

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

II 16121

VICTOR ANESTIN

O TRAGEDIE CEREASCĂ

POVESTE ASTRONOMICĂ

BIBLIOTECA MUNICIPIULUI BUCUREŞTI
h784

BUCUREŞTI

Editura Tipografiei Ziarului „Universul", str. Brezoianu 11

1914

859-31
Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

AUTOR Victor Anestin
VOL. O tragedie cerească.
Nº 191 ANUL 1914

I

BIBLIOTECA

O descoperire senzaţională

— Noĭ ne ducem la serbare?

— De sigur, cu mama voastră.

— Ah! ce bine ne pare!

Şi ceĭ douĭ copiĭ, băiatul de o parte, fetiţa de alta sărutară repede obrajiĭ tatăluĭ, fără multă grijă pentru nenumăratele hârtiĭ răvăşite pe biroul cel încărcat.

— Nu!... îmĭ răscoliţi hârtiile!...

Dar supărarea luĭ era de prisos; ceĭ douĭ nebunaţiceĭ fugiseră.

Luând de jos o coală de hârtie, exclamă:

— Poftim! Tocmaĭ începutul calcululuĭ... eram să-l caut pe urmă mult şi bine.

Şi învăţatul, după ce îşĭ duse puţin mâna prin păr, privind fără să vază, pe fereastra ce da în grădină, se aplecă din nou pe masa luĭ de lucru şi murmurând vorbe curioase, începu să aştearnă pe hârtie cele maĭ ciudate simboluri matematice, cifre,...

O păsărică, neam de artist ce n'are ce să facă, se aşezase drept pe craca din dreptul ferestreĭ şi ferită de razele soareluĭ, încerca cele maĭ fantastice triluri, părând că ia în râs pe domnul cel cu ochelariĭ, care în acea superbă dimineaţă de primăvară, sta ursuz la o masă, înşirând litere şi cifre fantastice.

Dar „domnul" nu auzea; un ceas întreg trecuse, păsărica fugise de mult, veselă că trăeşte, că are prilej să cânte, îmbătată de parfumul grădinelor mareluĭ oraş.

El scria mereu şi pe măsură ce înainta cu socotelile privirea i-se încrunta. Deodată, sări în sus şi strigă, fără să-ĭ pese că nu are cine să-l audă. Simţea nevoia să-şĭ auză glasul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nu!... Nu... Venus nu va pieri! Venus nu va pieri!

Apoĭ, cu oarecare milă, privind pentru prima oară cu atenţie pomul cel în floare de dinaintea ferestreĭ, adăugă:

— Sărmanul Pământ!... Cel puţin de n-ar fi locuit!

In acel moment se auzi o bătaie uşoară la uşe şi intră un tânăr, care veni repede spre stăpânul caseĭ, şi după ce-ĭ strânse mâna îl întrebă îngrijat:

— E serios?

— Ah! bine că aĭ venit! Am lucrat fără întrerupere... Pot să-ţĭ spun...

— Planeta noastră e în pericol?

— Prea puţin, ne vom alege numaĭ cu o schimbare uşoară în ce priveşte lungimea anuluĭ...

— Destul de grav...

— Pentru observaţiile astronomice, de sigur, dar în sfârşit, planeta scapă de nimicire.

— Eştĭ sigur, maestre?

— Maĭ încape vorbă! Priveşte, am făcut o schiţă. Pământul cred însă că e pierdut şi Marte de asemenea...

— Pământul! Marte!

— Sunt condamnate amândouă planetele.

— Ce dimensiunĭ să aibă corpul ceresc care a pătruns în sistemul nostru?

— Nu putem să ştim deocamdată, am admis însă pentru calculul preliminar o massă aproape egală cu a Soareluĭ nostru, decĭ o putere de atracţiune colosală. Din fericire e un soare stins, căcĭ apariţia luĭ pe cerul nostru ar fi fost un dezastru; aşa nu vom suferi decât prea puţin, influenţa masseĭ luĭ, dar dela o distanţă ce ne fereşte de un dezastru.

Tânărul rămăsese pe gândurĭ.

— Aşa dar omenirile acelor planete vor fi distruse?

— Dacă există!

— Oh! eŭ sunt încredinţat cu totul; maĭ ales ultimele observaţiunĭ ce le-am făcut asupra Pământuluĭ, m'aŭ întărit în părerea mea. Zilele acestea chiar voiŭ avea cinstea să-ţĭ presint o monografie a planeteĭ Pământul cu toate resultatele comparate ale observaţiunilor.

— Aĭ să superĭ pe Asales!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Să se supere; adevărul înainte de toate. E oare cu putinţă să se găsească învăţaţi pe Venus, care să susţină, că numai planeta noastră este locuită!

— Are să-ţi răspunză.

— Sunt gata.

. . . . . .

Scena de mai sus se petrecea în anul 3000, într'unul dintre cele mai mari centre culturale ale planetei Venus, în casa astronomului Ralta, iar tânărul ce-l vizita, un elev al său, se numea Aldin.

Ce era însă cu acel corp gigantic despre care vorbeau cei doui învăţaţi? Ştiau oare toţi Venusienii de marele pericol ce ameninţa planetele sistemului solar? Iată câteva deslușiri în această privinţă.

Cu două nopţi mai înainte, Asales, cel mai de seamă astronom de pe întreaga planetă, fotografiase o regiune cerească. Examinând placa a doua zi, pentru a măsura poziţia unor steluţe, dete peste un punct stelar care-l miră. Era o steluţă care lăsase şi ea imagina ei pe placă. Asales cunoştea acea regiune în toate amănuntele, căci se afla acolo o stea variabilă, ale căreĭ deosebiri de strălucire le studia regulat. Era o chestiune de astronomie siderală, care-l preocupa mult. Steluţa ce o vedea acum era însă nouă. Asales avea o altă placă fotografică a aceleiaşi regiuni, întrebuinţată cu câteva zile mai înainte. Din două lucruri una: saŭ steaua aceia era variabilă, saŭ era o stea nouă. Compară plăcile... nu, steluţa avea o poziţiune diferită, se mişcase din loc, deci nu era o stea.

— O cometă curioasă, murmură Asales.

Din ciudat, nu spuse nimănui de descoperirea ce făcuse şi în seara următoare îşi îndreptă luneta spre locul indicat pe placă. După câteva minute isbuti să identifice steluţa pe bolta cerească. Se presenta în adevăr ca un punct stelar, dar iarăşi constată Asales o uşoară deplasare.

Pe vremea aceia, spectroscopul era destul de perfecţionat şi Asales îndreptă spre cometa cea curioasă o altă lunetă, ce era veşnic cu spectroscopul instalat.

— Mă înşel, nu e o cometă, este o planetă mică, murmură bătrânul necăjit.

De o statură de gigant, nu însă prea gras, ras de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tot, cu părul alb, Asales era o figură impunătoare. Vorba lui tăia ca briciul; era nervos, iute, nu suferea nici o contrazicere şi avea un defect foarte mare: nu-i plăceau elevii cari voiau să se îndeletnicească cu alte chestiuni astronomice de cât acelea pe cari le indica el. La fizic era opusul lui Ralta, care părea un pitic pe lângă el.

— Planetă mică! murmură bătrânul învăţat suind câte două trepte pe scară. Ce mă interesează pe mine planetele mici!

Ocăra pe bietul astru care de sigur nu ştia cum să-şi ceară iertare că avusese îndrăzneala să se presinte pe neaşteptate, dar tot era oarecum intrigat bătrânul învăţat venusian.

— Ce am eu cu planetele mici! Tot avea o îndoială, căci altfel la ce-ar mai fi observat el cu spectroscopul. Ce era să-i arate acest aparat altceva, de cât că mica planetă, ca orice corp întunecat, primeşte lumina dela Soare.

Privi. Aşa era. Un spectru solar, însă ceva neobişnuit, căci repede învârti câteva şurupuri, se aplecă, privi iar, începu să murmure şi iar observă.

Par'că îl apucase frigurile.

Era o privelişte ciudată să vezi în acea cupolă imensă, luminată numai de o lampă surdă, graţioasele siluete a două lunete gemene ce se îndreptau spre bolta cerească, pe când bătrânul, care se scoborâse după scară, arunca cu grabă cifre pe o coală de hârtie, la lumina vagă a lămpei.

Se opri. Privirea i-se îndreptă spre bolta cerească. spre regiunea în care se afla astrul ce-l descoperise. Murmură:

— 400 de kilometri pe secundă!... Şi drept spre noi!

Se sculă supărat, trânti creionul şi se repezi jos pe scara ce dedea în cabinetul lui de lucru.

— Nu... trebuie să fiu bolnav... nu se poate...

In tăcerea cea mare ce domnea în palatul în care trăia, se auzeau dor paşii lui greoi şi grăbiţi.

Repede se apropiă de telefonul ce-l avea pe birou.

— Alo!... Dă-mi pe Ralta!... Ralta, d-ră, astronomul!!... Nu ştii pe Ralta!... Dar ce păzeşti acolo!.. N-r. 35 pe 48... Repede... Allo!... Allo!. E în observator!... Mă iartă D-nă!... dar spuneţi-i să vie imediat la mine, aci Asales.... Scuzaţi, ştiu, e orele 2 dimi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

neaţa, v'am deşteptat... e neplăcut.. dar am nevoe de Ralta!... Să vie imediat. Mă va găsi în cupolă".

Şi închizând telefonul, se repezi iar sus.

Peste 10 minute, uşa se deschise şi intră Ralta.

— Vino încoa!... Te rog să verificĭ o observaţie... Vreaŭ să văz, dacă nu cumva m'am ramolit înainte de vreme!... Priveşte, compară spectrul astruluĭ acesta... Ce zicĭ?

— Zic că are o iuţeală ce trebue să fie imensă.

— Măsoară singur.

Ralta, încet, serios, începu comparaţia, apoĭ făcând a rândul său socoteala, spuse liniştit:

— O stea de tipul solar, care vine drept spre noĭ cu o iuţeală de 400 km. cel puţin pe secundă. In adevăr e curioasă, nici-o stea nu are o asemenea iuteală.

— Va să zică nu mă înşel!... Nu m'am zăpăcit!...

Ralta îl privea mirat. Il cunoştea el de mult, îl ştia nervos, exagerat, dar aşa turburat nu-l văzuse niciodată.

— Nu înţeleg, murmură Ralta.

— Nu e un soare... e un corp întunecat.. un corp ce a pătruns în sistemul nostru solar.

— De unde ştiĭ? întrebă Ralta, turburat şi el.

— Am dovada..... treĭ observaţiĭ în treĭ serĭ diferite.... poziţiunile schimbate, foarte puţin, e drept, dar schimbate, ceeace dovedeşte până la evidenţă că nu e o stea...

Ralta, fără să spună un cuvânt, se îndreptă spre prima lunetă, cea fără spectroscop şi ajutat de Asales, care îĭ înţelese gândul, puse un ocular ce mărea de vreo 800 orĭ. Noaptea era superbă, aerul clar, liniştit, puteaŭ să întrebuinţeze un ocular ce mărea aşa de mult. Ralta privi. In adevăr, steluţa cea umilă de adineaurĭ se deosebea acum de astrele ce o înconjuraŭ. Pe când steluţele din apropierea eĭ rămaseră tot nişte simple puncte, ea avea un disc extrem de mic, vag, gălbuĭ ,dar orice ochĭ exercitat ar fi văzut numaĭ decât că acel astru nu e o obişnuită steluţă şi maĭ puţin o cometă.

Descoperirea luĭ Asales era însă neliniştitoare. Cum!.. un astru, (care dacă era aşa de mic, cauza era numaĭ marea luĭ depărtare), se apropia cu 400 km. pe secundă de soare, decĭ şi de planeta Venus!.. Dacă vreun ziarist curios ar fi auzit această ştire.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ar fi scris imediat o pagină întreagă de ziar şi ar fi scos o ediţie specială.

Ceĭ douĭ învăţaţĭ nu se gândeaŭ însă la lumea gazetarilor; pe eĭ îĭ preocupaŭ acum altceva. Ceasurĭ întregĭ, eĭ continuară observaţia şi în acelaşĭ timp, Ralta însemnă cele treĭ poziţiĭ diferite ale ciudatuluĭ corp ceresc în treĭ serĭ diferite, două poziţiĭ obţinute pe plăcĭ fotografice şi cea de a treia chiar poziţia observată în acea seară.

Din cele treĭ observaţiĭ el trebuia să calculeze drumul pe care corpul străin avea să-l descrie în jurul Soareluĭ.

In zoriĭ zileĭ, Ralta părăsi pe Asales, care acum se liniştise, după ce-ĭ promisese, că adouazi după prânz îĭ va aduce rezultatul.

— Nimic, să nu spuĭ nimic la nimenĭ.

— Fiĭ sigur.

Ralta nu avea însă nicĭ un secret pentru cel maĭ iubit elev al săŭ. Când se întoarse, acasă, găsi pe Aldin, care tocmaĭ se coborâse din cupolă în biroŭ.

Il puse repede în curent cu marea descoperire, apoĭ îl concediă prietenește, spunându-ĭ :

— Să viĭ la orele 12 dimineaţa, să afli rezultatul.

Până la orele 12 din zi lucrase incontinuu. Venusienii aŭ găsit metoade matematice repezĭ şi sigure, pentru a determina drumul unuĭ corp ceresc în jurul Soareluĭ.

Ralta însă avusese de astădată să resolve o problemă maĭ curioasă, căcĭ astrul în chestiune, nu descria nicĭ o curbă în jurul Soareluĭ, ci trecea aproape în linie dreaptă, ca o săgeată prin sistemul solar. Problema era deci totul alta şi Ralta schiţase drumul numaĭ în mod general, nu intrase în amănunte, carĭ eraŭ foarte complicate. In realitate drumul nouluĭ astru era o hiperbolă, cum îĭ zic matematicienĭĭ.

Un singur lucru era sigur:

Venus scăpa de nimicire, nu însă şi două din planetele vecine: Pământul cu satelitul sŭ şi Marte.Dar la urma urmeĭ, ce-ĭ păsa astronomuluĭ venusian, de catastrofa ce aveaŭ să sufere aceste două îndepărtate planete! Ceva maĭ mult, catastrofa aceasta va fi un mare eveniment, nemaĭ pomenit în analele astronomieĭ venuziene!

Planeta Venus era scăpată! Ralta simţea că-ĭ bate inima de emoţiune. De el nu-ĭ păsa! El se simţea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

prea bine un adevărat cetățean al ceruluĭ, dar îl înspăimântase gândul, că douĭ copilașĭ, Bari și Nata, vor avea să fie nimiciți într'un mod brutal, fie prin ciocnirea directă cu astrul cel nebun, fie prin maree gigantice provocate de trecerea prin apropierea luĭ, fie prin furarea planeteĭ Venus și aruncarea eĭ în pustiurile înghețate ale spațiuluĭ, departe de Soarele dătător de viață, de căldură, de lumină.

Un calcul aproximativ asigurase pe Ralta că pericolul nu era mare pentru Venus; anume consecințe trebuiaŭ să aibă loc, dar frumoasa planetă, grădina superbă a sistemuluĭ solar, nu era să fie nimicită. Pământul și Marte eraŭ planetele ce trebuiaŭ să sufere, așa indica prima socoteală, făcută în grabă, fără multă preciziune.

Dar poate că ambele planete nu sunt locuite. Cine poate să știe, dacă la 149 milioane kilometri departe de soare, unde se află Pământul, poate să înflorească o omenire.

S'ar putea să existe numaĭ o floră, iar fauna să fie representată prin animale inferioare. Și dacă nu există conștiința luminată pe planeta Pământ, dacă nu are centre de civilizație, știință, apoĭ atunci nu are cine să se îngrozească, căcĭ groaza e numaĭ așteptarea, iar nu faptul îndeplinit.

Numaĭ Aldin era încredințat că Pământul poate să fie locuit, dar Aldin era tânăr, cu o imaginație vie. Aldin era prea poet și avea în contra luĭ părerile tuturor astronomilor din trecut și din present. Autoritatea luĭ Asales era destul de mare pentru a despopula Pământul, chiar de ar fi avut acesta miliarde de locuitorĭ.

Cum ar fi putut să fie Pământul locuit? Poporul nu-șĭ putea închipui că un corp ceresc, așa cum era Pamântul, un frumos luceafăr cu lumina verde-albăstrie, poate să fie un glob întunecat ca Venus. Învățațiĭ, pe de altă parte, nu înțelegeaŭ cum un glob ca Pământul, mult maĭ depărtat de soare de cât Venus, poate să aibă destulă căldură! Nu, nicĭ o planetă, afară de Venus, nu era locuită, asta era lucrul cu totul lămurit și Aldin visa.

Pe nicĭ o planetă nu puteaŭ să fie condițiunile de viață așa de favorabile ca pe Venus și Aldin însuși, uneorĭ, era deznădăjduit că nu putea să aducă o dovadă sigură de existența locuitorilor Pământuluĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Își spunea însă că ar fi fost stupid să existe atâtea globuri în sistemul solar, pământuri enorme, sterpe însă pentru totdeauna, stânci, saŭ pustiuri.

II

SERBARE VENUSIANĂ

— Gata, suntem gata!

Și Nata cu Bari, ținându-se de mână, gătiți amândoui ca două păpușele, intrară cu zgomot în biroul lui Ralta, câteva minute după plecarea lui Aldin.

— Ați și mâncat?

— Oh! de când... Și mama e gata.

— Atunci petrecere bună copii și să fiți cuminți.

In pragul ușei apăru Lati, „frumoasa Lati", cum îi spuneaŭ prietenele. Venuzienele sunt toate brune, dar Lati făcea oarecum excepție. Pielița obrazului ei era puțin mai deschisă și trandafirii obrajilor mai pronunțați. Se luaseră din dragoste, pe vremea când Ralta era încă un biet student, care nu știa de va reuși, saŭ nu în viață. Lati nu avea altă avere de cât ochii ei cei frumoși, părul ei cel bogat și sufletul ei cel bun. Avusese mari necazuri Ralta până să-și vază visul îndeplinit, căci Venusienii sunt oamenii cei mai curioși din lume. Rudele ei pretindeaŭ că un om sărac cum era Ralta nu trebuia să se însoare. Iubirea lor își bătuse joc însă de prejudecățile tuturor. Nu trecuseră nici 12 ani și Ralta își câștigase și un nume și o avere; ba cum norocul surâde totdeauna celor ce găsesc viața interesantă și plăcută, un unchiu lăsase menajului o avere și mai însemnată de cât cea strânsă de Ralta prin munca lui.

In ziua când povestim, în Samiri, marele oraș venusian era o serbare măreață, la care luaŭ parte toți cetățenii, bogați și săraci. Acea serbare avea loc de altfel în toate centrele mari și mici de pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

planeta Venus, de oarece se prăsnuia al 100-lea an de când omenirea venusiană renunţase la vechile graniţe ce despărţeaŭ în mod nenatural popoarele. Sute şi mii de veacurĭ, Venusienii împărţiţĭ în diferite ţărĭ, duseseră războaie sângeroase unii în contra altora, se uciseseră milioane de oameni în războaie în care se întrebuinţaseră toate armele cele mai nouĭ.

Ceĭ carĭ făcură să înceteze războaiele, fuseseră învăţaţiĭ tuturor ţărilor venuziene. Ei se cunoşteaŭ toţi, se vedeaŭ unii pe alţii la diferite congrese internaţionale, se stimaŭ, se iubeaŭ şi nu puteaŭ să priceapă cum omenirea venuziană, poate să-şĭ verse sângele de prisos. La un moment dat, aŭ renunţat de a mai pune ştiinţa în ajutorul industrieĭ; inginerii aŭ părăsit fabricele şi în primul rând pe cele de arme; astronomiĭ aŭ refuzat să mai facă observaţiĭ ca să dea ora exactă pentru circulaţia trenurilor şi a vapoarelor; chimiştiĭ aŭ părăsit laboratoarele de unde puneaŭ la cale fabricarea a miĭ şi miĭ de alimente, lucruri de prima necesitate, etc. Toţi învăţaţiĭ aŭ declarat greva, o grevă ciudată, ale căreĭ urmăriĭ aŭ fost mariĭ. Atunci pentru prima oară s'a văzut că întreaga viaţă modernă numaĭ ştinţeĭ se datora. Aŭ trecut douĭ, treĭ anĭ, aŭ trecut cinci anĭ şi greva continua.

Învăţaţiĭ făceaŭ cercetăriĭ numaĭ pentru eĭ şi resultatele nicĭ nu le maĭ publicaŭ. In sfârşit aŭ urmat mariĭ mişcăriĭ populare, în toate ţările şi în al şaselea an, barierele ce despărţeaŭ ţările aŭ fost doborâte. S'aŭ făcut mariĭ reforme sociale, dar bine înţeles, fericirea complectă tot nu se scoborâse pe Venus. Poporul nu era cu totul luminat. Eraŭ încă mulţi carĭ nu pricepeaŭ rostul lor pe planetă. In orice caz, era o îndrumare spre o nouă viaţă şi la această îndrumare lucraŭ acum învăţaţiĭ cu o râvnă maĭ mare ca niciodată.

O singură sărbătoare aveaŭ Venuzienii într'un an, dar acea sărbătoare era celebrată pe întreaga planetă. Şi acum, aniversarea de 100 de anĭ dela „redeşteptarea omenireĭ venuziene", urma să fie celebrată cu un fast nepomenit. De treĭ zile, trenurile, automobilele, vapoarele şi aeroplanele, aduceaŭ provincialĭ. In dimineaţa aceleĭ frumoase zile se afla în Samiri un număr colosal de Venuzienĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Dar orașul era destul de mare.

Închipuiți-vă un oraș cu o formă perfect de circulară, raza având 5 kilometri. Bulevarde plecaŭ din centru spre periferie. Centrul era o piață circulară cu o rază de 1 kilometru. De ce era așa de întins orașul? Pentru că nu era casă, cât de modestă, care să nu aibă curtea și grădina eĭ. Casă lângă casă, ca în unele provinciĭ de pe Venus, nu se pomenea. Venuzieniĭ se aflaŭ într'un mare centru de activitate, dar în același timp se bucuraŭ și de aerul cel maĭ curat. Și așa eraŭ nenumărate orașe venuziene. Puține maĭ rămâseseră ca pe vremea cea veche și în ele se refugiaseră ceĭ nemulțumiți cu noua stare de lucruriĭ. Prin tradiție, eĭ continuaŭ să apere vechile ideĭ și ce e maĭ curios e că din diferitele țăriĭ de odinioară, Venuzieniĭ recalcitranți, se înțelegeaŭ perfect, căcĭ luptaŭ pentru aceiași ideie: redivizarea lor.

Eraŭ însă puținiĭ și ridiculiĭ. Ca toți maniacii, eraŭ ursuzi. Câteva orașe vechi și murdare eraŭ pline cu eĭ. Vă închipuiți lesne, că nu în văgăunele lor se celebra serbarea măreață a înfrățireĭ generale.

*

Pe cele opt mariĭ bulevarde ce dedeaŭ în piața centrală, bulevarde ce purtaŭ numele celor opt planete, veneaŭ Venuzieniĭ ca valurile uneĭ mariĭ. Toți pe jos, toți cu câte o floare albă la încheietoare, simbol al liniștеĭ și al păceĭ.

De jur împrejurul pieței, se aflaŭ nenumărate tribune, menite numaĭ pentru femeĭ și copiĭ, din toate clasele. Serbarea începea la ora 1 după amiazĭ și cum această oră se apropia, imensa piață era plină de lume.

Trâmbițe de aramă vestiră începerea.

Pe marile artere ce duceaŭ în opt direcțiuni nu se vedea nimeni. Mulțimea se îngrămădise pe piață, lăsând însă loc liber la intrările a două bulevarde ce veneaŭ față în față.

Începu o defilare ciudată. Era o reamintire a tuturor scenelor groaznice din trecut. Trecură maĭ întâĭ sute de oameni înveșmântați cu pieĭ de animale, cu părul vâlvoĭ, cu niște imense bâte în mână.

Veneaŭ apoĭ alțiĭ, cu arcuriĭ și săgețiĭ; urmați de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

alţii cu puşti rudimentare, de cele cu cremene; apoi cai ce târau tunuri de lemn şi de piatră. Veneau de pe un bulevard, treceau prin mijlocul mulţimei ţipând, urlând, şi se perdeau în zarea bulevardului din faţă.

Un ropot de cai şi iată un şir lung de călăreţi fantastici, cu coifuri ce străluceau sub razele soarelui, cu suliţi şi lănci lungi ce-ţi luau ochii.

Tropăind, ritmat, veneau soldaţi înarmaţi cu puşti scurte, apoi cai ce târau imense tunuri, şi iar tunuri, din ce în ce mai mari, ce uruiau înspăimântător.

Când ultimul tun trecu, poporul ce până atunci privise tăcut, scoase un prelung strigăt ce făcu să răsune văzduhul.

Nu, nimănui nu-i părea rău de timpul de acum o sută de ani. Banii pentru puşti şi tunuri aveau acum alte întrebuinţări, se ridicau clădiri măreţe pentru răspândirea culturei, laboratoare şi institute, palate splendide pentru artă, temple pentru toate ramurile activităţei omeneşti.

Şi omenirea de pe Venus era fericită. Cum planeta era guvernată de învăţaţi, cum nu mai exista clasa politicianilor veşnic flămânzi şi arţăgoşi, Venuzienii nu mai ştiau ce însemnează luptă politică. Fiecare era dator să muncească şi trântori nu mai existau.

Bari şi Nata erau încântaţi.

Pentru prima oară văzuseră ei o asemenea defilare curioasă:

— Aşa erau oamenii înainte, mamă?

— Şi ce făceau ei cu bâtele şi tunurile?

— Se omorau între ei.

— Erau răi, mamă dragă! De ce se omorau?

— Fiindcă nu ştiau carte, răspunse Lati surâzând.

Lumea se împrăştiase pe bulevarde. Era cald, dar era plăcut la umbra imensilor platani. Vehiculele de tot felul aveau acum voe să circule iar, dar numai pe alei anume, căci fiecare bulevard avea şease alee.

De departe, spre sudul oraşului, unde se îndrepta Lati cu cei doui copii, se vedea cum se întindea Oceanul, ale cărei ape străluceau puternic sub razele soarelui de primăvară venusiană.

— Să vedem vapoarele, spuse Nata. Să luăm un automobil.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nu, mamă, aeroplanul.

Părerea lui Bari hotărî şi peste câteva minute, după ce se abătuse la aerodromul cel mai apropiat, se aflaŭ instalaţi în cabina cu geamurĭ a unuĭ elegant aeroplan ce se îndreptà cu siguranţă spre sud. In câteva minute se aflară de-asupra oceanuluĭ. Priveliştea era superbă. Oraşul, ridicat pe un amfiteatru domina oceanul, pe care pluteaŭ sute şi miĭ de vapoare în toate direcţiunile, sute plecaŭ. Păreaŭ că abia se mişcă, semănaŭ cu niŝte interesante jucăriĭ de copiĭ.

Bari şi Nata, încântaţĭ, băteaŭ din palme. Se depărtaŭ repede de oraş; se aflaŭ acum în largul măreĭ. Soarele ardea cu putere şi în cabină era cald de tot. Lati deschise o fereastră. Se uita spre oraş, spre casa lor, acolo unde la acea oră Ralta lucra mereŭ, cufundat în cifre, pe când eĭ se amuzaŭ la 20—30 kilometri depărtare.

Aviatorul viră şi aeroplanul ce părea că va sbura pentru vecie spre orizont, întoarse botul luĭ enorm spre nord, spre oraş şi peste câteva minute, aterisă de unde plecase.

Lati promisese copiilor să le arate defilarea şi trebuise să meargă, dar gândul îĭ era mereŭ acasă. Vedea ea bine că luĭ Ralta i s'a întâmplat ceva. De ce-l chemase oare Asales? Nicĭ odată, la o asemenea oră din noapte nu telefonase bătrânul învăţat. Şi-apoĭ, Ralta se culca după ce-şĭ sfârşea observaţiile, saŭ calculele. In acea noapte, el nu dormise de loc, şi la 9 dimineaţa îl găsise tot la biroŭ lucrând.

Era ceva la mijloc, îĭ ascundea el ceva! Dar ce! El nu ştia să-ĭ ascundă un lucru. De sigur un eveniment ceresc. Dar nu-ĭ anunţa el cu o bucurie aproape de copil, ivirea vreuneĭ neînsemnate comete! De ce acum nu i-ar fi spus ca totdeauna despre evenimentul pe care-l i-l anunţase Asales.

Era o presimţire curioasă, ciudată.

La urma urmeĭ ce însemnătate era să aibă un eveniment ceresc! La aceasta se gândea Lati când întră în biroul soţuluĭ săŭ, precedată de ceĭ douĭ copiĭ.

Bari întră punând mâna cornet la gură şi imitând trâmbiţa.

— Uite micul sălbatec! spuse Ralta zâmbind.

Eĭ, a-ţĭ petrecut bine?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Am fost și cu aeroplanul, spuse Nata cu îngâmfare.

— Bravo!

Lati își sărută soțul, îl mângâiă ușor pe păr și-i întrebă privindu-l drept în ochi.

— S'a întâmplat ceva?

— Unde? răspunse Ralta potrivindu-și ochelarii.

— In cer.

Ralta o privi mirat. Cum ghicise ea?

Promisese lui Asales să nu spună nimic. Dar oare nu spusese lui Aldin!

— Trimete copii în odaia lor, murmură el.

Ea îngrijată, îi luă de mână, și-i îndreptă ușor pe ușe. Ceĭ doui copii pricepură și ei că e ceva și ascultară. Veselia le cam pierise; dar eraŭ obosiți; ochii lor văzuseră prea multe lucruri.

Lati se întoarse, luă un scaun și așezându-se lângă Ralta, îl luă de mână și blajin și temător, îl întrebă:

— Ce e?

Hotărât, el îi spuse totul.

Ea îl asculta cu ochii mari, puțin cam palidă.

— Dar tu spuneai totdeauna că așa ceva e peste putință!

— Peste putință nu, dar prea puțin probabil. Și iată că fatalitatea ne va face să aziștăm la o priveliște ce nu a fost dată până acum nimănui.

— Sunteți singuri?

— Absolut siguri; ne lipsesc amănuntele, pentru că nu am avut tot timpul necesar, dar până într'o săptămână, cel mult, le vom afla pe toate.

— Și Venus nu e amenințată?

— Nu, cel mult i-se va lungi anul cu câteva zile. In loc să avem un an de 225 de zile, vom avea câteva zile în plus, câte, nu știu încă, probabil 5 saŭ 6.

— Și altceva nimic?

— Nimic.

Ea făcu un gest ca și cum ar fi voit să alunge o ideie urâtă.

— Sunt o nebună. Dacă ar fi să pierim, pierim cu toți.

Emoționat, el o apropiă ușor și o sărută lung.

— Nu, nu vom pieri. In schimb vor pieri Pământul și Marte.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Se vor ciocni cu acel soare nebun?

— Nu, Pământul își va schimba orbita, va căpăta o orbită de cometă, iar Marte va fi scos din sistemul solar.

— Oh!... Și dacă ar fi oameniri pe aceste planete!

Ralta dete din umeri.... Cine putea să se împotrivească atracțiunei masseĭ giganticuluĭ soare stins!

Și apoĭ era demonstrat până la evidență, că Venus avea o situație excepțională în sistemul solar. numaĭ ea putea să fie locuită.

*

In vremea aceasta, astrul enorm și întunecat, ce răsfrângea doar lumina ce primea dela soare, se apropia mereu ce câte 400 de kilometri pe secundă, cu 24.000 km. pe fiecare minut, cu 1 milion și jumătate de kilometri pe fiecare oră, cu 34.560.000 kilometri pe fiecare zi. In cele treĭ zile de când fusese descoperit pe prima placă, străbătuse deciĭ peste o sută de milioane de kilometri și înainta mereŭ cu aceiașĭ iuțeală, drept înainte, sbura nebun în linie dreaptă, fără să-ĭ pese de vreo atracțiune, nicĭ cel puțin de aceia a soareluĭ. Iuțeala luĭ enormă, fantastică îl făcea să nu se abată de loc din drumul luĭ hiperbolic. Drept înainte și vaĭ de planetele ce-ĭ vor aține calea, vaĭ de acele carĭ ar veni spre el, saŭ după el, în apropierea luĭ!

Iar în acest timp, omenirea după Venus, cu totul liniștită își vedea de traiul eĭ obișnuit. Nimenĭ nu bănuia tragedia cerească ce avea să se desfășoare.

Numaĭ ceĭ treĭ astronomĭ și Lati știaŭ despre această amenințare cerească. In curând însă era să afle întreaga omenire venuziană, căcĭ secretul nu se mai putea ascunde.

Era apoĭ o datorie pentru Asales să facă cunoscut lumeĭ învățate, acest mare eveniment ceresc.

Ce va spune poporul!

Ah! de asta nu-ĭ păsa luĭ Asales. El nu cunoștea poporul; el trăise toată viața retras în observatorul luĭ, fugise de orĭce contact cu lumea, ba dojenea pe Ralta și pe Aldin, că svârle „margarita ante porcos". Ce-ĭ păsa luĭ Asales dacă adouazi gloata, poporul nu ar maĭ fi existat; pentru el nu exista de cât știința.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

III

ALARMA

Era o opta zi de când cu descoperirea făcută de Asales. Cu o zi mai înainte avusese loc o şedinţă a Academiei din Samiri, la care luaseră parte toţi membrii. Lucru ciudat, nu fuseseră admişi de cât numai membrii învăţatului corp. Nici uşierii nu fuseseră lăsaţi înăuntru. Ziariştii protestaseră zadarnic. Astfel a doua zi, ziarele apărură fără obişnuita dare de seamă a şedinţei Academiei.

Faptul acesta, dacă trecuse neobservat pentru marea massă a cititorilor, fusese însă discutat cu mare aprindere în redacţiile ziarelor. Redactorul ştiinţific al ziarului *Lumea,* pusese următoarea notiţă curioasă.

„Ne pare rău să anunţăm că Academicianii noştrii s'au zăvorât pe ziua de eri, oprind intrarea până şi ziariştilor. Printr'o indiscreţie însă, suntem în măsură să spunem, că dacă şedinţa a fost secretă, cauza nu e de cât discutarea unei mari descoperiri ce va stârni o mare vâlvă. E vorba despre una din cele mai mari descoperiri; perfecţionarea telegrafiei fără fir, cu ajutorul căreia se va putea resolva chestiunea comunicărilor interplanetare. Se ştie că fizicianul Vasi lucrează de doui ani de zile la rezolvarea acestei chestiuni. De şi mai toţi astronomii aduc argumente că planete ca Pământul şi Marte nu pot fi locuite, există un tânăr astronom, d. Aldin, care sprijinit pe observaţiile din trecut şi pe observaţiile sale personale, se crede autorizat să apere existenţa unei omeniri pe planeta Pământ, ba încă a unei omeniri inteligente."

Confraţii dela celelalate ziare eraŭ necăjiţi; de unde ştia Kala, redactorul ştiinţific dela *Lumea* această ştire de senzaţie, pe care ei nu o aflaseră.

Braviĭ cititorĭ venuzienĭ, sorbindu-şĭ cafeaua dimineaţa, citiseră şi notiţa luĭ Kala şi ceĭ maĭ mulţĭ făcuseră mare haz. Încă o păcăleală gazetărească!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ce! gazetarii îi iaŭ drept caraghioşi. Ce omenire pe Pământ! Ce telegrafie interplanetară!...

Aveaŭ Venuzienii alte gânduri, alte necazuri. Omenirea venuziană era preocupată în acel mocu creiarea unor imense năvi aeriene, cari să transporte zeci de mii de tone de mărfuri. Se formase o societate care promitea să realizeze acest mijloc repede de transport.

Ziua trecu liniştită. Fusese cald ca nici odată şi spre seară, cele opt bulevarde gemeaŭ de lume. Aeroplane nenumărate spintecaŭ aerul, sute de asemenea vaporaşe aeriane îndreptându-se în largul mării. Automobilele electrice alergaŭ cu iuţeli nebune pe aleele destinate lor, iar pe aleele destinate pietonilor, mii şi mii de copii, însoţiţi de părinţii lor, umpleaŭ aerul cu ţipetele lor vesele.

Ziarele de seară apăruseră toate, afară de *Lumina*, când iată că sute de vânzători se repeziră din curtea cea mare a redacţiei aceluĭ ziar samirian.

Mulţimea era obişnuită cu strigătele lor. De astădată însă, răcnetele lor te înfioraŭ.

— *Lumina!*... Lumea în pericol!... Venus se ciocneşte cu un soare stins!... Cinci bani *Lumina*.. Pieirea planetei Venus! Se produse o adevarată panică. Vânzătorii nu mai puteaŭ să-şi vândă exemplarele, căci lumea le smulgea cu furie din mâinele lor... Părinţii îşi uitaseră de copii... mii zeci de mii de venuzieni, la palida lumină a crepuscululuĭ, citeaŭ cu ochii holbaţi articolul de reportaj din pagina III-a, cu titlul peste cele şease coloane, cu zeci de subtitluri, cu litere groase de-o schioapă.

Se auzea un murmur vag la început, apoi din ce în ce mai mare asemănător cu zgomotul ce-l fac talazurile mării înfuriate. Abia mai se auzeaŭ ţipetele vânzătorilor de ziare:

— Citiţi *Lumina!*... Pieirea luĭ Venus!...

Un reporter al ziaruluĭ *Lumina*, avusese prilejul să afle câteva amănunte vagi despre descoperirea luĭ Asales şi iată cum. Academicianii veniseră cu toţii să asculte importanta comunicare a luĭ Asales, eraŭ toţi membrii Academiei şi printre eĭ şi un farmacist celebru, dar a căruĭ... sensibilitate era extremă. După ce ajunsese acasă, îi venise răŭ şi tot eterul din farmacie nu putea să-i potolească nervii. Incepuse să vorbească fără rost, să aiureze, pome-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1952

nind mereŭ despre peirea lumeĭ, despre soarele cel enorm şi stins. Medicul ce fusese chemat în grabă, tocmaĭ vorbea cu un reporter dela *Lumina* şi acesta auzise când o rudă a farmacistuluĭ povestea aiurările acestuia.

Reporterul nu pusese la început preţ pe acest lucru, nu-l interesa pe el Academia şi nu era angajat pentru rubricĭ ştiinţifice, el avea rubrica sportuluĭ. Adoauazi însă, auzind discuţia din redacţie, şi-aduse aminte de afacerea cu farmacistul. Luă un automobil şi se duse la locuinţa academicianuluĭ farmacist. Acesta se făcuse maĭ bine, dar era în pat, tot slab şi palid.

Nu fu greŭ gazetaruluĭ să facă pe farmacist se vorbească, deşi era cuvânt de ordine, ca până în treĭ zile, până ce nu se vor face calcule complecte, să nu se spună nimic profanilor.

Farmacistul, care era o somitate în chestiunĭ de hapurĭ, valeriană, purgative etc., nu avea cea maĭ mică ideie de astronomie şi ceea ce nu înţelesese bine mintea luĭ turburată trecu în mintea svăpăiată a reporteruluĭ cel lacom de ştirĭ sensaţionale. Aşa că ediţia specială din *Lumina,* cuprindea următorul articol.

PIEIREA LUMEI

— Interview cu un distins academician. — O descoperire sensaţională. —Un astronom mare, d. Asales, descopere un soare noŭ. — O iuţeală de miĭ de kilometri pe secundă şi drept spre orbita noastră. — Pământul, Marte şi Venus vor pieri. —

„In ultima şedinţă a Academieĭ, marele astronom Asales a făcut o comunicare extraordinară, care e menită să arunce groaza în sufletul orĭ-căruĭ venuzian. In momentul când apar aceste rândurĭ, un corp ceresc, un soare stins, de miĭ de orĭ maĭ mare de cât soarele vine drept spre noĭ cu o iuţeală de câteva miĭ de kilomerti pe secundă şi nu s'a calculat încă, dar nu cumva el ne vine cu o iuţeală mult maĭ mare de cât a lumineĭ luĭ!!!

Soarele acesta merge drept, fără să-ĭ pese de nicĭ o atracţie şi va străbate sistemul planetar aproape drept prin mijloc. Dacă se va ciocni cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

soarele, nu ni se spune încă, dar vom căuta să avem interviewuri serioase cu astronomii de seamă în această privinţă. Intâi se va ciocni cu planeta Marte, pe care o va aprinde imediat, transformând-o într'un ocean de foc. Peste câteva zile va lovi planeta Pământ pe care o va lăsa în stare incandescentă, apoi se va ciocni cu orbita noastră. Astronomii nu ştiu însă ce se va întâmpla în acest caz şi s'ar putea foarte bine ca orbita să fie mai puternică. In orice caz, saŭ ne vom transforma şi noi într'un soare, saŭ vom prinde acest corp întunecat, transformându-l în Lună, care ne lipseşte, pe câtă vreme toate planetele aŭ luni nenumărate....“

Şi articolul continua pe acelaşi ton, fantezia reporteruluĭ fiind imensă, ca şi nenorocirea cerească ce ameninţa sistemul planetar. Ce-i păsa luĭ de iuţeala de 300.000 kilometri a luminei, ce vrea el să ştie că *orbita* uneĭ planete e numaĭ o linie curbă închipuită, el avusese nevoe de ştirĭ sensaţionale şi le alcătuise cum credea că e maĭ bine. Dealtfel, răsplata o şi avusese, directorul ziaruluĭ *Lumina* îĭ acordase pe loc o gratificaţie de o mie de leĭ.

*

Nu maĭ era un murmur, ci un muget, un muget cum cum nicĭ vântul turbat nu produce, cum nicĭ valurile măreĭ nu poate să scoată, când sunt biciuite cu putere de furtună.

— La Asales!... se auzi în câteva grupurĭ.

— La Asales! strigară câteva miĭ de oameni.

— La Asales, răspunseră repede ecourile întreguluĭ oraş.

Eraŭ zecĭ, eraŭ sute de miĭ de oameni, carĭ murmuraŭ acum acelaşĭ cuvânt.

Asales, cu totdeauna, era acasă. La o masă mare, aşezată pentru prima oară în mijlocul camereĭ sale de lucru, pe întrecute: Ralta, Aldin, Asales şi treĭ tineri, treĭ astronomĭ calculatorĭ. Asales împărţise lucrul, el ţinea firul conducător. Era o privelişte ciudată activitatea acestor şease inşĭ, conduşĭ de bătrânul cel înalt, voinic, ras la faţă. Auzeaĭ din când în când cuvinte ciudate, vorbe ca: logaritm, sinus, serie, coeficient, perturbaţie... apoĭ iar tăcere, în urmă foiletarea cu repeziciune a vreuneĭ imense table de logaritmĭ.

Ceĭ şease astronomĭ calculaŭ perturbaţiile pe carĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

aveaŭ să le sufere în special planetele Marte, Pământul şi Venus. Calculul luĭ Ralta nu fusese de cât o aproximaţie şi trebuia să se afle toate amănuntele trebuia să se ştie întreg adevărul.

Se întunecase.

Nervos, bătrânul atinse un buton şi vasta sală plină de cărţĭ, reviste, globurĭ şi instrumente, se ilumină deodată.

In acelaşĭ moment, se auzi în depărtare un zgomot surd.

Locuinţa, saŭ maĭ bine zis, palatul luĭ Asales, căcĭ avea bătrânul astronom, un adevărat palat, se afla la periferia oraşuluĭ, aproape de malul mărelĭ, la vre-o 5 kilometri departe de centrul oraşuluĭ. Spre sud se întindea oceanul Marati; spre apus se vedea însă anume locul unde soarele apusese de curând. In partea de nord-est, se afla biroul, la al doilea etaj, ce da într'un vast balcon, pe bulevardul Saturn.

Zgomotul se auzea din în ce maĭ distinct; uşile balconuluĭ eraŭ larg deschise, toate.

Aldin, cel dintâĭ, cu toată strâmbătura luĭ Asales, se sculă de pe scaunul luĭ şi eşi în balcon. Departe încă, venind din spre centru, se vedea o massă compactă, o mulţime formidabilă, ce alerga par'că în pas gimnastic. Ceĭ 4—5 kilometri aşa îĭ străbătuse mulţimea şi de pe stradele lăturaşe venea altă mulţime, care îngroşa rândurile acelor veniţĭ din centru.

— La Asales!...

Aldin auzi distinct acest strigăt şi numaĭ de cât îşĭ dete seamă de ce se întâmplase. Poporul aflase, poporul se speriase şi acum venea să ceară explicaţiunĭ.

Aldin se cutremură. El cunoştea pe Asales, ştia bine dispreţul ce acesta îl manifesta pentru mulţimea cea mare. Puterea mulţimeĭ nu o cunoştea Asales şi-şĭ bătea joc de ea. Ce era să se întâmple?

Indată, reintră în sala de studiŭ, pentru a înştiinţa pe colegĭ de sosirea valurilor de oamenĭ.

In acelaşĭ moment, soneria telefonuluĭ începu să răsune cu putere.

Asales, se repezi la receptor serios:

— Allo! ce vreĭ? Cine e acolo? Cine? Kala? Care domnu Kala?... Redactor ştiinţific al ziaruluĭ *Lumea!*... Nu cunosc. Nu citesc ziare nicĭ odată... Repede, ce vreĭ!... Cataclismu!... Cine ţi-a spus!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ediţie specială!... Să mă laşi în pace cu prostiile D-tale!...

Şi închise aparatul.

Se făcuse roşu la faţă.

— Care a fost imbecilul care s'a apucat să dea interviuri!... Auzi! *Lumina* a eşit în ediţie specială cu sfârşitul Pământuluĭ!... Şi domnul dela *Lumea* cere amănunte! De asta ne arde nouă!

Aldin, văzându-l înfuriat nu maĭ îndrăzni să spună nimic, dar nicĭ nu maĭ era nevoe să spună ceva, căcĭ în acel moment se auzi un răcnet formidabil, jos sub balcon. Miĭ, zecĭ de miĭ de oameni răcneaŭ:

— Asales! Asalês!

Bătrânul rămăsese în picioare.

Privirea luĭ se îndreptă spre stradă, se întoarse interogator spre ceĭ dela masă. Aceştia lăsaseră condeiele şi priveaŭ pe bătrânul maestru.

— Ce! asta e teatru!... Representaţie de circ!... Ce vreaŭ oameniĭ ăştia cu mine?

Un coleg dela Academie, intră în odaie gâfâind; se suise pe scară în fuga mare, aeroplanul ce-l adusese aterisând în grădina cea imensă a luĭ Asales.

Colegul în chestiune era Rapa, un geolog faimos.

— Aĭ citit? Aĭ citit?.. Şi-ĭ întinse ediţia specială din „Lumina".

In acest timp, jos pe bulevard se strânseseră o-tăţia venuzienĭ, că nu maĭ vedeaĭ de cât o mare de capete şi bulevardul era larg, imens. Valurile mişcătoare se întinseseră până spre sudul locuinţeĭ, iar spre nord, din spre centrul oraşuluĭ, la lumina măreaţă a lămpilor electrice, se zărea o imensă mulţime, al căruĭ capăt se pierdea în zare. Era o agitaţie de nedescris.

— Asales! răcnea poporul.

Acesta citea pe fugă articolul din „Lumina", ocărînd groaznica ignoranţă a autoruluĭ, care lua orbita uneĭ planete drept un corp solid. Astronomiĭ se apropiaseră de uşile ce dedeaŭ în balcon, dar nu îndrăzneaŭ să apară în faţa poporuluĭ.

Mulţimea văzând umbrele ce se mişcaŭ îşĭ reîndoi strigătele:

— Asales! Asales!... Să ne vorbească Asales!

— Trebue să le vorbesc.... trebue.

Şi bătrânul luă de pe un raft un fel de pâlnie me-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

talică, un aparat cu ajutorul căruia intensitatea voceĭ se înzecea, se însutea.

Când apăru în balcon silueta luĭ înfăţişoasă şi elegantă, se auzi o larmă nepomenită. Urmă apoĭ o tăcere mormântală. Gasurile tuturor amuţiseră.

Asales puse pâlnia accea în dreptul gureĭ, ridicând-o cu amândouă mânile şi preumblând-o mereŭ spre stânga şi spre dreapta, ca să auză toţĭ; începu, cu o voce supraomenească, voce egală cu aceea a unuĭ tunet puternic.

— Domnilor! Un cronicar puţin scrupulos a aruncat groaza în sufletele dv., punând în gura mea cuvinte pe carĭ nu le-am spus, inventând pericole ce nu există.

Se auzi un murmur uşor de satisfacţie.

— Ah!... Ah!...

— E adevărat: un corp ceresc străin trece prin sistemul nostru solar, dar nu vine drept spre planeta noastră. Nu se va ciocni nici cu Marte, nicĭ cu Pământul, şi maĭ puţin cu planeta noastră. Consecinţele vor fi totul altele; dar în ce priveşte pe Venus, nicĭ un răŭ nu vom încerca. Omenirea venuziană nu are de ce să se teamă.. In acest moment chiar, ajutat de alţi astronomĭ, caut să găsesc toate amănuntele. Pot să vă asigur însă pe conştiinţa mea, că suntem feriţĭ de orice dezastru. Pentru Marte şi pentru Pământ nu garantăm, dar după cum ştiţĭ, aceste planete nu pot fi locuite şi prin urmare, dacă vor fi pierdute în spaţiŭ, ce va atinge aceasta pe un venuzian? Vor fi nişte simple evenimente cereştĭ, carĭ nu vor interesa decât numaĭ pe astronomĭ.

Mâine cel mult vom publica rezultatul cercetărilor noastre, ca să vă ferim de exploatarea ignoranţilor. Se auzi un ropot nebun de aplauze.

Asales lăsă jos aparatul, privi curios acea mulţime ce se agita la picioarele sale, apoĭ dând din umerĭ reintră în sală, unde colaboratorĭĭ săĭ se şi apucaseră iar de lucru, geologul plecând odată cu sfârşitul cuvântăreĭ luĭ Asales.

Se auzea iarăşi, murmurul mulţimeĭ, dar de astădată nu cu sălbătecia de maĭînainte. Eraŭ miĭ şi miĭ de comentarĭĭ, de discuţĭĭ, unĭĭ dintre ceĭ maĭ supăraţĭ, propuneaŭ o manifestaţie la redacţia „Luminei", care fără rost, îngrozise populaţia oraşuluĭ.

Şi pe când valurile omeneştĭ se retrăgeaŭ spre

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

centru oraşului, în sala de studiu ceĭ şease astronomĭ îşĭ reluaseră calculele lor, în mijlocul celeĭ maĭ desăvârşite tăcerĭ.

Eĭ aveaŭ să vază ceĭ dintâĭ ce adevărate pericole aducea cu el înspăimântătorul glob, care pe fiecare secundă era maĭ aproape de 400 kilometri.

Cu toate calculele, eĭ ştiaŭ bine, că sunt împrejurărĭ de carĭ nu puteaŭ să ţină seamă. Şi apoĭ era ceva ce nu ştia nimenĭ până în acel moment. Oare soarele cel stins venea singur? Nu avea el nicĭ o planetă, nicĭ un satelit? Nu se maĭ făcuse nicĭ o observaţie, de oarece cerul nu fusese senin, în orice caz nu repede se putea stabili acest lucru. Se ştia însă că până în vreo patru lunĭ, astrul cel lugubru trebuia să se afle la cea maĭ mare apropiere de planeta Venus, când îşĭ va exercita şi desastroasa luĭ influenţă asupra planetelor Marte şi Pământ. Toate celelalate planete se găseaŭ ferite de apropierea prea mare a soareluĭ cel stins, căcĭ aveaŭ poziţiĭ îndepărtate, de zona de perturbaţiĭ, se găseaŭ de cealaltă parte a soareluĭ.

Ah, dacă ar şti omenirea uneĭ planete, că oricând e expus la accidente de tot felul, globul ceresc ce-ĭ poartă. Zboară Venus în jurul Soareluĭ cu o iuţeală de peste 50 kilometri pe secundă, sboară Pământul cu o iuţeală de 30 kilometri pe secundă. Dar nicĭ Venuzieniĭ, nicĭ Pământeniĭ nu-şĭ daŭ socoteală de această iuţeală colosală. Corpurĭ întunecate, sorĭ stinşĭ sunt nenumăraţĭ în spaţiŭ fără mărginĭ, dar eĭ nu pot să fie văzuţĭ, decât atuncĭ, când se apropie prea mult de soare, când ajung în sistemul solar. Iuţeala obişnuit a unuĭ asemenea soare stins poate să fie de zecĭ de kilometri pe secundă, ba şi de sute de kilometri, ca Satan de pildă. E curios cum sorii cu cât îmbătrânesc cu atâta aŭ iuţelĭ maĭ marĭ. In univesul nostru, format din sute de milioane de sorĭ, dintre carĭ mulţĭ maĭ marĭ de cât soarele nostru, se găsesc sorĭ de toate vârstele, sorĭ tinerĭ, sorĭ maturĭ ca soarele nostru, sorĭ bătrânĭ, ruginiţĭ, în decadenţă, ce sunt pe cale să se stingă, saŭ stinşĭ cu totul. Şi de unde sorii tinerĭ nu fac nicĭ 10 kilometri pe secundă în spaţiŭ, ceĭ bătrânĭ sboară cu zecĭ şi sute de kilometri. Soarele în drumul luĭ spre constelaţia Lireĭ ar putea oricând să se întâlnească cu un soare stins. De astădată însă, soarele cel în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tunecat venea dintr'altă parte, aproape opusă. Ceea ce era curios nu era masa lui enormă, ci goana lui nebună, căci sunt rare de tot stelele ce aŭ mişcări până la 300 kilometri pe secundă. Satan era o excepţie, dar cum nimerise el oare drept prin bietul sistem planetar?

IV

PĂMÂNTENII EXISTĂ!

Aldin era dintre ceĭ câţiva carĭ ştiaŭ foarte bine, că se apropie un eveniment de cea maĭ mare însemnătate, care făcea pe oricare venuzian să privească viitorul ca mare grije. El însă nu se gândea la acest eveniment de cât cu totul din alt punct de vedere: se gândea la chestiunea omenireĭ pământene.

După figură l-aĭ fi luat drept un tânăr ce nu împlinise încă 20 de anĭ; avea însă 28 de anĭ, dar deşi destul de tânăr, era privit cu încredere de toţĭ învăţaţiĭ, cu toate cercetările luĭ uneorĭ ciudate.

Asales, îl iubea mult, îĭ admira cercetările sale ştinţifice, dar asupra unuĭ singur punct nu se înţelegea cu elevul luĭ Ralta. Aldin era veşnic preocupat de chestiunea dacă pământul e locuit, saŭ nu. Scrisese două marĭ volume în această chestiune, ţinuse nenumărate conferinţe şi de câteorĭ, prin Ralta, făcea comunicărĭ Academieĭ, cu privire la resultatele observaţiunilor sale asupra planeteĭ Pământ, lăsa să reiasă nouĭ argumente pentru dovedirea existenţeĭ Pământenilor.

— Asta e o manie foarte curioasă, spunea Asales totdeauna. Ralta, tu eştĭ elevul meŭ, tu aĭ ideile mele, tu ştiĭ că am dovedit că Pământeniĭ nu pot să existe din o mie şi o sută de motive. Ştiĭ bine că din cele maĭ serioase cercetărĭ, reiese că temperatura mijlocie a Pământuluĭ e prea scoborâtă şi o omenire inteligentă nu ar putea să existe! De ce nu încercĭ să convingĭ pe bietul Aldin! Nu vezĭ că neglijează calculul noilor perturbaţiunĭ ale planetelor Saturn, Uranus, care de câtva timp ne dă atâta de lucru,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pentru a se apuca să observe Pământul cu luneta! Timp preţios pierdut zadarnic!

Ralta surâdea şi nu răspundea. El personal nu credea că poate să existe o altă planetă locuită, dar ţinea mult la Aldin, ştia câtă inimă punea acesta pentru a-şi apăra teza. Aldin nu găsea nicĭ o aprobare în cercurile ştiinţifice, în schimb, făcuse ca ideia aceasta să prindă rădăcinĭ printre venuzienii cu oarecare cultură. Câţiva literaţi de seamă se amuzaseră chiar să scrie romane astronomice ce se petreceaŭ pe frumoasa planetă albăstră-verzuie ce strălucea cu atâta putere pe cerul venusian.

In ultimul timp, Aldin avea la tipar un mare volum, o monografie a planeteĭ Pământul, în care reproducea toate observaţiunile fizice ce se făcuseră asupra acesteĭ planete din timpurile cele maĭ îndepărtate şi până în prezent, cum şi observaţiile luĭ personale.

Făcea să reiasă toate schimbările ce le suferea mereŭ suprafaţa planeteĭ Pământul, schimbărĭ carĭ eraŭ în legătură cu anotimpurile. Arăta cum imensele pete albăstrii eraŭ marĭ, cum unele pete micĭ, galbene cu totul, nu puteaŭ să fie decât pustiurĭ, arătă apoĭ cum se pot observa sporirĭ şi micşorărĭ ale celor două veşnice calote polare. Ceeace-l interesa maĭ ales de câtăva vreme eraŭ cercetările marelui fizician Vasi cu privire la telegrafia fără fir.

Vasi era sigur că undele cu ajutorul cărora se puteaŭ transimite telegrame fără fir în orice parte a planeteĭ, chiar şi la antipozĭ, puteaŭ să spintece spaţiul interplanetar, să ajungă până la Mercur, saŭ până la pământ. In ce privea planeta Mercur, toate dovezile eraŭ contra existenţeĭ uneĭ omenirĭ. In adevăr, planeta aceasta prezintă Soareluĭ veşnice aceeaşĭ faţă, nu se învârteşte deci în jurul axeĭ sale, nu are succesiunea zilelor şi a nopţilor, singura favorabilă existenţeĭ uneĭ omenirĭ.

Vasi însă un tânăr înalt, brun de tot, cu ochiĭ negri şi agerĭ, veşnic preocupat de progresele telegrafieĭ fără fir, împărtăşea cu totul părerile prietenuluĭ săŭ intim, Aldin, cu privire la existenţa uneĭ omenirĭ pe Pământ.

— Cum se poate ca astronomiĭ tăĭ să aibă spiriul atât de nefilozofic, încât să nege cu încăpăţânare existenţa Pământenilor! Ştiĭ! Numaĭ în ziua când

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

vom lega o conversaţiune cu pământenii vom face pe venuzienii dela Academie să-şi schimbe părerile.

Era o minunăţie laboratorul lui Vasi. Acoperişul purta o antenă foarte înaltă ce da clădirei o înfăţişare de vapor.

— Un vapor ce stă gata să plece în spaţiu, spre îndepărtatul Pământ! spunea Vasi în glumă lui Aldin. In timpul din urmă, Vasi nu spusese totul lui Aldin.

Notiţa pe care o publicase Kala, redactorul ştiinţific al ziarului „Lumea", nu era cu totul o farsă. Vasi avea oarecare simpatie pentru acel ziarist, care-l vizita des. Şi dacă nu pricepea întotdeauna Kala tot ce-i spunea Vasi, apoi nu era vina ziaristului, deoarece Vasi făcuse mari descoperiri, ce nu puteau fi bine înţelese deocamdată nici de fizicienii venuzieni. Il ajutase imaginaţia? întâmplarea? Nu ştia nici el bine. Ştia că găsise mijlocul de a putea trimite în spaţiul interplanetar undele de care se servea în telegrafia fără fir.

Era să slujească această descoperire la ceva? Nici el nu ştia. Credea în existenţa altor lumi locuite dar nu ştia cum s'ar putea stabili o înţelegere.

Cu o săptămână înainte de descoperirea lui Asales, el făcuse o altă descoperire tot aşa de faimoasă. Intr'o noapte, primise în două-trei rânduri telegrame foarte curioase. Tot linii, tot puncte, dar cari nu spuneau nimic pe limba venusiană.

Era însă un cuvânt, care revenea mereu, acelaşi, acelaşi. Imaginaţia îl ajutâse totdeauna. De ce să nu o asculte şi acum. Şi aproape fără să-şi dea seama de ce face, întrebuinţă mecanismul ce-l inventase, pentru a trimite în spaţiu telegrame fără fir, aranjând astfel aparatul spre frumosul luceafăr albastru-verzui, planeta Pământ, ce strălucea aşa de luminoasă pe negrul catifelat al cerului.

Trimise una după alta trei telegrame, la fel. Trei puncte, linie.

Trecură zece minute, 15 minute, şi deodată primi răspunsul: trei puncte, linie.

In noaptea aceea nu dormi de loc şi experienţele continuară până la ziuă.

In nopţile următoare făcu acelaşi lucru, mereu mai preocupat, veşnic cu fruntea încreţită.

Era un tăcut: nu simţea nevoe să spună tuturor

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

gândul ce-l preocupa şi-apoĭ, dacă ar fi spus cuiva, ce chestiune îĭ frământa mintea ,ar fi fost luat drept nebun.

A doua zi după manifestaţia poporuluĭ în faţa palatuluĭ luĭ Asales, Aldin se duse la prietenul său Vasi pe care nu-l văzuse de atâta timp. Acum când planeta luĭ favorită era ameninţată, simţea Aldin şi mai mult nevoia să vorbească despre tragica soartă a presupuşilor pământenĭ.

Calculele fuseseră sfârşite şi rămăsese ca Aldin în acea zi să redacteze cu ajutorul lor un lung memoriu, pe care să-l prezinte Academieĭ şi tot în acea zi, Ralta să facă un rezumat popular, care să fie publicat în sute de miĭ de exemplare şi răspândit pe toată suprafaţa planeteĭ.

Soarta Pământuluĭ fusese hotărîtă. Calculele arătaŭ, că acea planetă, în urma colosaleĭ atracţiunĭ a întunecatuluĭ Soare îşĭ va schimba orbita eĭ actuală într'o orbtiă cu totul cometară. Pământul, care se învârtea în jurul Soareluĭ în 365 zile pământeştĭ, urma să capete o perioadă de revoluţie de peste 15 anĭ. Va ajunge decĭ până dincolo de orbita pe care îndepărtatul Saturn o descrie în jurul Soareluĭ, apoĭ se va reîntoarce, apropiindu-se de Soare maĭ mult chiar decât Venus. Trecerea aceasta spre regiunile îngheţate în care plutea Saturn, ar fi avut ca consecinţă distrugerea uneĭ omenirĭ pământene, dacă exista în adevăr o omenire pe Pământ.

Aldin era cu desăvârşire supărat. Pe când el se silea să dovedească existenţa Pământenilor, iată că planeta aceasta, printr'o împrejurare tragică îşĭ schimba cu totul drumul, omorându-şĭ omenirea!

Era aşa de indignat Aldin pe imensul Soare stins! Cel puţin, dacă ar fi putut să facă dovada evidentă că Pământul a fost locuit. Că nu va maĭ fi, aceasta era altă socoteală; aproape că împărtăşea măjestoasa nepăsare a luĭ Asales. Aldin voia să triumfe părerea luĭ, aceasta îl interesa. Doar nu avea rude pe Pământ! Şi apoĭ cine ştie, dacă nu cumva faimoasa omenire pământeană nu e decât un trib de gorile şi urangutanĭ! Nu, nu era de loc bine dispus Aldin. Era supărat cum nu fusese niciodată. Era hotărît să oprească publicarea faimoaseĭ monografiĭ a uneĭ planete ce se degrada transformându-se în cometă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Așa necăjit ajunse la Vasi, care ca niciodată, îl luă în brațe și-l sărută:

— Ce mai e și asta! spuse Aldin mirat.

— Am triumfat amândoi, ați triumfat ideile noastre.

Și-l duse în sala de experiențe.

Trei ceasuri fără întrerupere cei doui tineri au discutat foarte aprins. Se auzea mai ales vocea ascuțită a lui Vasi, care părea că declamă. Și tot așa declamator vorbea și Aldin. Servitorul, obișnuit, blazat chiar cu veșnicele discuții științifice, dar de astădată pus la ușe să nu intre nimeni, își satisfăcea o mare curiozitate trăgând cu urechia. Niciodată nu auzise el pe pașnicul său stăpân declamând ca la teatrul cel mare din Samiri.

Aldin, care era o fire cu totul pasionată, ținea și el adevărate discursuri.

Servitorul buimăcit prinsese numai câteva cuvinte fără înțeles: „Pământeni,... comunicarea asigurată.... apoi cuvinte ce nu le mai auzise el în viața lui: Europa, America!... și alte multe cuvinte străine cari nu aveau nici un rost. Știa servitorul toate cuvintele technice ale fizicei, ale telegrafiei fără fir, le auzise de mii, de mii de ori, dar nu auzise despre aparate și instrumente cu acest nume.

— Trebue să fie o știința nouă. Mari oameni sânt și acești doui tineri.

Pe când făcea aceste reflecțiuni, ușa se deschise repede și Aldin eși ca o furtună.

— Diseară spuse el lui Vasi și fugi.

— Trebue să fie o știință nouă. Mari oameni sunt pede, după ce dete adresa lui Ralta.

Figura lui era cu totul alta, ochii îi străluceau, parcă aruncau fulgere, fața îi se roșise cu totul.

Ajuns la Ralta, urcă scara suind câte două-trei trepte și fără să mai bată la ușe intră ca o bombă în cabinetul savantului.

Acesta tocmai redacta expunerea populară ce trebuia să fie împărțită în sute de mii de exemplare, cu privire la marele eveniment ceresc la care erau să aziste.

Aldin, abia respirând, căzu pe fotoliul din fața lui Ralta. Acesta se sculă speriat, își îndreptă ochelarii și-l întrebă cu grije:

— Ce e! Vreo nenorocire!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— In adevăr, colosală!...
— Ce s'a întâmplat?
— Avem dovada palpabilă despre existența omenirei pământene.

Ralta știa bine că Aldin nu era omul care să glumească și cu toate acestea zâmbi.

Aldin se prefăcu că nu-i observă zâmbetul.

— Maestre, continuă el, nenorocirea e mult mai mare decât credeam noi; nu mai e vorba acum de un bloc uriaș de stâncă, ci de o planetă a cărei omenire a ajuns la un grad de civilizație și mai mare decât a noastră. Sânt două miliarde de oameni condamnați de fatalitatea neîmpăcată să dispară. E o omenire disperată ce umple acum văzduhul cu țipetele ei de groază. Există pământeni, există martieni, și aceste omeniri corespund prin telegraful fără fir de 300 de ani venusieni. Vasi a reușit să intre în legătură cu pământenii. Sunt trei zile și trei nopți, de când el stă în comunicare cu institutele mari științifice de pe Pământ.

Ralta își duse mâinile la tâmple; îi se părea că-i va plezni în mii de bucăți țeasta; ceeace spunea Aldin turburase liniștea obișnuită a învățatului. Nu mai știa ce să creadă. Nu cumva Aldin bunul său prieten, sub impresia groaznicului eveniment astronomic ce era așteptat își pierduse mințile.

Ocoli biuroul și apropiindu-se binișor, luă pe tânăr de mână. Poate pentru că el însuși nu era liniștit, spuse:

— Aldin, dragul meu, îți arde mâna. Ai friguri.
— Nu e de mirare!
— Ești sigur de tot ce spui?

Atunci Aldin își dete socoteală că probabil a vea o înfățișare ce nu inspira de loc încredere maestrului. In cameră nu se afla însă nicio oglindă; nu putea Aldin să-și vază decî mutra lui disperată.

— Maestre, spuse el, încercând să-și potolească emoțiunea.

Desigur, cele ce-ți povestesc îți par basme; dar nu, nu, îți jur pe ce vrei. Cele ce-ți spun reprezintă numai adevărul. Pământenii sânt atât de înaintați în cultură încât a fost un joc pentru ei să ne facă să înțelegem ceeace vor să ne spună. In trei zile numai, Vasi singur, fără ajutorul nimănui, a reușit să înțeleagă totul. E un sistem pe care Pă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mânteniĭ l'aŭ învăţat dela Martieni. Lucrul era cu atât mai uşor, cu cât nu există nicio deosebire între o fiinţă omenească de pe Pământ şi Marte şi una de pe Venus.

— Cum! există şi Martieni?

— Nu-ţi spuseĭ?... Nu... Am uitat. Martienii sunt şi mai înaintaţi în cultură; ei aŭ găsit ceĭ dintâĭ mijlocul acela faimos de a se putea înţelege cu omenirea planeteĭ Pământ. Pământeniĭ dela ei aŭ învăţat acest mijloc şi dacă nu l'aŭ încercat cu noi, ştiĭ care a fost cauza?.... Ascultă!... Eraŭ perfect încredinţaţi că Venus e o planetă nelocuită.

— Ei, asta e! Şi Ralta făcu o mişcare de supărare.

— De ce să te superi maestre. Oare venuzieniĭ nu eraŭ perfect încredinţaţi, că Pământul nu e locuit.

— Cum se face însă că tocmaĭ acum aŭ găsit cu cale să intre în comunicare cu noi.

— E o idee pe care le-aŭ dat-o tot Martieniĭ. Aceştia, neputând să comunice direct cu noi, aŭ sfătuit pe Pământeni şi Martieniĭ aŭ aflat de acum două luni despre astrul ce vine drept spre noi.

— Cum aşa?

— Observând perturbaţiunile planeteĭ Neptun.

— Aşa!.... Şi noi care am neglijat această chestiune! Vezi, avea dreptate Asales!

— Sânt două luni de când Pământeniĭ încearcă să intre în comunicare cu oi.

Raita ascultă şi tot nu-i venea să crează. Ideile îi se încurcaseră cu totul; se întreba dacă nu cumva astrul cel fatal nu va aduce cu el înebunirea tuturor venuzienilor.

— Şi de ce graba aceasta de a corespunde acum?

— Două motive. Unul este acela de a se asigura mai întâi, dacă planeta noastră ar fi favorabilă existenţeĭ uneĭ coloniĭ de pământeni. Al doilea motiv e acela de a putea, în cazul cel mai răŭ, să ne transmită toate rezultatele ştiinţifice la cari aŭ ajuns şi ei şi Martieniĭ, bogăţiĭ ştiinţifice, strânse de miĭ şi miĭ de aniĭ de civilizaţie şi cari nu trebuesc să piară.

Ralta îl privi lung.

In adevăr era extraordinar. Dacă Aldin nu-şĭ pierduse minţile, dacă în clipa când spunea acele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lucruri nu era nebun, apoi un asemenea eveniment avea o însemnătate fără margini. Iată o idee în adevăr curioasă, aceea ca omenirea unei planete să lase altei omeniri, drept moştenire, tot tezaurul ştiinţific strâns de-alungul veacurilor.

Ralta se simţi înduioşat şi îi veni lacrimi în ochi. Disperarea pământenilor acum o înţelegea el şi-l cuprinse o milă imensă, milă fără margini şi în acelaşi timp tremura de emoţie, gândindu-se la acela maret al învăţaţilor pământeni, de a-şi considera ultimele momente ale vieţii lor grijei de a arunca pe altă planetă întreaga moştenire ştiinţifică.

Ralta, la culme, luă în braţe pe Aldin, care se sculase şi el tot emoţionat.

Asales, care intrase pe uşe tot fără să bată, rămase pe prag, încremenit. O scenă atât de ridicul sentimentală nu mai văzuse el în viaţa lui.

— Dragii mei, murmură el cu milă, sunteţi oare bolnavi?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

V

TESTAMENTUL MARTIENILOR

Era a 30-a zi dela descoperirea luĭ Asales. În cupola luĭ Ralta era întuneric complet. Nicĭ lampa cea obișnuită ce proecta lumină slabă pe o măsuță, nicĭ ea nu era aprinsă.

Pe scara de observațiĭ, cu privirea ațintită prin ocular, Ralta privea planeta Pământ. Acum îl interesa și pe el planeta aceasta, de când știa că e locuită.

Asales, care surprinsese pe Ralta și pe Aldin tocmaĭ când eraŭ ma emoționațĭ, se supărase răŭ, când aflase cauza emoțieĭ.

— Cum! iar ideile acelea copilărești exclamă el.

De prisos fuseseră argumentele luĭ Aldin, Asales, care venise să se consulte cu Ralta asupra unuĭ amănunt cu privire la Soarele cel întunecat, plecase imediat ce se deschise acea discuție neașteptată și nicĭ nu maĭ vorbi cu Ralta despre ceea ce-l adusese. Era ursuz de tot bătrânul. Ralta pregătise memoriul care trebuia să apară curând. În aceeași zi, Asales avea să facă la Academie, în ședință publică o comunicare amănunțită. După ce privise planeta Pământ, Ralta îndreptă lunета spre Soarele cel întunecat. Acum nu maĭ avea nevoe de indicațiĭ. *Satan*, cum botezase poporul noul astru, se vedea cu ochiĭ liberĭ, căcĭ în 30 de zile ajunsese până la părăginele orbiteĭ luĭ Neptun, adică se afla în acea seară la 4478 milioane klm.. Și nu numaĭ că se vedea cu ochiĭ liberĭ, dar era un astru în adevăr măreț, deoarece întrecea în strălucire pe Jupiter, neputând fi comparat decât cu Mercur cu luceafărul sereĭ și al dimineței.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

La ora când Ralta îl privea cu luneta, pieţele şi bulevardele erau pline de sute de lunete. Se creease o nouă negustorie, care făcea afaceri excelente, căci nu era locuitor în Samira, care în schimbul unei taxe oarecare, să nu privească pe Satan cu luneta.

Ralta privi şi el.

Satan prezenta un disc superb de culoare gălbue. Se vedeau umbre vagi, părţi mai luminoase şi în general, înfăţişarea enormului Soare stins, se asemăna cu a lui Marte, numai că nu avea calotele polare ale acestei planete.

Drumul lui se făcea întocmai după cum indicase calculul; drept prin sistemul planetar, fără cea mai mică deviaţiune. Cu toate observaţiile ce se făcuseră la toate observatoarele de pe Venus, nu se descoperise nici un satelit. Soarele cel stins nu avea nicio planetă, niciun satelit şi aceasta făcea pe Venusieni să se liniştească oarecum.

Cu toate că nu descria o orbită în jurul Soarelui cel adevărat, Satan îşi schimba poziţiunea aparentă pe bolta cerească din cauza revoluţiei planetei Venus în jurul Soarelui.

Cele prevăzute de astronomii venuzieni erau să se întâmple cu cea mai mare exactitate.

De altfel, Martienii comunicaseră Pământenilor rezultatele calculelor lor şi aceştia le comunicaseră Venuzienilor, împreună cu calculele lor proprii.

Toate se potriveau perfect. Acelea ale Martienilor păreau însă cele mai exacte, căci efemeridele ce le calculasetră ei nu dedeseră greş până atunci nici cu erorile obişnuite.

Se petrecuseră atâtea evenimente în ultimele 30 de zile, în cât şi Ralta, care îşi păstra de obicei sângele rece, acum se simţea cu totul altul

Se făcuse şi el puţin nervos, era mai iute ca de obicei şi în două-trei rânduri, plecase împreună cu Aldin în cartierele cele mai îndepărtate, să vorbească mulţimei despre cele două mari evenimente cereşti.

Aldin, în fiecare seară lumina pe poporul venusian cu privire la planeta Pământ.

In fiecare zi, Vasl primea noui comunicări şi acum erau mai multe instalaţii de telegrafie fără fir cari comunicau cu nenumărate instalaţiuni pămân-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-03

teștĭ. În scurt timp, înțelegerea devenise deplină și se miraŭ mereŭ învățațiĭ venuzienĭ de ceeace aflaŭ din cele lumĭ cerești.

Groaza era maĭ mare pe Pământ decât pe Marte. Pe Pământ groaza era colosală din cauza panicei ce cuprinsese poporul. Pe Marte nu maĭ exista decât o populațiune de vreun milion de oamenĭ .Din cauze meteorologice, din cauza lipseĭ din ce în ce maĭ mare de apă și de atmosferă, se întâmplase un lucru ciudat. Omenirea martiană nu degenera, dar toțĭ ceĭ maĭ slabĭ constituițĭ dispăreaŭ repede.

Populația, care pe vremurĭ ajunsese până la 500 milioane, în anul 3000 nu maĭ era decât de cel mult un milion. Milionul acela de Martienĭ era în acelaș timp ființele omenești cele maĭ culte din întreg sistemul solar și chiar civilizația Pământenilor nu maĭ era decât o jucărie de copil, pe lângă aceea a Martienilor.

Aceștia, carĭ eraŭ ceĭ maĭ amenințațĭ, planeta lor trebuind să fie zmulsă de sub atracțiunea Soareluĭ și aruncată în spațiŭ, aceștia eraŭ ceĭ carĭ priveaŭ tragica lor soartă cu maĭ multă seninătate. Era interesant în această privință, testamentul lor filosofic lăsat învățaților Pământenĭ, testament ce aceștia îl comunicase apoĭ venuzienilor. Iată câteva rânduri:

„Legile neînfrânte ale firiĭ vor ca planeta noastră să fie zvârlită în haos, departe de razele binefăcătoare ale mărețuluĭ Soare. Sânt zeci de miĭ de anĭ de când ne luptăm cu lipsa de apă, decând cucerim locul nostru sub Soare cu o muncă fără preget. Acum suntem însă definitiv condamnațĭ. Vom muri fără să ne plângem în contra soarteĭ. Ne-am făcut datoria până la sfârșit. Lăsăm moștenire tinerilor frațĭ pământenĭ și venusienĭ, toată averea noastră științifică, toate rezultatele științifice la carĭ am ajuns și nu le cerem decât să scrie cu litere de aur în cărțile lor, că a existat odată la 227 milioane kilometriĭ departe de Soare, o planetă a căreĭ omenire s'a trudit până la distrugerea eĭ, să răpească naturiĭ o parte din secretele sale, să ridice o parte din voalul ce acopere atâtea mistere".

Testamentul acesta făcuse mare vâlvă pe Pământ, ca și pe Venus. Dar dacă învățații admiraŭ acest sânge rece, această înaltă filozofie, acest dis-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

preț enorm pentru moarte, nu tot așa era cu poporul. Publicul cel mare, de pe Venus, dar mai ales cel de pe Pământ părea în adevăr că înebunise în massă!

Acum, când Satan se vedea din ce în ce mai bine, când ajunse în strălucire aproape și pe Luceafăr, groaza mulțimei sporise enorm.

Cu câteva luni mai înainte când astronomii pământeni anunțaseră descoperirea lui Satan, ce nu se vedea decât numai ca o steluță, se speriaseră, ce e drept destui, dar cei mai mulți se mulțumiseră să-și cheltuiască o avere întreagă de... spirit.

Ziarele erau pline cu glume la adresa astronomilor și revistele umoristice se întreceau în caricaturizarea astronomilor.

Pe măsură însă ce Satan lua proporții din ce în ce mai mari, glumele înghețau pe buze și bieții spirituelli alergau pe tăcute la astronomi, cerându-le părerea.

Institutele mari științifice, astronomii din toată lumea își făcuseră însă datoria, publicaseră de multă vreme toate amănuntele și revistele technice, ca și cele populare discutaseră chestiunea din toate punctele de vedere.

Pământul avea să-și schimbe drumul său în jurul Soarelui; era o lege fatală contra căreia nu se mai putea face nimic. In loc să se învârtească în 365 de zile, împrejurul Soarelui, urma să-și facă revoluția în vreo 15 ani. Omenirea era deci condamnată.

Groaza creștea odată cu sporirea strălucirei lui Satan, care în curând trebuia să se prezinte ca un disc din ce în ce mai mare. Avea dimensiunile reale ale Soarelui îngrozitorul Satan, dar nu era un corp luminos, la fel cu planetele, primea și el lumina dela Soarele nostru. Strălucea, făcea umbră chiar, o umbră foarte ușoară, dar ce ar fi fost, dacă Satan s'ar fi prezentat ca un adevărat Soare!

Ralia după ce privi noul astru vreo jumătate de oră, după ce notă observațiunile, se dete jos de pe scară.

In biroiu, îl aștepta Lati, care la acea oră târzie, nu se culcase încă.

— Nu te-ai culcat?... E aproape ora 1!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nu mi-e somn; văd bine că Satan al tău are o mare influență și asupra mea. L'ai observat?

— Da. Până acum nu se vede mai nimic. Copiii sunt liniștiți?

— Nu prea; până au adormit mi-au vorbit de Satan, cum vorbește de altfel toată lumea. Bari m'a întrebat foarte discret, dacă voi astronomii nu puteți să goniți pe Satan. Când i-am spus că nu, mi-a răspuns cu tristețe: „atunci la ce servește să fii ani de zile așa bun prieten cu stelele, să le privești mereu, dacă oricând pot să dea peste noi cu dușmănie?" L'am sărutat și i-am spus că în orice caz Satan nu are nimic cu noi. Ah! dar Bari al nostru are ideile lui. A șoptit dulce de tot: „Nu are nimic cu noi, dar n'ai auzit că sânt milioane de copii pe Pământ!... Nu e păcat să moară toți?.."

A adormit și fața tot încruntată îi era, iar Nata în patul celalt, cu fața întorsă spre zid ,suspina ușor. După ce a adormit, am sărutat-o; am simțit urmele lacrimilor, plânsese!

Ralta asculta cu băgare de seamă povestea acea simplă a mamei, care nu se gândește decât la copiii ei.

— Să mergem mâine, spuse el, la conferința lui Aldin: avem o loje unde vom sta neobservați. Aldin va rezuma istoria pământului și va face descrierea scenelor actuale. Va fi admirabilă conferința și țin să mergem cu Bari și cu Nata.

Pentru ei va fi o frumoasă lecțiune descrierea lui Aldin, căci e vorba de o altă omenire, de o soră a noastră mai mare, ce e în pericol de moarte.

— Închipuește-ți, adăogă el după un moment de tăcere, ascară am făcut cunoștință cu un astronom pământean. Știi că pământenii sunt împărțiți în state. Destul de curios pentru civilizația lor. Vasi m'a pus în comunicare cu un observator astronomic situat în emisferul de nord al Pământului, pe niște munți numiți Carpați, pe vârful Omul. E un observator oficial al țării numită împărăția română. Astronomul se numește Receanu.

Bine înțeles ne-am recomandat. Mi-a povestit multe amănunte asupra țării lui; parcă simțea nevoia să vorbească numai de acel Stat în care se născuse. Aștepta și el moartea cu seninătate. În țara lui, ca în toate țările de pe pământ, s'au găsit însă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

și destuĭ fricoșĭ carĭ nu pot să vază moartea in fațăĭ Inchipuește-țĭ! Vor să facă o revoluție contra astronomilor! Cu toată gravitatea situațieĭ sunt și destule părțĭ comice. In altă țară „poporul a dărâmat un observator și a tras focurĭ spre fatalul Satan!

Aĭ să vezĭ, conferința luĭ Aldin va fi foarte interesantă; el a vorbit cu nenumărațĭ învățațĭ pământenĭ, cu oamenĭ de Stat; a notat totul; ar putea să scrie o enciclopedie pământească.

In noaptea aceea, Ralta visă ca niciodată . Se vedea bine că Satan îl influențase și pe el, dar nu soarele cel stins îl visa el Se făcea că se află pe un munte înalt. Mergea spre sud cu teamă, când deodată, se opri. Muntele se sfârșea cu un perete cu totul drept. In jos, nu se vedea nimic, parcă Venus nu maĭ avea forma rotundă a tuturor astrelor și Ralta privea în spațiŭ, în jos, ca și în sus înaintea luĭ iarăși nimic. Se mira astronomul de această ciudățenie. Era însă un lucru extraordinar, nemaĭ văzut până atuncĭ de vreo ființă omenească. Incontestabil, se afla pe o planetă pătrată. Se lupta curiozitatea astronomuluĭ cu groaza omuluĭ. Se apleca puțin, să vază maĭ bine, dor va zări jos, iar suprafața venuziană, dar nu, nu se vedea nimic decât cerul, care nu maĭ era albastru, ci cenușiŭ închis. Și nu maĭ încăpea nicio îndoială că ajunsese la o latură a planeteĭ, căcĭ în jos, ca și în sus, el vedea stele. Sute și miĭ de stele, parcă atuncĭ se aprindeaŭ pe bolta cerească, ce se continua până sub picioarele luĭ. Il cuprinse atuncĭ o amețeală nebună și fără să se maĭ gândească, sări în abisul fără fund, sări în spațiŭ. Planeta nu-l maĭ atrăgea spre ea.

Crezuse că va încerca o sensație spăimântătoare, dar nu, plutea foarte bine, un fel de aeroplan ceresc. Se gândea Ralta: e interesant pentru mine, dar ce se va face Lati, cum mi-am lăsat eŭ copiiĭ? Ar fi voit să se reîntoarcă pe munte, pe planetă ,dar nu putea. Se întorcea, se zvârcolea, dar de prisos! Noroc că s'a deșteptat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

VI

PAMANTUL.... O IMENSA COMETA

Era o sală imensă ,în care puteaŭ să încapă miĭ de oamenĭ şi totuşĭ nu maĭ găseaĭ un singur loc liber. Sutele de loji eraŭ de asemenea înţesate şi abia pătrunsese prin coridoare Ralta cu familia luĭ.

Cu mult maĭ înainte de ora opt seara, sala era plină de public.

Venuzienii sânt iuţi din fire, vorbăreţi, pasionaţi şi evenimentele descrise îi surexcitaseră cu totul. Aşteptând apariţia luĭ Aldin, în grupuri marĭ, discutaŭ ba despre Satan, ba despre omenirile minunate ale celor două planete. Ştiaŭ eĭ multe lucruri din ziare, dar ţineaŭ toţi să asculte pe Aldin, care de anĭ de zile pleda pentru existenţa Pământenilor de şi avea pe toţi învăţaţii în contra luĭ.

Apariţia luĭ pe estradă produse pentru un moment un zgomot maĭ mare: toţi se grăbeaŭ să-şĭ reia locurile să asculte cu atenţie. Câteva clipe şi urmă o tăcere adâncă. Aldin căpătase o maĭ mare energie de câtăva vreme, citeaĭ aceasta în ochiĭ luĭ negriĭ şi strălucitorĭ, carĭ priveaŭ acum acea mulţime înfiorată.

Aldin se adresa mulţimeĭ şi acesteia îĭ trebuiaŭ amănuntele ce o interesaŭ. De astădată mulţimea voia să ştie cât maĭ multe amănunte despre planeta vecină. Şi lucru ciudat, Venuzienii nu se interesaŭ atât de mult de curioasa planetă Marte, cu milionul eĭ de locuitorĭ, cât de planeta Pământ. E drept că acest astru era cel maĭ strălucitor după soare. Mulţĭ venuzienĭ îl priveaŭ cu lunetele instalate pe pieţele publice, dar văzând dor un disc neînsemnat, cu pete întunecoase şi luminoase, nu înţelegeaŭ cum acel glob ar putea fi locuit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Aldin făcu un istoric scurt al observațiunilor al căror obiect fusese planeta Pământul, apoĭ intră în amănuntele pe carĭ de atâtea zile le înregistrară telegraful interplanetar.

— Nu trebue să credeți, spunea el, că ar exista vreo deosebire fizică între Pământenĭ și noĭ. Evoluțiunea a fost la fel,căcĭ împrejurările în care se află cele două planete nu se deosibesc de cât prea puțin. Ca și Venus, există două sexurĭ, ca și pe Venus există iubire și ură și toate virtuțile și vițiile cu care e înzestrată omenirea noastră. Sunt deosebirĭ în modul de organizare socială. Astfel, în anul acesta, Pământeniĭ sunt încă împărțiți în diferite state; un continent, numit Europa, cuprinde 12 state, un altul, America de nord, face excepție, căcĭ nu există decât un singur stat, în Asia, alt continent, există treĭ state.

Statele acestea aŭ încă războaie, maĭ rarĭ ca înainte, la câțiva zecĭ de anĭ venuzieniĭ, dar atunci aŭ războaie foarte sângeroase. Așa, un stat mic pe vremurĭ, purtând războaie vecinilor, a ajuns să le supună cu totul, formând o împărăție. Un astronom al acesteĭ împărății, care are un observator pe un munte de aproape de 2000 metrĭ înălțime, mi-a făcut un istoric al aceleĭ țărĭ. Supușiĭ, carĭ poartă numele de Românĭ, simțeaŭ că țara lor e mică, iar idealul lor prea mare. Inteligenți și puțin cam încăpăținați, și-aŭ urmărit scopul lor cu tenacitate și aŭ azĭ să stăpânească teritoriile a treĭ vechĭ state. E un progres mare în orice caz, de oarece cu vreo 1000 de anĭ pământeștĭ maĭ înainte, Europa de pildă era împărțită în vreo 20 de state marĭ și micĭ.

Știința Pământenilor însă, trebuie să recunoaștem, e cu mult maĭ înaintată ca a noastră. Așa pentru noĭ, ultima planetă a sistemuluĭ solar e Neptun; eĭ aŭ descoperit două și maĭ îndepărtate.

Telegrafia fără fir o întrebuințează du mult timp cu Martieniĭ, carĭ, ce e drept, i-aŭ învățat multe lucrurĭ. De 20 de anĭ eĭ posedă un puț enorm, care are o adâncime de 30 km., ceeace le-a permis să cunoască maĭ bine interiorul planeteĭ lor. Zecĭ de miĭ de Pământenĭ și-aŭ găsit moartea lucrând la acel puț, dar în sfârșit, cu ajutorul techniceĭ din ce în ce maĭ perfecționate, Pământeniĭ aŭ ajuns până la acea colosală adâncime, pe când noĭ nu am a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

juns în interiorul planetei noastre nici până la 5 kilometrii.

In fizică, ei au izbutit să dea de rost constituției materiei, ba în present se folosesc de puterea intraatomică, putere ce noi abia acum o studiem. Au întrebuințat această putere extraordinară și în războaie, dar din cauza efectelor ei dezastroase, statele au făcut o convenție prin care s'a obligat să nu se mai folosească de ea de cât numai în scopuri științifice. Pământenii, pentru mijloacele lor de locomoțiune nu întrebuințează de cât această putere, căci sunt stăpâni să dezintegreze atomii mai iute, sau mai încet, după cum au nevoe. De aceea aerul lor e populat de imense vapoare, cari pot să transporte greutăți neînchipuite. Un fizician român a făcut această descoperire, care a fost una din cauzele victoriilor acelui popor neîsemnat pe vremuri.

Pământenii pot apoi să transforme elementele, reușind să facă aur și din plumbul cel vulgar.

Numărul învățaților lor e enorm față de al nostru, dar nu învățații conduc statele, ci o anume clasă, aceia cari la noi populează câteva orașe izolate de civilizația noastră și cărcia noi îi zicem în batjocură: politicieni. Pământenii sunt încă sub sclavia acestor nepricepuți. Astronomii pământeni ne-au telegrafiat însă, că de câteva luni de zile, de când cu descoperirea lui Satan, situația s'a schimbat.

In toate statele s'au declarat revolte. Poporul nu vrea să mai știe nici de politicieni, nici de învățați. E o anarhie de neînchipuit, care contrastează cu înțeleapta purtare a Martienilor. „Sfârșitul lumei!" țipă toți Pământenii. Și nimeni nu mai lucrează, nimeni nu mai vrea să știe de ordine. Dacă astronomii nu au suferit nimic încă de pe urma furiei popoare, cauza e că observatoarele se află așezate toate pe vârfuri de munți și mulțimea nu găsește că e plăcut să facă vizite așa de sus puse. Milionarii pământeni au oferit învățaților comori fără seamăn dacă îi pot face să părăsească planeta, să emigreze la noi. Bine înțeles, astronomii au refuzat: întâi fiindcă nu ar avea ce să facă cu acele bogății cari în curând nu vor mai prețui nimic; al doilea fiindcă nu au găsit încă mijlocul de a putea să vie până la noi. In ultimii ani se studia mijlocul de a vizita Luna, satelitul Pământului, întrebuințându-se pu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

terea intraatomică, dar nu s'a ajuns încă la rezultate sigure. Poate că dacă Satan ar fi întârziat câțiva ani, Pământenii ar fi format o colonie pe Venus.

De astădată, mulți dintre cei cari ascultau pe Aldin, protestară.

— Asta ne-ar mai lipsi!

— Unde să le dăm loc!

— Abia ne-am înțeles între noi!

— Vom lua puștile și tunurile din muzee! Le vom tăia pofta să facă o colonie!

Hotărât, Venusienii nu erau de loc ospitalieri.

Aldin tăcu. Surâdea. El cunoștea mulțimea.

— Dacă însă ar fi fost amenințată planeta noastră și am fi avut mijlocul să emigrăm pe Pământ.

— Nu ne primeau!

— Ei se omoară încă între ei!

— De aceea îi pedepsește Satan!

— Lasă-i să piară!

Aldin asculta amuzat .Era egoismul, nu al unui individ, ci al unei omeniri. Se mai poate întrebuința cuvântul egoism? In orice caz nu era un sentiment de omenire civilizată.

Aldin trecu peste aceste reflecțiuni. Mulțimea nu-și poate face educația așa de repede. Martienii nu ajunseră la înalta lor înțelepciune de cât după o epocă întreit și împătrit de lungă de cât aceea a Venusienilor.

Vorbi deci înainte și murmurele se stinseră repede.

Din cele spuse de Aldin reeșea că pe Pământ era o anarhie completă. Și pe zi ce trecea veneau noui amănunte, mai toate dela fizicienii și astronomii refugiați în observatoarele de pe munți. Aceștia erau încă în comunicare cu învățați rămași prin împrejurimile centrelor mari.

Sufla un vânt de nebunie ce nu se poate descri. Zeci de mii de inși își pierduseră mințile și îngrămădiți ca turmele de oi, mergeau pe bulevardele orașelor mari răcnind, cântând, huiduind. Incetase orice activitate și foametea începuse să se simtă pretutindeni. Mulțimea se dedea acum la jafuri, devastând locuințele celor bogați, grânarele, depozitele de alimente de tot felul. Puțini erau cei cari se mai foloseau de judecata lor, dar și aceștia ce puteau oare să facă. Era o jale fără margini. Mame, cu părul despletit, cu ochii mari cercuiți de durere.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

își strângeau copiii la sân, hoinărind pe străzi, fără să știe unde se duc, cântând, sau plângând.

Privirile tuturor erau îndreptate spre cer și vedeau cu ochiĭ, cum mereŭ, strălucirea luĭ Satan sporea. Intrecuse cu mult strălucirea luĭ Venus. Astronomiĭ nu-i înșelaseră: pericolul era real.

— Cometă! Ne vom face o cometă! țipaŭ Pământeniĭ, de și nu știaŭ niciĭ eĭ ce spun.

Auziseră vag, că Pământul va avea de acum înainte un drum cometar, va deseri o enormă eclipsă, ce va duce Pământu până dincolo de Saturn.

Câțiva, cu mâinele tremurânde, paliziĭ, încercaseră să răsfoiască scrieriĭ de astronomie, dar nu pricepeaŭ nimic, căci literele dansaŭ înaintea ochilor lor. Grupuriĭ de nebuniĭ, ardeaŭ pe piețele publice bibliotecĭ întregĭ, dansând cu frenezie în jurul imensuluĭ rug.

Și cu toate acestea maĭ eraŭ încă câteva luniĭ de zile până la marele eveniment.

Când Aldin își isprăvi conferința, un venusian se ridică și întrebă:

— Te cunoaștem toțiĭ, știm că eștĭ un om cu sufletul curat, un om care nu știe ce e minciuna. Știm că numaĭ știința te interesează.

In numele tuturor celor de față, în numele Venusienilor din toată lumea, spune, te rugăm din tot sufletul, e adevărat că Venus nu e de loc amenințată?

— Tot ceea ce Asales a spus la Academie, tot ceea ce Ralta a scris în memoriul său asupra acesteĭ chestiuni e purul adevăr. Cum credețĭ că am putea noĭ să ascundem adevărul. Știțĭ bine că ceĭ douĭ mariĭ învățațĭ, Asales și Ralta, sunt în acelaș timp două suflete alese. Credețĭ că ar putea să vă ascundă măcar o clipă un pericol atât de mare?

Nu, nu vețĭ suferi nimic, tot răul îl vor suferi astronomiĭ, căci perturbările ce planeta noastră le va resimți, oricât de ușoare vor fi ele, ne vor da mult de lucru: dar pe de altă parte, noĭ suntem încântațĭ, deoarece vom avea de studiat fenomene cerești cu totul neobișnuite.

Liniștiți-vă deci, liniștiți-vă familiile. Gândiți-vă, ce s'ar întâmpla, dacă ne-am perde tot capul, în fața unuĭ pericol ce nu există!

Răspunsul luĭ fu acoperit cu aclamăriĭ. Simțeaŭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

venusienii nevoia să manifesteze, să tipe, să cheltuiască o energie prea mult acumulată.

Ralta era vesel şi el. Uitase de Pământenii. Era încântat că Aldin cu farmecul voceĭ şi argumentelor luĭ liniştea mulţimea. Se înspăimânta când se gândea că se petrecea pe planeta Pământ acum, se putea întâmpla şi pe Venus.

VII

SATAN

Omenirile celor treĭ planete priveau cu groază astrul ce se mărea neîncetat, care întrecuse cu mult luceafărul în strălucire. Filozofia lor obişnuită nu împiedica pe Martienĭ să simtă un fior de câte orĭ în nopţile senine se uitaŭ spre astrul svăpăiat ce-şĭ urma drumul săŭ cel drept cu ceĭ 400 de kilometri pe secundă.

Pe Venus îngrijorarea era mare; pe Pământ însă groaza provocase un adevărat dezastru.

Astronomiĭ şi învăţaţiĭ carĭ se aflaŭ izolaţĭ pe vârfurile munţilor, nu aflaŭ de cât unele părţĭ din scenele groaznice ce e petreceaŭ în oraşele marĭ, ca şi pe câmpiile întinse.

— Sfârşitul Pământuluĭ! ţipau ceĭ săracĭ, ca şi ceĭ bogaţĭ, femeile, ca şi bărbaţiĭ, ceĭ culţĭ ca şi ceĭ inculţĭ, ceĭ plinĭ de viaţă, ca şi ceĭ ale căror zile eraŭ numărate de bolĭ de tot felul, saŭ de bătrâneţe.

Nu, nimenĭ nu voia să moară; fiecare parcă spera că o puternică agitaţie omenească va putea să înlăture pericolul. La ce slujea oare ştiinţa, dacă lasă omenirea cu totul nearmată?

Propunerile cele maĭ fără rost se succedaŭ unele după altele şi nimic nu era maĭ tragic şi în acelaşĭ timp maĭ comic, de cât să vezĭ adunărĭ unde milĭ de oamenĭ cercaŭ să-şĭ dea părerea.

Creere carĭ nu funcţionaseră niciodată, fiinţe omeneştĭ carĭ nu văzuseră în viaţă de cât arta de a mânca, arta de a bea, arta de a se reproduce, arta

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de a petrece, arta de a goni urâtul, acum făceaŭ cele mai uriaşe sforţări pentru a reflecta asupra marelui pericol ce ameninţa Pământul întreg.

— Să se îndrepte mii de tunuri spre Satan, propunea unul.

— Să scoată astronomii Pământul din drumul lui, opina altul.

— Să construim oraşe subterane, spuneau cei mai înţeleptĭ.

— Să ne refugiem în puţul ce l'am construit!

Toţi ţipaŭ ,toţi urlaŭ şi se despărţeaŭ pentru a se aduna din noŭ. Şi vedeaĭ pe unii făcând socoteli savante de cât drum a făcut Satan dela descoperirea lui şi cât mai avea să facă până să ajungă la cea mai apropiată distanţă de pământ.

Toţi cei cari în viaţa lor întreagă nu se interesaseră de cer, acum acuzaŭ pe astronomi că nu sunt în stare să îndepărteze pericolul.

— La ce serveşte ştiinţa!... ţipa un orator de stradă, făcând gesturi dezordonate. Pentru ce s'aŭ cheltuit milioane şi miliarde de lei! continua el să răcnească, aprobat de mulţimea înebunită de spaimă. La început, astronomii din toată lumea încercaseră să liniştească pe Pământeni, arătându-le că Martienii vor suferi şi mai mult. Poate că s'ar găsi un mijloc pentru Pământeni să trăiască, poate că vor ajunge cu bine până la orbita lui Saturn, dar Marte era condamnat să dispară din sistemul solar, Martienii eraŭ meniţi să vază cum încetul cu încetul, soarele se va micşora, până ce va rămâne ca o stea. Dar nici un Martian nu va trăi ca să vază acest lucru minunat.

Omenirea martiană va fi dispărut însă de mult, îngheţată de frigul îngrozitor, lipsită de lumină.

Dar aceasta nu mângâia de loc pe Pământeni, ba îi înfuria şi mai mult, căci îi îngrozea acea soartă. Alţii nu voiaŭ să creadă în existenţa Martienilor şi declaraŭ cu încăpăţânare că totul nu e de cât o invenţie a astronomilor.

Comunicaţiunile regulate dintre state eraŭ întrerupte. Cei bogaţi, unii din ei, scăpaseră cu ajutorul aeroplanelor cari nu fuseseră distruse de furia poporului.

Dar unde îşi puteaŭ găsi refugiul, căci omenirea întreagă era în prada aceleiaşi groaze. Linişte nu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

era de cât pe munți. De acolo, învățații pământeni comunicau venusienilor bogățiile științifice ce nu trebuiau să piară. Înțelegerea era acum deplină. Zi și noapte erau mereu în corespondență și sute de învățați venuzieni erau ocupați cu primirea acelor bogății științifice. Toate ramurile științei aveau reprezentanții lor, cari se îngrijeau ca resultatele științei ce profesau să treacă pe Venus. Alții făceau istoricul acelor științe, transmițând venuzienilor viața și descoperirile eroilor științei pământene. Istoria glorioșilor călăi nu privea știința; nu se pomenea deci nici de Cesar, nici de Napoleon, nici de cei cari urmaseră lor în încâlcita istorie a omenirei pământene.

Satan se apropia și munca științifică a atâtor generații nu trebuia să piară.

Pe când mulțimea înspăimântată, arunca blesteme spre cer, pe când amenința cu pumnii și scrâșnea din dinți, învățații cu totul liniștiți, absorbiți de munca lor istovitoare, continuau să telegrafieze colegilor de pe planeta vecină, minunile la cari ajunseseră după veacuri de cercetări.

Venuzienii aflară modul de a întrebuința energia solară, modul de a lumina în timpul nopței suprafețele întinse cu ajutorul excesului de lumină captat în timpul zilei; vederea la distanțe mari cu ajutorul telegrafiei fără fir, arta de a prelungi viața cu zeci de ani, arta de a întrebuința electricitatea din atmosferă, etc., etc., sute de mii de minuni ale științei și techniceĭ pământești.

Oh! de-ar fi putut să sboare și o parte din ei spre planeta vecină! De s'ar fi putut găsi mijlocul să treacă prăpastia de zeci de milioane de kilometri ce-i despărțeau. Dar nu, aceasta era cu neputință!

Și cu toate acestea erau încă învățați pământeni, cari acum, cuprinși ca de friguri, studiau zi și noapte să găsească dacă nu cumva puterea intraatomică, anume întrebuințată, nu i-ar putea transporta în câteva luni pământești numai, pe frumosul luceafăr al serii și al dimineței.

Iar Satan se făcea tot mai mare, tot mai strălucitor ,începând să arate pentru ochii liberi neamați cu lunete, un disc destul de pronunțat.

Pământenilor, în clipe de zăpăceală mai mare, li se părea că aud un sgomot înfiorător, sgomot asur-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

zitor... și nu erau de cât bătăile inimei lor, sângele ce le isbea tâmplele cu violență, sângele ce circula mai iute ca niciodată.

Mulți cădeau pe stradă, loviți de o moarte fulgerătoare. Dispăreau membrii unei familii, fără să se știe ce s'au făcut. Marea, oceanul, fluviile, lacurile adânci, au înghițit dela început multe ființe omenești, cari își pierduseră cu totul judecata și cărora nu le rămăsese de cât ideia că trebue să fugă de moartea ce-i pândea mereu. Scăparea o găseau în sfârșitul vieței.

Biete ființe omenești cari odinioară se crezuseră atotputernice, cari nici unu voiau să-și dea seama de unde trăiesc, cari erau încredințate că pământul e singur el solid așezat pe temelii, opunându-l bolței cerești cea veșnic mișcătoare. Mulți abia acum aflau că Pământul e în realitate rotund ca o minge, că aleargă împrejurul soarelui cu 30 kilometri pe fiecare secundă, că afară de Pământ mai sunt și alte planete, cari circulă tot în jurul steleĭ Soarele.

Îngrijorați veșnic de ziua de mâine, fie ca să găsească o pâine, fie ca să mai strângă un alt milion, cufundați în plăcerile moleșitoare, bieții pământeni nu ajunseseră încă la acea vârstă când să încerce să-și dea socoteală de ceea ce-l înconjura.

În present, când vedeau că cele spuse de astronomi se adeverese, când observau cu ochii lor apropierea unui astru ce până acum câteva luni era nevăzut, toate acestea fiind prevăzute de astronomi, acum începeau să creadă. Credeau în adevăr în spațiul cel infinit, căci îl vedeau ca o imensă și neagră prăpastie, în care Pământul se va cufunda tot mai mult, din ce în ce mai departe de soare. Unora, frica le ascuțise mintea, le rafinase sensibilitatea, pricepeau acum, ceea ce nu pricepuseră o viață întreagă. Pe măsură ce Satan se apropia, groaza creștea și mai mult. În unele orașe, groaza ajunsese la apogeul ei, căci oamenii nu mai blestemau, nu mai urlau, nu mai amenințau cerul, ci stând jos, prin colțuri de case, pe piețe, pe acoperișuri de case, priveau noaptea pe Satan cel tot mai mândru și mai strălucitor, muți, nemai spunând o vorbă, ne mai șoptind nimic. Nici respirația nu li se mai auzea. Liniștea aceasta nu era întreruptă de cât rar, de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

geamătul vreunuĭ muribund, de răcnetul vreunuĭ nebun.

Ceea ce nu fusese în stare să facă nicĭ o putere omenească, nicĭ un geniu al omenirei pământene, făcuse groaza; adusese egalitatea tuturor. In faţa luĭ Satan nu maĭ era nicĭ o deosebire, nicĭ una. Religiile carĭ făcuseră pe oamenĭ să se omoare, să se arză, saŭ cel puţin să se urască; bogăţiile carĭ dedeseră unor privilegiaţĭ dreptul de a îngenuchia pe cei slabĭ, inteligenţa care pusese o prăpastie între representanţiĭ eĭ şi aceia aĭ prosticĭ, nimic din toate aceste motive de ură, de duşmănie, nu maĭ exista. Albĭ şi negriĭ, bogaţĭ şi săracĭ, inteligenţĭ şi proştĭ, formaŭ acum o turmă imensă şi îngrozită, din care pereaŭ nenumăraţĭ indivizĭ pe fiecare zi.

Numaĭ două singure motive îĭ maĭ deşteptaŭ din amorţeala lor: foamea şi setea.

Razele soarelui linişteaŭ pe mulţĭ; când cerul era înorat, şi maĭ ales când ploaia cădea cu putere, când vântul mugea fioros, oamenĭĭ par'că maĭ uitaŭ, păreaŭ că-şĭ vin puţin în fire. Dar nopţile senine, când cerul era plin de stele, Satan tronând tot maĭ mare şi maĭ strălucitor, acele nopţĭ eraŭ nopţĭ de groază. Maĭ toţĭ se ascundeaŭ în case, aprindeaŭ luminĭ, lăsaŭ perdelele. Şi cu toate acestea Satan par'că îĭ atrăgea, discul luĭ tot maĭ mare par'că le stetea mereŭ înaintea ochilor. Simţeaŭ nevoie să-l vază, dedeaŭ perdelele la o parte, se uitaŭ,... dar atuncĭ reîncepea criza. Femeile, cele dintâĭ dedeaŭ semnalul, ţipând prelung în noapte. Tăcerea nopţeĭ era sfâşiată deodată de ţipetele omenireĭ spăimântate.

Pământul putea să piară, de oarece era un adevărat infern.

Dar nu, nu bătuse încă ora fatală şi învăţaţiĭ pământenĭ, galbenĭ de oboseală şi de emoţiune, nu încetaŭ o clipă să trimită Venuzienilor întreaga moştenire ştiinţifică. Eterul tremura sub undele puternice ce-şĭ trimiteaŭ cele două planete, pe când, rareorĭ, de la îndepărtatul Marte soseaŭ alte unde, ce dedeaŭ astronomilor pământenĭ, fie nouĭ veştĭ despre Satan, fie sfaturĭ carĭ să fie transmise venuzienilor, căcĭ ştiinţa planetelor condamnate era singura floare ce merită să nu piară. Din zbuciumul veacurilor, din tot ce înveselise omenirea, din tot ce o amuzase, nu maĭ rămăsese nimic, nimic.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

VIII

GRIJA VENUZIENILOR

Cu toate asigurările date de astronomĭ, venuzienii eraŭ şi ei neliniştiţi şi cum Samira era centrul cel mai mare de pe întreaga planetă, cum acolo se aflaŭ treĭ dintre ceĭ mai însemnaţi astronomĭ venuzienĭ, acolo veneaŭ toţi de pretutindenĭ. Peste munţiĭ ceĭ înalţi şi veşnic acoperiţi de zăpadă, peste oceanele întinse, zburaŭ aeroplane nenumărate către Samiri. Deoarece Asales nu voia să primească pe nimenĭ, Ralta şi Aldin eraŭ ceĭ carĭ trebuiaŭ să primească nenumărate vizite.

La început era aproape o distracţie pentru Ralta şi pentru Lati să vază venuzieniĭ veniţi din toate continentele planeteĭ, ca să se asigure că Venus nu va pătimi nimic. Mai târziŭ însă vizitele acestea deveniră de nesuferit. Ralta nu mai avea un moment liber deoarece eraŭ sute de venuzienĭ, în fiecare zi, carĭ umpleaŭ sala de aşteptare şi biroul.

Primea câte zece-douăzecĭ odată şi răguşise dând mereŭ aceleaşĭ explicaţiunĭ.

Intr'o zi, printre alţiĭ, un venuzian aştepta în sală. Vedea el că greŭ îĭ va veni rândul, căcĭ eraŭ peste 20 de inşĭ carĭ mai aşteptaŭ. Venise cu aeroplanul dela vreo 2000 kilometriĭ depărtare. Venuzianul, nervos, se adresă celorlalţi:

— Mă rog, dv. vreţĭ săvorbiţĭ cu d. Ralta.

Ceilalţi îl priviră miraţi.

— Daŭ 1000 de leĭ, celuĭ care va renunţa pentru azĭ la această vizită.

Mirarea fu şi mai mare.

Un venuzian prost îmbrăcat se apropie şi spuse:

— Eŭ plec.

— Poftim!

Şi repede îĭ puse în mână o hârtie de 1000 de leĭ.

Exemplul fu contagios.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Toți se repeziră.

Un singur om rămăsese, ursuz într'un colț. Era un ziarist. Luĭ îĭ trebuia un interviu cu Ralta.

Sala era goală.

— Dumneata?

— Eŭ nu primesc.

— Daŭ 2000.....

— Ziaristul tăcu.

— Daŭ 3000.

Ziaristul nu se mișcă.

— Zece miĭ de leĭ, strigă venuzianul cel grăbit și ziaristul sări în sus.

Primea.

Când ușa se deschise eșind din cabinetul luĭ Ralta vreo zece vizitatorĭ, venuzianul intră repede și după ce închise ușa cu cheia, se așeză în fața astronomuluĭ, care rămase surprins.

— Domnul meŭ, începu venuzianul, mă numesc Lori.

— Miliardarul faimos!....

— El însuși. Un miliardar care nu mănâncă, nu doarme. Satan mi-a luat liniștea, somnul, pofta de mâncare și nu vreaŭ să-mĭ ia și viața.

Eŭ sânt om practic; am venit la d-ta *să cumpăr adevărul*. Ceeace s'a scris în ziare, ceeace tot spuneți prin memoriile dv., nu mă poate liniști. Simt eŭ că ne ascundeți ceva. Vreaŭ să știŭ; mă voiĭ maĭ bucura eŭ de miliardele mele, saŭ nu, vreaŭ să știŭ adevărul, numaĭ adevărul.

Se vedea bine că omul acela era bolnav de friguri. Era galben ca ceara, tremura, ochiĭ îĭ eraŭ împăienjenațĭ.

Ralta se uita încurcat.

— Dar!...

— Niciun dar, eŭ plătesc adevărul, cu orice preț, numaĭ adevărul.

— Vă spun că nu se va întâmpla nimic.

— N'am nicio garanție.

— Cuvântul meŭ.

— In afaceri nu ajunge și aceasta e o afacere.

— Atunci?

— Poți d-ta să-mĭ daĭ o hârtie timbrată, iscălită de d-ta, că nu are să se întâmple nimic?

După o clipă de tăcere, Ralta spuse:

— Da.

— O plătesc cu 1 milion de leĭ. Ajunge?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ralta era bogat, dar nu era milionar. Avea nevoe, de sigur de instrumente nouĭ, puternice, carĭ ar fi costat sume enorme, dar putea oare să primească o propunere aşa de cindată.

Se gîndi cîteva clipe, apoĭ spuse:

— Banĭ nu pot să primesc, dar există un mijloc să ne înţelegem. D-ta să construeştĭ un observator după indicaţiunile mele, înzestrat cu tot ce va fi necesar, pînă la suma de 1 milion leĭ. Observatorul va purta numele d-tale.

— Scrie hîrtia şi iscăleşte-o.

Peste cincĭ minute, venuzianul eşi pe uşe cu hîrtia iscălită de Ralta. Era foarte liniştit. Ar fi fost nebun astronomul să pună la cale clădirea unuĭ observator, dacă Venus era să piară. Nu, astronomiĭ aveaŭ dreptate, Venus nu va pieri. Avea acum siguranţa acestuĭ lucru. Milionul îl va trece la capitolul „pierderilor".

Veniră însă mulţĭ alţĭ venuzienĭ înspăimântaţĭ.

Un tînăr întrebă pe Ralta, cu totul confidenţial, dacă maĭ poate să se însoare, saŭ nu. O femee măritată îĭ ceru sfatul, iarăşĭ confidenţial, dacă maĭ e nevoie să fie credincioasă soţuluĭ săŭ.

Ralta se amuza, dar şi se şi supăra. Nu s'ar fi gîndit niciodată, că sfîrşitul planeteĭ poate să fie pus în legătură cu asemenea chestiunĭ curioase.

Nu maĭ avea însă timp pentru observaţiunĭ şi calcule. Să închidă uşile! Cercase odată, dar fusese peste putinţă. În cîteva ceasurĭ se îngrămădiseră sute de oamenĭ, carĭ făceaŭ un adevărat scandal. A trebuit să-ĭ lase pe toţĭ înăuntru.

Asales jubila; ba uneorĭ, chema la telefon pe Ralta, tocmaĭ cînd ştia el, că e maĭ ocupat cu falmosul săŭ biroŭ de informaţiĭ astronomice.

— Ralta! Allo! Aci Asales. E adevărat, dragul meŭ că la noapte ne vom ciocni cu Satan?

Apoĭ rîdea şi neaşteptînd răspunsul închidea telefonul. Mulţumită caracteruluĭ săŭ brutal, era ferit de neplăcerile pe carĭ Ralta şi le creiase oarecum singur, din bunătatea luĭ şi pe carĭ acum nu le putea înlătura.

Aldin suferea ca şi Ralta. La el veneaŭ maĭ ales ceĭ carĭ se interesaŭ de Pămîntenĭ. Un mare negustor veni să-ĭ ceară sfatul, dacă nu cumva se poate inventa un mijloc de transport cît de repede, ca să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

poată scăpa o parte din lucrurile preţioase de pe Pământ.

Aldin începu să râdă cu sgomot, dar cum marele negustor insista, astronomul să supără şi-l dete afară pe uşe. A doauzi însă un ziar publică ştirea, că în curând se va încerca transportul obiectelor de preţ de pe Pământ pe Venus şi că se oferise lui Aldin o avere nepomenită, ca să ia conducerea transportului.

Nu, nici venuzienii nu erau teaferi în acele momente. Satan influenţase şi asupra lor. Lumina miculuĭ disc avea o guloare gălbuie, urâtă ce nu te înveselea de loc.

Singur Mercur era liniştit, frumosul luceafăr al Venuzienilor; pe Mercur nu exista viaţa, nu era această planetă decât un pustiu imens, gălbuĭ şi sub razele soareluĭ cel veşnic şi puternic nici o manifestare a vieţeĭ nu proslăvea natura. Nici plante nu existaŭ, căci nu era nici apă, nu era nici aer.

Singurele planete locuite eraŭ Venus, Pănântul şi Marte şi dintre ele singură planeta Venus mai avea dreptul să posede o omenire. Aşa orânduise natura.

La sute şi mii de ani de lumină, de la planetele ce se învârtesc în jurul sorilor ce-şi trimet lumina lor spre sistemul solar în sute şi mii de ani, nici că se bănuia tragedia comică ce se petrecea pe cele treĭ planete ale umiluluĭ soare. Existaŭ şi alte omeniri, pe diferite trepte ale evoluţieĭ: omeniri ce abia atuncĭ îşĭ dădeaŭ socoteală de ce se petrecea în jurul lor; omeniri ce eşiseră din scuticele sălbăticieĭ, omeniri ce mergeaŭ repede spre apogeul lor, omeniri ce declinaŭ sub razele roşiatice ale unuĭ soare muribund. Dar nici o omenire de pe planetele acelor sorĭ nu ştia despre existenţa acestor treĭ omeniri. Pentru ele nu existaŭ alte planete, alte omeniri. A fost orânduit aşa, ca oamenii îndepărtatelor planete, să fie despărţiţi prin prăpăstiĭ neînchipuite, pe cari dor atracţiunea şi lumina să le străbată, căci numaĭ acestea leagă soriĭ ce formează universul stelar cel cu sute de milioane de stele sorĭ, cel cu miĭ de milioane de planete.

Când omenirile altor planete fuseseră distruse în câteva clipe de întâlnirea soareluĭ lor cu un alt soare, ce ştiuseră oare Martienii, Pământenii şi Venuzienii? Eĭ văzuseră poate aprinzându-se pe bolta

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

înstelată o stea nouă şi nu s'aŭ gândit, că acel punct luminos reprezenta desastrul a miliarde de fiinţe inteligente.

Nenorocirea fără mărginĭ a celor două omenirĭ din sistemul solar trebuia să rămână neştiută pentru vecie. Nimenĭ nu era să înregistreze nimicirea atâtor fiinţe omeneştĭ.

Venuzienii, carĭ nu eraŭ amenințaţĭ de urgie şi tot îşĭ pierduseră cumpătul. Ziarele nu maĭ publicaŭ de cât ştirĭ asupra luĭ Satan şi asupra omenirilor celor două planete. Activitatea din toate ramurile nu încetase, dar vedeaĭ bine, că ar fi ajuns un moment de panică, pentru ca echilibru să se rupă cu totul. Se observa uşor, că Venuzienĭĭ nu aveaŭ toată încrederea în cele spuse de astronomĭ, maĭ ales că odată, Asales, înfuriat pe un ziarist indiscret, care pătrunsese nu ştiŭ cum în cabinetul luĭ de lucru, spusese:

— Ah! vreĭ un interviu, cu Asales, cu celebrul Asales, d-ta eştĭ din aceia carĭ din două rânduri adevărate scriĭ o mie de minciunĭ. Află atuncĭ, că adevăru e următorul: Satan vine drept spre noĭ, ne va da foc. Maĭ vreĭ? Nu foc. Pucioasă aprinsă, lavă vulcanică, nu va rămâne picior de venuzian prost, iar noĭ astronomiĭ avem maşinĭ speciale cu carĭ vom emigra... în Soare. Acolo vom fi în siguranţă.

Ţi-ajunge? Acum poftim afară!

Reporterul din aventura luĭ făcuse un articol. Destăinurile luĭ Asales le tipărise cu litere marĭ, grase şi de şi făcea spirit, dându-şĭ aere că nu crede în cele spuse de învăţatul cel supărăcios, totuşĭ din articolul luĭ reeşea o mare neîncredere faţă de asigurările astronomilor, că nu se va întâmpla nimic.

Câteva ziare luase partea reporteruluĭ şi blamară pe Asales, care în asemenea momente critice nu trebue să glumească.

Publicul din toate acestea scotea concluzia că trebue să fie ceva la mijloc şi că astronomiĭ şi ziariştiĭ îşĭ bat joc de el. Maĭ contribuia apoĭ la nesiguranţa generală şi faptul că maĭ toate ziarele, care pe Venus eraŭ foarte răspândite, se întreceaŭ în publicarea de amănunte sensaţionale. Ştirile eraŭ desmințite, uneorĭ chiar de ziarul care le publica, dar prima impresiune era cea care rămânea. Tot ce poate născoci mintea omenească se publicase în ultimele zile.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Până şi ziarele financiare şi cele umoristice, toate, dar absolut toate nu se ocupaŭ de cât de sosirea luĭ Satan.

Moda profitase. Se purtaŭ rochiĭ, pălăriĭ, umbrele, manşoane, brăţăriĭ, ace de cravate „Satan". Milioane de cărţiĭ poştale representaŭ pe Satan în chip de om, ba drac negru cu ochiĭ şi coarne roşiĭ, ba un moşneag cu barba albă, ba un tânăr îmbrăcat după ultima modă.

La teatru făcea furorĭ o piesă intitulată: „Satan saŭ peirea lumeĭ". Ca personaje: representanţiĭ aĭ tuturor planetelor; ba autoriĭ pieseĭ, douĭ tineriĭ poeţiĭ, aduseseră pe scenă şi representanţiĭ aĭ cometeĭ Halley care fusese văzută pentru ultima oară cu vreo 40 de aniĭ maĭ înainte.

Ba ceva maĭ mult. In anul 2985 apăruse o stea nouă dintre cele maĭ strălucitoare, care întrecuse mult pe luceafărul Mercur şi chiar planeta Pământ. Fusese văzută timp de o săptămână ziua namiaza mare. Autoriĭ pieseĭ pusese pe scenă şi representanţiĭ aĭ omenireĭ acesteĭ stele nouĭ. Nimic nu era peste putinţă pentru tineriĭ poeţiĭ. Şi-apoĭ publicul se amuza atât! Asales, caricaturizat apărea şi el pe scenă şi era primit la fiecare intrare pe scenă cu adevărate urale. Actorul se silise şi isbutise să imite perfect nervositatea bătrânuluĭ învăţat, ticurile luĭ, modul luĭ de a vorbi, de a râde sarcastic, de a se supăra.

Poporul dacă îl ura pe Asales, apoĭ îl ura din cauză că descoperise pe Satan. Descoperitorul îndrăcituluĭ soare stins, nu putea să fie popular.

Aldin avea şi el pică pe Asales, care nu voia nicĭ acum să se încredinţeze că există Pământeniĭ, care pretindea că toate comunicările primite, eraŭ opera unor farsoriĭ de pe Venus, cariĭ se amuzaŭ de credulitatea naivilor învăţaţiĭ.

Trecuseră 76 de zile dela descoperirea luĭ Satan, care acum trecuse dincoace de orbita luĭ Uranus, strălucind pe cer ca o lună mică, o lună cu totul curioasă ce făcea umbră obiectelor. Cu cât Satan se mărea, cu atât creştea şi îngrijorarea Venuzienilor, maĭ cu seamă că scenele sălbatice ce se petreceaŭ pe Pământ şi pe cariĭ le aflaŭ din ziare, îiĭ îngrozeaŭ.

E drept că oricât de multă fantezie ar fi avut ceĭ ce redactaŭ articolele din ziarele venuziene, tot nu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ar fi putut să se apropie de adevărul celor petrecute. Ar fi trebuit un poet mare, care să fi avut un talent extraordinar, ca să descrie scenele de groază ce aveaŭ loc în acele momente pe Pământ.

IX

CLIPE DE GROAZA

Nu, nu ar putea să existe un istoric al tuturor evenimentelor ce se petreceaŭ în acele zile pe planeta Pământul. Eraŭ scene ce nu aveaŭ altă legătură între ele de cât numaĭ spaima, groaza, nebunia. A vorbi de o ţară, de un oraş, însemnează să vorbeştĭ de toate ţările, de toate oraşele.

Un învăţat din Bucureştĭ, capitala imperiuluĭ român, descrisese astfel luĭ Aldin, cum fugise din acel mare oraş.

Bucureştiĭ număra două milioane de locuitorĭ. Nu putea fi comparat cu Samiri, dar era un oraş destul de frumos, cu numeroase bulevarde largĭ, cu edificiĭ cam strânse poate unele lângă altele, dar frumoase, cu adevărate palate, dintre carĭ unele pentru ştiinţă. Dintre toate, cel maĭ frumos era acela numit *Casa Ştiinţeĭ*, clădit cu ceva maĭ mult de o mie de anĭ maĭ înainte. In sala cea mare de şedinţe, se afla portretul în uleĭ al întemeietoruluĭ eĭ, un profesor de matematică dela universitatea din acel oraş. Pe vremea aceia, ştiinţa nu ocupa primul loc pe Pământ, ea făcuse progrese, se creiase o industrie frumoasă, dar în România, pe atunci regat, ţara era condusă numaĭ de politicianĭ carĭ turmentaŭ ţara cu certurile şi intrigile lor. Profesorul de matematică avusese mult de luptat; mic la statură, blajin, el nu părea făcut să aibă o energie destul de mare şi cu toate acestea, încet încet, reuşise să grupeze în juru-ĭ pe toţĭ setoşĭ de ştiinţă, pe ceĭ de sus, ca şi pe ceĭ de jos, organizând astfel o societate cu zecĭ de miĭ de membri, carĭ luptaŭ din răsputerĭ să clădească un palat şi pentru ştiinţă. Profesorul îşĭ ajun-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

sese ţinta înainte de a muri şi acum, peste o mie de anĭ, casa modestă la început, devenise cel maĭ frumos palat din întreg oraşul. Acolo era un adevărat templu înălţat ştiinţeĭ, acolo veneaŭ uneorĭ şi politicianiĭ maĭ inteligenţĭ, să uite de sbuciumul vieţeĭ lor fără ţel. Trecuseră zece veacurĭ şi portretul profesoruluĭ de matematică tot agăţat în sala de şedinţe se afla, surizând blajin harnicilor săĭ urmaşĭ. Preşedintele actual al acesteĭ vaste societăţĭ ştiinţifice era învăţatul care comunicase cu Aldin, un fizician de seamă, numit Radu Argeş.

Argeş, ca toţĭ colegiĭ săĭ urmărise cu interes ştirile ce soseaŭ cu privire la apropierea luĭ Satan. Il asurzea şi pe el seara, pe bulevarde ţipetele vânzătorilor de gazete, carĭ anunţaŭ peirea lumeĭ, dar nu ar fi crezut niciodată, că va putea să fie martor la scenele de groază ce s'aŭ desfăşurat în urmă.

In imperiul român, ca în toate statele de pe Pământ se afla poliţie, armată, aşa că furia poporuluĭ in contra învăţaţilor putea să fie înfrântă. In imperiul român însă ca şi în toate celelalte state groaza era prea mare ca maĭ poată fi potolită cu forţa armată, când însuşĭ soldaţiĭ eraŭ cuprinşĭ de spaimă. Prin anul 2500 se maĭ întâmplase o panică grozavă; se svonise că Pământul se va ciocni cu capul uneĭ comete. Dar nu toată lumea îşĭ pierduse capul; eraŭ destuĭ carĭ îşĭ dedeseră seama, că nu poate fi vorba de sfârşitul lumeĭ şi se luaseră în grabă toate măsurile ca liniştea să fie restabiliată. De astădată panica nu maĭ putu fi stinsă, de oarece toată lumea îşĭ pierduse capul. In aceleaşĭ momente, aceleaşĭ lucrurĭ se petreceaŭ de altfel în toate statele de pe planeta Pământ.

Intr'o seară, Radu Argeş, când să iasă pe poarta cea mare a *Palatuluĭ Ştiinţeĭ*, văzu că e peste putinţă. Poarta nu se putea deschide, de oarece bulevardul întreg, cât vedeaĭ cu ochiĭ era ocupat de o mulţime imensă.

— Vreo manifestaţie politică, se gândi Argeş, o fi căzut guvernul.

Dar nu, eraŭ ţipete de groază, ţipete de disperare. Telegramele aduseseră vestea din America, alt continent pământean, că Pământul era definitiv condamnat să-şĭ schimbe drumul în jurul Soareluĭ.

Vestea aceasta înebunise pe toţĭ. Nimenĭ nu maĭ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

voia să stea în casă; și în câteva ore, bulevardele principale gemeaŭ de o lume cu totul zăpăcită, care țipa, urla, plângea, fără să știe ce vrea.

Mintea tuturor era ca paralizată.

Se încercase repede împrăștierea mulțimeĭ, dar agenții polițieĭ eraŭ și eĭ tot așa de emoționați. Era peste putință să fie împrăștiat milionul de oameni și copiĭ, care ocupase toate bulevardele. Unde să-ĭ alunge apoĭ?

In acea noapte, Capitala nu a știut e e odihna. Icĭ colo, oratorĭ improvizați, suiți pe treptele vreunuĭ monument, saŭ pe grilajul vreuneĭ case, țineaŭ discursurĭ din care nu reeșea de cât pierderea judecățeĭ a celor carĭ le țineaŭ. Eraŭ mulțĭ carĭ își pästraseră sângele rece în fața acesteĭ nebuniĭ generale, dar eĭ eraŭ izolați, pierduți în acea massă imensă, în care individul părea că se simte maĭ la adăpost în contra influenței îngrozitoruluĭ Satan.

— Satan! Satan! urlaŭ uniĭ.

— Huo!... răspundeaŭ grupurĭ de miĭ de oamenĭ.

Către ziuă abia, la razele auroreĭ, obosiți, tremurând de frig, începură să se îndrepte spre casele lor.

A doua zi, orașul dormea; funcționariĭ nu se duseseră pe la birourile lor, lucrătoriĭ uitaseră fabricele, ale căror motoare nu funcționaŭ, ca într'o zi de sărbătoare.

Radu Argeș încercase chiar a douazi un mijloc să liniștească publicul și imprimă, el, cu ajutorul a încă douĭ-treĭ colegĭ, în tipografia palatuluĭ, afișe marĭ ce fură lipite pe toate zidurile și prin carĭ se anunțaŭ, că în seara aceia se va ține o ședință publică, la Ateneu, dându-se explicațiĭ cu privire la influența luĭ Satan.

Ateneul era o sală în care încăpeaŭ câteva miĭ de oamenĭ, dar în acea seară era prea strâmt. Publicul să bătea pe locurĭ, câțiva fură răniți, mulțĭ leșinară. Fură pur și simplu aruncați afară. Radu Argeș, înconjurat de toți membriĭ de seamă aĭ societățeĭ, își începu cuvântarea cu o expunere a sistemuluĭ solar.

— Satan! Satan! țipa publicul.

— Da, voiŭ vorbi și despre el, dar cum voițĭ să înțelegeți de ce natură e pericolul ce ne amenință, dacă nu vă voiŭ da aceste explicărĭ.

Dar publicul nu maĭ era cel din trecut și Radu Argeș fu nevoit să intre într'altă serie de explicațiĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Astfel, le spuse că Satan nu vine drept spre Pământ, cum credeau unii și prin urmare cele două astre nu se vor ciocni.

— Ne va face cometă cu coadă! țipă cineva.

— Nici cometă. E adevărat că ne schimbă drumul. dar această schimbare nu înseamnă că se va sfârși Pământul. Vom putea să trăim, în alte împrejurări, e drept.

— Ne trimete sau nu până la Saturn? strigă un domn bine îmbrăcat, în care mulțimea recunoscu pe Mina, cel mai de seamă poet.

— Da, vom trece chiar de Saturn, dar până atunci...

— Sunteți niște șarlatani! urlă poetul. Apoi întorcându-se spre public, suit pe scaun, începu să strige:

— Fraților, știința a dat faliment, învățații vor să ne orbească. Fraților, dacă nu ne agităm noi, vom pieri din cauza acestor șarlatani!

Un muget de durere îi răspunse.

Radu Argeș înțelese că nu mai era nimic de făcut. In ochii celor de față citea groaza, ura.

In același moment se produse o mare învălmășeală sute de bastoane fură asvîrlite spre podeaua pe care se aflau învățații. Aceștia apărându-se cu mâinele, cum puteau, se retrăgeau, dar în același moment, sute de inși se și uniseră și înaintau spre el. Fu un moment de zăpăceală nepomenită; domul vuia într'una. Radu Argeș, nu știu de soarta tovarășilor săi, cum nici aceștia nu știau de a lui. După ce primise o lovitură de baston în cap, care îl ametise, se întoarse și neștiind încotro să apuce, nimeri pe o ușe la întâmplare. Fugi drept înainte printr'un coridor slab luminat. Era cu capul gol. Peste câteva minute scoborând scări în spirală, se trezi jos, unde sala gemea de lume.

Trecu neobservat, ieși afară, se sui în primul automobil ce văzu la poartă și ajunse la Casa Științei. Toate acestea le făcuse fără să-și dea seama; era dor instinctul de conservare care îl scăpase.

Acum, când sta la biroul lui, cu capul în mâini, acum își dedea seama de grozăvia ce se desfășurase.

Deeodată, foaia albă a cărței ce se afla din întâmplare pe masă se acoperi cu o pată roșie. Sânge?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Da. La cap avea o rană; părul îi era plin de sânge. Se spălă repede și apa cea rece îi redete puțină liniște.

In palat nu era nimeni, nici servitorii cei puțin. Nu trecu însă cinci minute și sosi Barbu Rafail, un profesor de geologie. Rafail era într'o stare de plâns. Nu numai că pierduse pălăria, dar haina îi era ruptă, părul lui cel mare era vâlvoi, iar un ochiu umflat, cu un cearcăn mare albastru.

— E serios! murmură Rafail.

— Să sperăm că va trece.

— Cum să treacă, ar trebui întâi să treacă afurisitul de Satan.

Rafail se spălă și el, tot gemând, pe când se stergea cu prosopul, spuse:

— Nu mi-e necaz de altceva, dar voiam să montez pentru muzeul nostru namila ceia de Dinoterium, care întrece pe cel găsit de Grigore Ștefănescu acum o mie de ani. Mi se pare că nu voiu mai avea timpul să isprăvesc.

— Ce vrei, murmură cu multă filozofie Radu Argeș, noi vom rămâne tot niște simpli naivi! Dacă am fi niște oameni cum se cade, ar trebui să ne pierdem și noi capul. Ne-am încăpăținat să nu ne pierdem sângele rece.

— Dar e îngrozitor ce se petrece. Ai auzit că Berlinezii au dat foc capitalei lor? La Moscova a isbucnit o revoluție cum n'a fost niciodată. In Budapesta 1) de asemenea, locuitorii au dat foc propriilor lor case și au fugit în câmp!

— Dragul meu, vom pieri când ne va veni rândul. In contra lui Satan nu putem să facem nimic.

Se așezară pe câte un scaun, sau mai bine zis, căzură emoționați și obosiți pe scaune.

— Dar ceilalți colegi? întretbă Radu Argeș după o tăcere scurtă.

— Eu știu! răspunse Rafail privind în gol.

— Să nu-i fi omorât!

Rafail se strâmbă; ce e drept, il durea îngrozitor și ochiul drept, care primise lovitura unui pumn sdravăn.

— Periculoasă profesie! spuse Rafail.

---

1) Budapesta era un oraș la frontiera româno-germană.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Care?

— Aceia de învățat. Uite, îți mărturisesc că mi-aș lua concediul.

— Pentru a te duce unde? Pretutindeni e aceiași nebunie, pretutindeni ea aceiași spaimă. De ieri nu a mai sosit nici o scrisoare, nici un ziar din străinătate, iar telegramele rare și acelea numai cu Satan.

— Prin urmare nu putem fugi nicăiri?

— La munte, spuse Radu Argeș.

— Iată o ideie, la Receanu, pe Omul.

Se sculară amândoui în picioare, ideia aceasta era excelentă.

In adevăr, Receanu era directorul unui observator așezat pe un munte înalt de aproape 2000 de metri

— La urma urmei, spuse Rafail, astronomii ar trebui să pătimească, nu noi! Ce-are face fizica și geologia cu Satan, căci Satanologia nu e cunoscută până acum. Satan e un corp ceresc, asta privește pe astronomi!

Rafail era scund, cam gras, chiel și cu un suflet foarte bun, dar împrejurările îl făcuseră să se supere pe bieții astronomi.

Și cu toate acestea lă astronomi era scăparea; vântul nebuniei nu putea să se urce pe liniștitele vârfuri ale munților.

Amândoui erau surexcitați. Li se părea că palatul va fi înconjurat din clipă în clipă.

— Aide! spuse Rafael, care luase o șeapcă, punând-o pe partea stângă a capului din cauza ochiului drept.

— Dar palatul, cu sălile lui de conferințe, cu cinematograful și muzeele lui, cu cupola și lunetele lui! Tu nu vezi că ne-au fugit și servitorii?

Rafail însă era cuprins de o frică din ce în ce mai mare.

— Palatul! Dar crezi tu că are să mai existe palatul! Crezi tu că mulțimea are să mai judece!

Praf și pulbere se va alege și de palatul tău și de dinoteriul meu!

Radu Argeș simți o lacrimă că-i alunecă pe obraz. Zăpăceala colegului său îl impresionase mai mult ca orice.

— Ai, ai repede, continuă Rafail, trăgându-l de haină.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nu, nu a sosit momentul.

Vino!

Şi luându-l de mână, trecură prin două-treĭ sălĭ întunecate şi se apropiară de ferestrele ce dedeaŭ pe bulevard.

Era linişte. Câteva automobile treceaŭ liniştite. Era prea linişte chiar, căcĭ de obiceĭ, pe la orele 10 seara era o mare animaţie pe acel bulevard.

Argeş se întoarse spre Rafail.

— Nu, nu putem să plecăm. Şi-apoĭ unde ne-am duce?

— La Receanu!...

— Nu, eŭ trebuie să păzesc palatul.

Şi făcând dor un pas, învârti comutatorul. Sala se lumină deodată. Era sala pentru şedinţele comitetuluĭ. In perete, surâzător şi blajin ca totdauna, matematicianul stetea la locul luĭ, el care până atunceĭ fusese par'că îngerul păzitor al aceleĭ marĭ instituţiĭ, unde zeciĭ de miĭ de oameni veneaŭ să capete lumină.

— Uite, El nu ne lasă! Şopti Argeş. Rafail însă nu maĭ judeca ca de obiceĭ. Gemea ca un copil, care nu i-s'a îndeplinit o dorinţă şi rugător, spunea mereŭ:

— Aide! Aide!

Şi avea o familie; avea acasă părinţiĭ ce-ĭ trăiaŭ, o soră. Dar Rafail iĭ uitase.

Radu Argeş nu avea pe nimeni pe lume. Cu toate acestea nu se gândea de loc să fugă din acel mare oraş ce se transformase într'un iad.

Cu câteva zile maĭ înainte, el corespondase cu un un fizician martian, dar nici unul, nicĭ altul nu vorbise de Satan. Iĭ interesaŭ alte chestiunĭ. In special, Radu Argeş se interesa de noua corespondenţă cu venuzieniĭ şi tocmaĭ făcuse un rezumat al unor cercetărĭ preţioase cu privire la lumea ciudată a atomilor, a căror forţă acum o întrebuinţaŭ.

Nu, el nu putea să plece; trebuia să-şĭ apere sfânta locuinţă a ştiinţeĭ. Stinse lumina, apoĭ luă de mână pe Rafail şi se întoarseră în biroŭ. Geologul se văita mereŭ.

— Culcă-te, puţin, spuse Radu Argeş şi-l împinse spre canapea.

Rafail căzu pe acea mobilă şi cu mâna la ochĭ, gemând mereŭ, adormi repede, pe când Argeş, la bi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-192

roul luĭ obişnuit, cu capul în mâinĭ, se pierdu în gânduri fără legătură însă.

De sigur, trebuie să fi dormit amândouĭ câteva ceasurĭ. Radu Argeş se trezi cel dintâĭ, auzind un zgomot asurzitor. Ce era oare? Ploaia? Vântul? De sigur furtuna, uraganul numaĭ putea să producă zgomotu acela îngrozitor.

Eşi în coridor, intră apoĭ în sala de şedinţe. Când deschise uşa, atuncĭ înţelese totul. Era mulţimea care urla astfel, spărgând geamurile, aruncând cu ce nimerea. Închise iute uşa şi se repezi în odaia în care Rafail dormea încă.

— Scoală! spuse el.

Acesta se deşteptă speriat.

— Ce e?.... Aŭ venit să ne omoare?

— Aide.

Rafail auzi şi el zgomotul.

— Ne omoară! gemu el.

— Aide, îĭ spuse Argeş cu autoritate.

Îl luă de braţ, pe când acesta se văita mereŭ şi-l duse pe o scară strâmtă; scoborîră; se aflaŭ la parter. Scoase o cheie, deschise o uşe mică şi eşiră afară. Era o altă eşire, ce da într'o frumoasă alee.

De aci se auzeaŭ răcnetele celor din bulevard, zgomotele de geamurĭ sparte.

— Ne omoară!....

Şi Rafael strângea de braţ pe colegul săŭ.

Era răcoare şi îmbrăcămintea lor uşoară de tot.

Incotro mergeaŭ?

Argeş voia să ajungă la un prieten al săŭ, care locuia aproape de gara de vest a Bucureştilor. Nu se vedea însă nicĭ un automobil. Un aerodrom pe lângă care trecură era închis, Trebuia să meargă decĭ pe jos. Nu se vedeaŭ pe străzĭ nicĭ sergenţiĭ carĭ păzeaŭ. Şi eĭ eraŭ cu mulţimea; desigur că şi eĭ spărgeaŭ geamurĭ; eraŭ oamenĭ şi nu eraŭ numaĭ păzitorĭ aĭ linişteĭ publice.

Drumul era lung şi Rafael abia mergea. Se văita mereŭ. Raţiunea părea că-l părăseşte încetul cu încetul.

Deodată se făcu întuneric de tot. Lumina electrică se stinsese pretutindenĭ. Ceĭ douĭ oamenĭ auzirĭ strigăte maĭ înfiorătoare ca maĭ înainte. Era întuneric besnă şi aproape că nu maĭ ştia Argeş încotro să apuce.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Începuse să plouă. Ploua mărunt şi era din ce în ce mai frig. Nu se vedea nu se auzea nimeni, şi ţipetele mulţimei din bulevard se auzeau tot mai slabe.

— La Receanu, să mergem la Receanu, murmura Rafail tremurând de frig şi frică.

Înaintau greu, căci acesta abia se târa.

Într'un rând, auziră zgomot, ţipete şi tropăituri pe urma lor.

Se deteră repede la o parte. Erau câteva sute de inşi ce alergau nebuni. Unde se duceau, ce voiau?

Cine putea să ştie. În câteva rânduri mai trecură asemenea cârduri de oameni, ce fugeau şi ţipau prin întuneric.

Ploua mereu şi cei doui bieţi oameni erau rebegiţi de frig. Casele nu erau luminate nici una; prăvăliile aveau toate obloanele trase. Oraşul părea mort cu desăvârşire.

Argeş ar fi putut să creadă că afară de el şi de Rafail nu mai există nimeni în tot Bucureştii, dacă nu ar fi trecut din când în când cârdurile de oameni ce fugeau ţipând.

Câţiva câini hoinari, lăţoşi, aduşi desigur dela ţară de către ţărani şi lăsaţi în Capitala plină de toate mirosurile ispititoare, mergeau mirosind, uneori alături de cei doui oameni, mârâindu-se, muşcându-se câteodată, când găseau ceva de mâncare ce nu le ajungea la toţi.

Mergeau cei doui oameni fără să ştie nici ei unde; cotiseră nenumărate străzi, trecuseră buelvarde şi mergeau mereu înainte.

Rafail se opri.

— Nu mai pot.

În adevăr, Argeş simţea cum e nevoie din ce în ce mai mult să-l târască.

De ce să nu se oprească?

Să bată la o uşe. Cine nu va deschide? Aveau nevoe să spună cine sunt?

— Vino încoa, încet, aî, încet, spuse Argeş, şi-l duse pe Rafail spre un grilaj.

Stai aci, uite poţi să stai jos.

Şi Rafail se lăsă pe piatra umedă şi rece, cu mâinele ţinându-se de fiare.

Era o poartă modestă înaintea căreia se opriseră.

Argeş se încercă să o deschidă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Dar nu, era închisă bine.

Căută soneria. Nu era. Începu să bată. De prisos, nu răspundea nimeni.

— Să încercăm aiurea, spuse el, stai aci.

Făcu câtiva paşi înainte şi dete peste un oblon al unei prăvălii; părea o cârciumă după modesta ei înfăţişare, o cârciumă de periferie. Bătu discret la început, apoi tot mai tare. In sfârşit auzi o voce.

— Ce vrei?

— Oameni buni, deschide.

Se auziră apoi mai multe voci, o conversaţie. In urmă vocea dintâi spuse:

— Intră pe poartă.

Argeş merse mai înainte şi aproape de dibuite dete de poartă. Era închisă. Se auzi însă o uşe care se deschide şi nişte paşi grei ce se îndreptau spre poartă, care se deschise.

— Pe cine căutî?

— Sunt cu un prieten, bolnav, care nu mai poate să meargă, plouă, e frig şi nici nu ştim pe ce stradă ne aflăm.

Argeş fugi înapoi şi ridică pe Rafail.

— Aide, suntem scăpaţi.

— Ne omoară? suspină Rafail.

— Nu, nu ai teamă, dar să taci, auzi, să taci.

Intrară pe poartă. Curtea era mai joasă. Spre stânga se vedea o uşe pe unde venea o lumină slabă.

Era o casă veche, sărăcăcioasă.

Intrară, precedaţi de un băietan înalt şi gras.

Din sală pătrunseră într'o odaie mare, dar cu pereţii jos, cu o uşe ce da în prăvălie.

Erau vreo cinci-şase inşi înăuntru, speriaţi, pe cele două-trei paturi ce umpleau odaia. Afară de băiatul cel înalt şi gras, era o femee în vârstă, un bătrân şi vreo 2—3 copii.

O lampă mică ardea pe o masă de lemn.

Argeş puse pe Rafail pe un scaun de brad, vopsit cu roşiu, iar el rămase în picioare.

— De unde veniţi, domnule? întrebă moşul.

— Din oraş, de aci, spuse Argeş.

— E revoluţie mare!....

— E revoluţie mare!... Mari pacoste au căzut pe capul nostru.

Rafail asculta şi el, dar tot cu mintea întunecată.

Băietanul spuse şi el:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— A vrut să scoată armata şi armata n'a ascultat, soldaţiĭ zic că dacă vine Satan, la ce să maĭ asculte.

— Păzeşte, Doamne, spuse femeia.

— A dat foc lumea la multe case boereştiĭ!.... adăogă băietanul.

— Oameniĭ buniĭ, spuse Argeş, mulţumit că oameniĭ aceştia simpli nu înebuniseră şi eĭ, uite, şi noĭ am suferit după urma revoluţieĭ. Prietenul meŭ e bolnav. Eŭ pot să staŭ aci într'un colţ, dar lăsaţi-l pe el să doarmă.

Argeş tremura şi el de frig.

— Vaĭ de mine, să vă dăm ceaĭ... nu? ceaiul încălzeşte!.... Marine, culcă pe domnu colo în pat....

Băietanul şi cu Argeş ridicară pe Rafail, ca pe un copil şi-l puseră în pat.

Femeia se duse în prăvălie şi puse de ceaĭ, pe când băietanul vorbea cu Argeş.

— Mă iartă, domnule, dar e adevărat că se prăpădeşte lumea?

— Nu, nu se prăpădeşte, dar aşa e lumea; în loc să fie liniştită, face maĭ răŭ decât dacă ne-ar ameninţa un adevărat pericol.

— Vine Satan, domnule, aşa scrie toate gazetele.

— Şi dacă vine!

— Are să arunce foc şi pară peste noĭ, are să ne ardă focul ghieheneĭ!

Era părerea tuturor, aceeaşĭ nebunie. Uniĭ înebuniseră deabinelea, alţiĭ încă nu, aceasta era singura deosebire. Dacă însă oameniĭ cu carte şi se înspăimântaŭ cu totul, dacă eĭ ceĭ dintâĭ dedeaŭ exemplul, ce era să maĭ facă sărmaniĭ locuitoriĭ de pe la marginele Capitaleĭ, eĭ cariĭ nu puteaŭ să priceapă nimic, eĭ cariĭ credeaŭ că Satan era însăşĭ Diavolul, care venea să pedepsească pe necredincioşiĭ Pământuluĭ.

Băietanul povestea ce văzuse, căcĭ atuncĭ se reîntorsese şi el acasă.

— Era o lume cum n'am văzut şi toţĭ ţipaŭ. Te lua jalea, domnule. Ţipaŭ şi femeile şi copiiĭ! Zăŭ dacă nu eraŭ nebuniĭ!

Pe bulevardul Neatârnăreĭ aŭ dat foc la o casă şi frumoasă, spunea unul, pentru că acolo sta un vrăjitor din ceĭ cariĭ aŭ adus pe Satan.

— Aia, vezĭ, aia domnule, se amestecă femeia,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

care reintrase în odaie, eĭ aŭ adus pe Satan, cu necredinţa lor, arde-i-ar necuratul numaĭ pe eĭ.

. . . . . .

A doua zi, cerul era tot posomorît, tot trist. Burniţa mereŭ şi era frig.

Argeş lăsă pe Rafail culcat şi el plecă spre gara de vest, care era în apropiere.

Peste noapte oraşul se schimbase cu totul. Treceaŭ oameniĭ pe stradă, dar tot în grupuriĭ, discutând, ţipând uneoriĭ. Se vedea bine că nu se duceaŭ nicăeriĭ, umblaŭ fără rost. Uniĭ purtaŭ uniforma, dar oriĭ cu capul gol, saŭ cu pălăriĭ civile.

Argeş ajunse repede la gră. Niciun automobil.

Sui treptele, intră în sala cea mare. Pustiŭ. Se duse pe peron. Nimeniĭ. Pe linia întâĭ era un tren care părea gata să plece, dar maşina nu era sub presiune şi nicĭ mecanic nu se vedea.

Merse drept spre o bancă, unde şedea tolănit un hamal.

— Prietene, când pleacă trenul?

Hamalul se ridică şi veni spre el. In mână avea o sticlă. După mirosul pestilenţial de rachiŭ ce duhnea din gura hamaluluĭ ştiaĭ ce e şi în sticlă.

— Tren!... Care tren!... D-ta să fiĭ sănătos. Am scăpat, dom'le, de toate belele. Vezĭ, 'nta, când aĭ o nevastă rea şi gâlcevitoare o pedepseşte Dumnezeŭ, aduce pe Satan. A luat-o dracu pe nevasta mea, pe ea o ia Satan.... aĭ să vezĭ... pe mine nu....

Şi trase o înghiţitură.

— Beĭ şi 'nta.... Trage-o duşcă, ştiĭ, asta dă un curaj îndrăcit. Vezĭ, uite, şeful a fugit, subşeful a fugit, casierul a fugit, toţĭ aŭ fugit, numaĭ eŭ, Drăgoĭ, am rămas... Eŭ păzesc totul. Şi când o veni domnu şef, pe toate i le daŭ în primire. Şi casa de baniĭ.. A uitat-o casieru deschisă... Nu m'ating de baniĭ, doamne fereşte!.... Bea, dm'le, asta îţĭ dă curaj.

Argeş se dete înapoĭ; duhoarea de rachiŭ îl ameţise, iar beţivul, fredonând un cântec se culcă pe bancă, aşteptând pe d. şef, pe d. subşef, pe d. casier, etc., carĭ aştentaŭ şi eĭ să treacă Satan.

Argeş plecă înapoĭ.

— Dom'le, ţipă beţivul, du-te acasă de te culcă, să te găsească sfârşitul pământuluĭ în pat!...

Fugi Argeş cât putu, de teamă să nu vie hamalul după el.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Şi-apoĭ ce-ar maĭ fi căutat acolo. Era peste putinţă să maĭ părăsească Bucureştiĭ cu trenul. Lĭ venise un alt gând. Nu eraŭ oare atâtea aeroplane! Dacă ceilalţĭ îşĭ pierduseră capul, însemna să înebunească şi el?

Dacă cu atâta timp înainte Bucureşteniĭ îşĭ pierduseră capul, ce era să fie maĭ târziŭ. E drept că un asemenea eveniment ceresc venea când majoritatea Pământenilor tot nepregătită era. Ştiinţa tot nu luminase toate minţile, întunericul intelectual era cu mult maĭ mare decât pe Venus, pe planeta vecină.

Ceĭ maĭ mulţĭ dintre pământenĭ nu se deosebeaŭ cu mult de ceĭ cu câteva veacurĭ maĭ înainte. Ştiinţa făcuse progrese uimitoare, dar cu cât înainta maĭ mult, cu atât se săpa o prăpastie maĭ adâncă între învăţaţĭ şi mulţime. Eraŭ poate o sută de miĭ de membriĭ în societatea *Prieteniĭ Ştiinţeĭ* care înălţase măreţul palat al *Caseĭ Ştiinţeĭ*. Dar numărul locuitorilor din imperiul român era de 20 de milioane!

Rezultatele ştiinţeĭ eraŭ utilizate de industria ce făcea decĭ progrese din ce în ce maĭ marĭ, dar cele maĭ multe principiĭ ştiinţifice puţinĭ le înţelegeaŭ.

Ştiinţa tot ca un lux era privită. In special astronomia nu putea să fie iubită de ceĭ mulţĭ, deoarece se ocupa cu niște obiecte ce nu servea la nicio petrecere pământească.

Distracţiunile, sporturile, literatura, arta, acestea eraŭ ocupaţiunile omeniriĭ şi prin urmare şi ale imperiuluĭ despre care vorbim. O cântăreaţă de operă, un violonist, saŭ un pianist, un poet, saŭ un romancier, eraŭ idolĭ veşnic adoraţĭ. Un politician saŭ o baletistă aveaŭ de o mie de orĭ maĭ mare preţ decât un învăţat de ale căreĭ descoperirĭ se folosea omenirea întreagă.

Bărbaţiĭ se trudeaŭ toată viaţa lor să câştige cât maĭ mulţĭ banĭ, ca să satisfacă toate capriciile cele maĭ nebune, ale soţiilor şi amantelor lor. Femeea ajunsese şi ea un obiect de lux, ca multe altele şi eraŭ prea puţine cele carĭ încercaŭ să dovedească, că acest sex are şi alte îndatoriri, maĭ nobile, maĭ frumoase.

Aşa era în Franţa, în Germania, vecina Romănieĭ, aşa era pretutindeniĭ.

Cum se putea oare, ca o mulţime atât de nepregătită, să nu înebunească când i se anunţa că Pă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mântul va fi zvârlit până la 1600 milioane kilometrii de Soare, până dincolo de planeta Saturn?

Poeții, mai ales, cu sensibilitatea lor de femei isterice, invectivaseră pe Satan, îl insultaseră în sonete, terțete, poeme, înfuriaseră și mai mult mulțimea, tremurând împreună cu ea de frică, cuprinși cu toții de groază, alunecând repede spre nebunie, care îi primea hidoasă, rânjind, cu brațele-i osoase, larg deschise.

•

Un aeroplan, îi trebuia un aeroplan. Dar atunci privi cerul și pentru prima oară îl văzu pustiu. De obiceĭ, de dimineață până seara, mii și mii de aeroplane străbăteau văzduhul. Vedeai aeroplane pentru o persoană sau două, aeroplane omnibuze, în care încăpeau zeci de pasageri, aeroplane-camioane. Veneau aeroplane din țări străine, plecau aeroplane pentru alte orizonturi. In acea zi tristă, umedă, cerul era pustiu. Nici un aeroplan nu turbura pacea ce învăluia Capitala, după cum nu circulau nici automobilele, nici trenurile. Unde erau locuitorii? Ceĭ mai mulți dormeau încă, sau erau bolnavi, sau nebuni, uzi încă de ploaia dintimpul nopții. Văzu grupuri, dar îi făcea rău lui Argeș să privească fețele oamenilor. Toți aveau ochii holbați, obrajii palizi, toți priveau în gol, sau spre cer, parcă așteptând să se întâmple ceva.

Îi era frig, înghețase sub ploaia ce cădea fără încetare, nemiloasă.

In câteva minute fu îndărăt.

Intră pe poartă, intră în sală, dar se opri. Auzi vocea lui Rafail, voce schimbată însă.

— Auziți voi, vine Satan, vine și ne omoară, unul nu va rămâne. Se va ciocni cu Pământul, îl va face praf și voi toți veți pieri, împreună cu mine. Auziți, sună ceasul pocăinței.

— Auzim, auzim, răspundeau glasuri plângătoare.

— Auziți, voi care credeați că veți moșteni pământul, nimic nu se va alege din tot ce vedeți, nimic. Vom pieri până la unul și nu se va mai deștepta nimeni!

Țipete îi răspundeau.

Argeș înțelese totul. Rafail, deșteptându-se, nebun el însuși, zăpăcise capetele acelor oameni sim-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1912

pliĭ, carĭ abia aşteptaŭ să înebunească. Eraŭ de ajuns vorbele fără şir ale bietuluĭ Rafail.

O casă de nebunĭ.

Ce să maĭ caute Argeş înăuntru? Se gândi o clipă. Maĭ putea să spere că Rafail cel puţin se va vindeca? Nu. Era de prisos. Simţea acum că-ĭ era greŭ să-şĭ păzească el singur capul. Iĭ zvâcneaŭ tâmplele, iĭ palpita inima cu putere. Putea el însuşĭ să se ferească de acea boală maĭ molipsitoare decât ciuma?

— Auziţĭ, voĭ păcătoşilor, a sunt ceasul de apoĭ, sporojea nebunul.

— Auzim, auzim, urlaŭ cu toţiĭ cu vocĭ de se îngrozi Argeş. De astă dată, se întoarse, păşi uşor şi eşi afară. Odată pe poartă respiră. Unde să se ducă însă? Spre oraş? Dacă îl recunoştea cineva? Se întoarse iar spre gară şi apucă pe şinele drumuluĭ de fier, drept-drept înainte, ca un automat.

— Eĭ, prietene, ţipă un glas din urmă, nu umbla pe şine că te calcă trenul!...

Era beţivul care se clătina pe peron.

— Eĭ!... bagă de seamă!... Şi în urmă începu să râdă, vesel de gluma ce o făcuse.

Mergea pe linie, drept înainte şi peste câteva ore se trezi în forţa uneĭ gărĭ, pe ale căreĭ liniĭ se aflaŭ nenumărate vagoane. Era Chitila.

Nu mersese decĭ drept spre vest, ci în acea încurcătură de liniĭ, apucase drumĭ cel bun, spre Sinaia. Gara era pustie. Peronul era plin de lume; mulţĭ eraŭ trântiţĭ pe jos, alţiĭ în picioare vorbeaŭ tare.

Vreo 10—12 inşĭ iĭ eşiră repede înainte.

— Viĭ din Bucureştĭ?

— Da.

— E revoluţie?

— Nu ştiŭ.

— E adevărat că s'a scufundat?

— E adevărat că e în flăcărĭ?

Intrebările aveaŭ loc toate deodată şi fiecare îl trăgea de haină.

— Nu ştiŭ, spunea Argeş, zmucindu-se.

Oameniĭ se uitară lung la el şi se îndreptară iar spre peronul găreĭ, discutând.

— S'a dus Bucureştiĭ!... spunea unul.

— Stăm tot aci? întrebă altul.

— Aci! Aci e maĭ bine.

Eraŭ şi femeĭ şi copiĭ; steteaŭ toţĭ înghesuiţĭ. Să-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ndrr1901-1932

lile eraŭ şi ele pline, iar într'un colţ al peronuluĭ, privind în zare, un amploiat, cu chipiul pe ceafă, parcă aştepta sosirea unuĭ tren, care însă nu se grăbea să apară.

Ploia încetase şi începuse să bată un vânt rece din spre nord; perdeaua de norĭ se rupsese în câteva locurĭ de se vedeaŭ petice din senin. Se făcuse maĭ multă lumină.

Argeş mergea înainte.

— Unde te ducĭ? ?îl întrebă un maşinist, îmbrăcat cu paltonul peste bluza luĭ albastră.

— La Sinaia.

— Pe jos?

— Dar cu ce?

— Merg şi eŭ până la Ploeştĭ, aĭ să luăm o maşină, dar să-mĭ ajuţĭ.

Argeş îl urmă instinctiv.

Mecanicul nu verbea, era trist, morocănos şi din merse cu el o bucată bună. Departe, se afla pe linie o maşină dor cu un vagon poştal. Peste câteva minute, amândouĭ zburaŭ spre nord. Argeş începuse să prinză curaj.

Mecaniucl nu vorbea, era trist, morocănos şi din când în când, scurt, ţipa luĭ Argeş câte un ordin, în special să aibă grije de foc.

Zbura maşina fără să-ĭ pese; uneorĭ eraŭ grupurĭ de oamenĭ pe linie, sirena fluera strident, dar maşina nu-şĭ încetinea mersul eĭ nebun. In multe rânduri, pe la gărĭ, unde se aflaŭ sute de oamenĭ, aceştia primeaŭ trecerea trenuluĭ cu chiote şi ridicând pălăriile în sus. Mecanicul nu vedea, nu auzea, el pândea înainte cu ochiĭ, având grije maĭ ales în apropierea gărilor să vază dacă linia e liberă. Linia întâĭ era însă liberă pretutindenĭ, toate vagoanele fiind pe celelalte liniĭ.

Argeş se gândea:

— Dacă mecanicul e nebun!

Dacă macazul ne trimite pe o linie ocupată de vreun tren?

Pericol nu era să vie un tren spre eĭ, maĭ ales că linia Bucureştĭ-Ploeştĭ era dublă. In vreo 35 de minute ajunseră la Ploeştĭ. Mecanicul opri mult departe de gară, dete mâna luĭ Argeş, ridică gulerul paltonuluĭ şi plecă:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Argeș se dete și el jos. Ce era să mai facă cu mașina? Trebuia să se ducă pe jos.

Câmpiile pe carĭ le trecuseră eraŭ pustiĭ. Caĭ și alte animale umblaŭ slobozĭ prin toate părțile .La unele bisericĭ sunaŭ clopotele tânguitor, sunaŭ mereŭ a pustiu și a jale.

. . . . . .

Peste patru zile abia ajunse Argeș la Receanu, care nu-l recunoscu când îl văzu. Câteva zile fu în stare să reziste, ba luă parte la convorbirile astronomuluĭ cu venuzieniĭ. A patra zi însă căzu la pat și nu se mai ridică. Cu o zi mai înainte, Receanu primise știrea că, în Bucureștĭ era o anarhie neînchipuită. Jumătate orașul era o ruină din cauza incendilor. Pe toate barierele fugeaŭ locuitoriĭ încotro vedeaŭ cu ochiĭ, fără să se fi întâmplat ceva, îngroziți numaĭ de articolele ziarelor, de discursurile de pe la răspântiĭ ale nebunilor, de versurile smintite ale poeților.

Frumosul oraș de odinioară, plin de viață, semăna acum cu ruinele unuĭ oraș vechĭ, dezmormântat de curând. Argeș, în ultimele luĭ momente, plânsese pentru prima oară:

— Adio, Recene, spusese el astronomuluĭ emoționat, dacă cumva se schimbă lucrurile, dacă va renaște Bucureștiĭ la o nouă viață, aveți grije de *Casa* noastră.

Și-și dedese sufletul pe vârful Omuluĭ, acolo unde nebunia nu ajunsese încă, pe muntele cel înconjurat de toate părțile de ființe omenești ce-și pierduseră cu totul judecata, îngrozite de puternicul Satan.

IX

REAPAR FANTOMELE TRECUTULUI

Am spus în treacăt, că existaŭ pe Venus câteva orașe populate numaĭ de aceia, aĭ căror strămoși, cu un veac odinioară guvernaŭ planeta, risipiți pe vremurĭ în diferite țărĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Odată ce toate Statele se uniseră, odată ce guvernarea se redusese numaĭ la ceeace era necesar bunuluĭ traĭ al omenireĭ, iar nu ambiţiuneĭ, saŭ ghiftuireĭ uneĭ anumite clase de oameniĭ, politicianĭ mariĭ şi micĭ, fuseseră goniţĭ de pretutindeniĭ. Era un entusiasm atât mare, încât stâpâniĭ de odinioară nu găsise pe nimeniĭ să-ĭ apere. Guvernaŭ oameniĭ înţelepţĭ, guvernaŭ învăţaţiĭ, dar reduseseră noianul de legĭ la cele maĭ însemnate, făcuse astfel ca libertatea individuluĭ să fie cât maĭ mare. Ingrijaŭ de şcolĭ, de cultură şi nu aveaŭ nevoe de zeciĭ şi sute de miĭ de funcţionariĭ cariĭ să incaseze dăriĭ, cariĭ să menţină ordinea provocând scandal. Dările şi le plătea fiecare după venitul ce-l avea şi nu avea nimeniĭ pe cine să înşele.

Fiecare cetăţean venuzian ajunsese conştient de drepturile şi datoriile luĭ şi se putea spune că poporul se guverna singur. Invăţaţiĭ eraŭ maĭ mult sfătuitoriĭ înţelepţiĭ. Nu ajunsese omenirea de pe Venus la idealul organizaţieĭ eĭ; tot se maĭ iveaŭ uneoriĭ neînţelegeriĭ, dar dispăruseră multe defecte şi viciĭ sociale, dovadă era faptul, că se desfiinţaseră puşcăriile, cariĭ deveniseră nefolositoare, se desfiinţaseră o mulţime de instituţiĭ pentru cariĭ se cheltuiaŭ sume enorme de baniĭ, fără niciun folos real.

Trecuse un veac; omenirea venuziană făcea necontenite progrese, dar politicianiĭ tot maĭ existaŭ. Trăiaŭ ursuziĭ în oraşele lor prost administrate, unde pentru posturile de diriguitoriĭ se sfâşiaŭ ca câiniĭ. Se insultaŭ, se loveaŭ, se omoraŭ; dar eraŭ devotaţiĭ aceleaşĭ ideĭ. Era o rămăşiţă a vecheĭ sălbăteciĭ şi cele treĭ oraşe aveaŭ armate proprii. In fiecare an, primăvara, saŭ toamna se ţinea o serbare militară, când cele treĭ armate imitaŭ vechile războaie. Trăiaŭ cele câteva sute de miĭ de venuzieniĭ în batjocura lumeĭ întregĭ, maĭ încăpăţânaţĭ ca totdeauna. Rar veneaŭ eĭ prin oraşele celelalte. Iĭ cunoşteaĭ numaĭ decât, căcĭ purtaŭ semne distinctive la gulere şi aveaŭ bastoane. Niciun venuzian nu maĭ purta baston. Eraŭ obiceiurile atât de paşnice, în cât şi inofensivul baston părea o armă sanguinară.

Când un venuzian din cele treĭ oraşe, venea în trecere într'unul din oraşele civilizate, îl vedeaĭ trecând grăbit, cu pălăria pe urechĭ, cu bastonul sub subţioară, strecurându-se dealungul măreţelor gră-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

dinĭ ce înconjuraŭ casele cele distanţate unele de altele.

De când cu Satan, numărul politicanilor ce veneaŭ în Samiri era din ce în ce maĭ mare. Samirieniĭ, ocupaţĭ numaĭ cu nouile evenimente, nu observaseră acest lucru.

Poliţia oraşuluĭ însuşĭ cetăţenĭĭ o făceaŭ şi apoĭ contra cuĭ o poliţie, dacă nu existaŭ pungaşĭ, hoţĭ, criminalĭ?

Spiritele eraŭ agitate, se ţineaŭ adunărĭ, marĭ consfătuirĭ şi cine maĭ observa pe locuitoriĭ celor treĭ oraşe faimoase în istoria venusiană?

Prima oară când se vorbi despre eĭ fu cu următorul prileĭ.

Pe Piaţa Păceĭ din Samiri, acolo unde avusese loc serbarea unuĭ veac de unire, se adunaseră câteva miĭ de venuzienĭ, carĭ comentaŭ ultimele ştirĭ cu privire la Satan. Un orator spunea între altele:

— Avem toată încrederea în învăţaţiĭ noştrĭĭ, dar dacă ne ascund tot adevărul? Dacă există un pericol şi pentru noĭ.

In acel moment, din mijlocul mulţimeĭ se auzi un glas:

— Imĭ daţĭ voie să spun şi eŭ câteva cuvinte?

— Vorbeşte! spuseră maĭ multe vocĭ.

In mijloc înaintă un om mărunt, chel, cu pălăria mare şi cu un toiag în mână.

Câţĭva venuzienĭ râseră.

— Sât!... exclamară alţiĭ.

Individul se opri în mijloc; încrucişă braţele tot ţinând bastonul cel noduros şi rotindu-şĭ ochiĭ începu:

— Văd aci miĭ de oamenĭ adunaţĭ. V'aţĭ părăsit fiecare lucrul vostru, v'aţĭ lăsat nevestele şi copiiĭ îngrijaţĭ, ca să vă consfătuiţĭ. Aveţĭ dreptate mare, omenirea nu a trecut niciodată prin timpurĭ maĭ grele. Voĭ vă daţĭ socoteală şi sunteţĭ îngrijaţĭ.

Aveţĭ perfectă dreptate, căcĭ orĭcare om cu judecata sănătoasă trebuie să se gândească la viitor. Şi voĭ aveţĭ multă judecată.

Străinul vorbea frumos, vorbea tare şi totuşĭ blajin, vorbea respicat de ĭĭ se auzea desluşit fiecare cuvânt.

Auditorul se interesa din ce în ce aĭ mult.

Străinul, lăsă să-ĭ scape uşor bastonul şi ridicând

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

brațele în sus, spre cer, exclamă ca un actor desăvârșit:

— Voi pierdeți timpul vostru sfătuindu-vă, timpul vostru cel atât de prețios și timpul pierdut nu mai revine; voi, săracii, cei cari abia aveți ce să mâncați pe ziua de mâine. Fac oare toți ca voi?

Un glas se auzi:

— Sunt unii cari nici nu vor să știe.

— Atât mai rău pentru ei, vor trebui să auză, căci voi sunteți poporul, în mâna voastră stă puterea, voi ați clădit turnurile de unde ei se uită la cer, din cerul de unde ați adus pe Satan, voi cari sunteți înlăturați dela orice guvernare. Să restabilim dreptatea.

Un murmur prelung se auzi. Poporul se gândea de mult la acest lucru, dar străinul îl spusese cel dintâi. Străinul avea dreptate. Dacă nu ar fi fost Asales cu lunetele lui, cine ar fi știut de Satan. Și oare Satan nu răspunsese vreunei chemări. Cine știe!

Erau chiar în Samiri, sute de mii de oameni, cari de și aveau oarecare cultură, tot nu puteau să înțeleagă bine rostul observatoarelor, banii cheltuiți pe lunete și instrumente de tot felul. Știau ei că fizica și chima erau temeliile marilor fabrici venuziene, de unde eșeau nenumărate obiecte necesare. Nu pricepeau ei bine însă, pentru ce unii învățați stau noaptea în turnuri înalte privind cerul. Vechile superstiții începuseră să se redeștepte în venuzieni, ei nu le omoriseră pe toate. Instrucția și educația Venuzienilor lăsau încă mult de dorit pe vremea când Satan își făcuse apariția.

— Da, strigară câțiva, Asales a adus pe Satan.

Erau destui oameni mai luminați de față, dar unii aveau judecata paralizată de frica ce le inspira astrul cel monstruos, iar alții nu îndrăzneau să vorbească, văzând cum majoritatea ascultătorilor, era câștigată de străinul cel cu căutătura sinistră.

In acel moment se produse o mare îmbulzeală. De pe un bulevard veneau câteva mii de venuzieni, cu steaguri albe, cântând imnul păcei, imnul ce se cânta pe întreaga planetă. O muzică organizată cum erau vechile muzici militare de pe vremuri cânta și ea. Era un zgomot asurzitor. Cei câțiva mii de venuzieni avuseseră o adunare unde vorbiseră Ralta

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi Aldin. Entusiazmaţi de asigurările acestor doui învăţaţi, venuzienii făceau o demonstraţiune pe străzile oraşului.

Adunarea ce se ţinea pe piaţă fu întreruptă; manifestanţii se contopiră. Ceĭ maĭ mulţi imitară pe ceĭ carĭ urmau muzica şi începură să cânte imnul păceĭ. Venuzianul cel cu gesturĭ de teatru pierduse efectele sale oratorice. Bombănind, el îşĭ luase bastonul de jos şi se pierduse în valurile de oamenĭ.

Seara, se vorbi însă în multe părţi despre cuvântarea luĭ. Uniĭ îl aprobau, alţiĭ îl blestemau. Aldin fu cel dintâĭ care află şi înştiinţă pe Ralta, iar acesta telefonă luĭ Asales. Bătrânul, ca totdeauna râse zgomotos.

— Crezĭ tu, spuse el, că învie morţiĭ? Crezĭ tu că strigoiĭ pot să existe? Indiviziĭ aceia aŭ devenit o legendă; eĭ aŭ trăit, azĭ nu maĭ trăesc. Oare aŭ eĭ judecată? Nu te maĭ îngriji. Ce! nu cumva o să reînfiinţăm pază şi poliţie! Ar fi să ne reîntoarcem la vechile sisteme. Culcă-te liniştit.

La revedere, dragul meŭ. Ah! Spune-ĭ luĭ Aldin să maĭ lase conferinţele cu Pământeniĭ. Nu vorbesc de partea ridicolă a afacereĭ, dar tot povestind Venuzienilor noştriĭ cum sunt organizaţi închipuiţiĭ pământeni, ne dă un foarte prost exemplu. Auzĭ! Fără supărare.

Ralta ştia bine, că maestrul îĭ adresează şi luĭ aceiaşĭ imputare. Era un defect al luĭ Asales, acela de a fi cam brutal şi încăpăţânat. Da, dar se maĭ găsea oare pe întreaga planetă un om cu mintea luĭ luminată? Nu. Asalaes ar fi trebuit să se fi născut pe Marte, fostul paradis al învăţaţilor, nu pe lumea plină încă de alte patimĭ decât aceia a ştiinţeĭ. Ceeace-l făcea pe Asales brutal era teama de a veni în contact cu aceĭ venuzienĭ, carĭ nu se desbrăcaseră încă de partea animalică, de pasiunĭ violente, de patimĭ. Asales nu pricepea cum poate să trăiască cineva pentru altceva decât pentru ştiinţă. In fond era omul cel maĭ bun la inimă. Ştia aceasta maĭ ales unica luĭ fiică, o frumoasă fată în vârstă de vreo 25 de anĭ, care nu se măritase încă, deoarece Asales nu găsise încă un bărbat demn pentru ea. Ara era ameninţată să îmbătrânească dacă Asales se încăcăpăţână să trăiască pân ăla o sută de anĭ.

Şi era construit bătrânul ca nimenĭ altul. Inalt,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

voinic, el se hrănea cu toate acestea foarte puțin, nu știa ce e somnul și muncea mereŭ, ocărînd pe toți ceĭ carĭ îl înconjuraŭ, că-șĭ pierdeaŭ timpul mâncând și dormind.

Era o figură în adevăr curioasă, o inteligență extraordinară, o minte cu totul luminată. Și cu toate acestea nu-l iubea poporul.

Nu-l iubea decât ceĭ carĭ îl cunoșteaŭ bine. Aldin îĭ recunoștea și el toate calitățile, dar avea un mare necaz din cauză că bătrânul era un dușman neîmpăcat al pluralității lumilor locuite. Acum, când toți învățații, când până și Academia din Samiri recunoscuse existența Pământenilor și a Martienilor, singur Asales îșĭ permitea cele maĭ urâcioase glume cu privire la această chestiune. Se jurase însă Aldin că-l va convinge. Deocamdată nu-l prea vizita. Iĭ vorbea cu mult respect de câte orĭ îl întâlnea la Ralta și ultima oară când venise în casa luĭ, fusese nevoit, când cu calculele pentru soarele Satan.

Eĭ, și cu toate acestea, avea Aldin și simpatiĭ în casa bătrânuluĭ cel ursuz. Ara, fiica luĭ Asales, vedeți, ea credea în pluralitatea lumilor locuite și ar fi pus locuitorĭ și pe Mercur, ca să fie pe placul luĭ Aldin. Era frumoasă, dar puțin cam rece, mândră chiar. Cu toate acestea cu Aldin era alta; pentru el ea îșĭ făcea glasul maĭ blajin, privirea maĭ dulce, iar acesta, la rândul luĭ, găsea că drăgălășenia feteĭ putea să pună în echilibru brutalitatea tatăluĭ. Intr'o zi însă avusese loc o discuție prea aprinsă. Asales, după obiceiul luĭ împinsese lucrurile prea departe, Aldin răspunsese prea hotărît. De aci, răceala care urmase, spre disperarea bieteĭ Ara, care ținea la amândouĭ, și care nu putea să dea dreptate unuia, fără să nu supere pe celalt. Ar fi luat ea partea luĭ Aldin, dar ar fi supărat pe Asales, care ar fi zut în acest act o groaznică nenorocire.

Asales liniștise pe Ralta, cu privire la neastâmpărul Venuzienilor, dar după câteva zile se văzu că grija acestuia era întemeiată. Politicianiĭ, în număr mare făceaŭ agitațiĭ în Samiri, maĭ ales în cartierele celor maĭ săracĭ, carĭ eraŭ încă ceĭ mulțĭ. Din nenorocire existaŭ încă mulțĭ săracĭ, carĭ puteaŭ fi ușor ademeniți cu tot felul de promisiunĭ.

Pentru prima oară se simțea în Samiri lipsa de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pază și cetățenilor liniștiți începuse să le pară rău, că nu aŭ un serviciŭ pentru asigurarea ordineĭ publice.

Se vorbea chiar că se formase un fel de ligă de apărare. Ceeace era îngrijitor era faptul, că nicĭ un locuitor din Samiri nu era înarmat, pe când locuitoriĭ celor treĭ orașe, faimoșiĭ politicianĭ aveaŭ tot soiul de arme, carĭ în Samiri se găseaŭ dor prin muzee.

Orașul cel mare și atât de liniștit odinioară era acum mereŭ în fierbere. Învățațiĭ eraŭ ocupațĭ cu alte lucrurĭ și apoĭ ce eraŭ eĭ să facă? Trebuiaŭ oamenĭ energicĭ. Cultura însă tocise energiile războinice; majoritatea Venuzienilor nu știa ce va să zică a răni, saŭ a omorî. Acum însă câteva zecĭ de miĭ dintre eĭ, luaŭ lecțiĭ de cruzime dela politicianĭ. Cele treĭ orașe reprezentaŭ fiecare câte un partid politic; orașul Marid era regalist, orașul Sarda era republican, iar orașul Coram era imperialist. Ideile acestea vechĭ, ruginite, uitate cu totul, acum reînviaŭ. Membriĭ fiecăruĭ partid făceaŭ propaganda respectivă și nu odată veniseră în conflict. Deocamdată, partidul care câștigase maĭ mulțĭ aderențĭ printre Samarienĭ era cel imperialist și aceasta din cauza conducătoruluĭ partiduluĭ, un bărbat scund, chel, dar cu o rară energie, care își câștiga simpatiile cu figura luĭ semeață, cu privirea luĭ ageră, cu voința luĭ de fier. Se spunea că omorâse pe douĭ dintre propriĭ luĭ partizanĭ, carĭ nu-l ascultaseră. Partizaniĭ săĭ povesteaŭ multe legende despre acest om minunat, care era învingător în totdeauna la manevrele ce obișnuiaŭ cele treĭ orașe și de carĭ Samirieniĭ înainte își băteaŭ joc. Era un tactician renumit.

Ziarele, atât de numeroase în Samiri se întreceaŭ acum să dea amănunte și despre mișcarea aceasta atât de nouă, ba se găsise destuĭ reporterĭ carĭ să intervieweze pe Sandy, șeful imperialiștilor, să-ĭ dea fotografia, să înșire mâncările ce acesta le prefera, ticurile luĭ, modul de a se îmbrăca. Aceasta atâța curiozitatea și făcea pe Sandy din ce în ce maĭ popular. In acelașĭ timp, șefiĭ celorlalte două partide văzând pericolul făcuseră o coaliție nouă. Avuseseră loc și câteva încăerărĭ serioase pe strade. Pentru prima oară de 100 de anĭ curgese sânge în Samiri.

Samirieniĭ azistaŭ neputincioșĭ; eĭ nu știaŭ ce să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://revistatransilvania.ro/mdr-1961-299

facă, nu înțelegeau ce măsuri să ia și cu toate că Satan se făcea din ce în ce mai mare, cu toate că se apropia pe fiecare zi tot mai mult, Samirienii se ocupau aproape numai de acest eveniment ciudat, mirându-se și ei cum se va sfârși. Mulți erau cei care acuzau pe învățați, că nu încep ei o mișcare, pentru a pune capăt acelor agitațiuni periculoase. Ralta intervenise din nou pe lângă Asales, dar acesta îi spusese:

– La urma urmei, dacă Samirienii voesc o altă organizare socială, dacă s'au plictisit cu binele, dacă vor împărați ca Sandy, să facă ce vor. Nu cumva vrei să înființăm o armată, să fabricăm puști și tunuri? Iacă, te numesc general, ia comanda.

Nu, cu Asales nu se putea înțelege nimeni. Ara, fiica lui, vedea bine că Ralta avea dreptate și prin telefonul fără fir vorbise și cu Aldin, care era și el îngrijat. Asales nu voia să mai știe de nimeni. Avea câteva persoane la care ținea, iubea mult pe Ara, își devotase viața astronomiei, de restul lumei nu voia să știe.

Ralta voia cu orice preț să înceapă o mișcare și toată speranța lui era în Aldin. Acesta se consultase de mult cu Vasi, fizicianul și găsiseră că știința lor, sporită mai ales cu moștenirea științifică ce o primiseră dela Martieni și Pământeni, avea destule arme puternice în contra agitatorilor. În special, învățaseră dela Martieni un mijloc expeditiv și care nu da greș; era o anumită radiare, niște raze puternice față de acțiunea cărora nimic nu putea să reziste.

Cu ajutorul acelor raze, orice corp parcă se topea, dispărea pe loc, fie un metal, fie un corp omenesc. In mai puțin de o secundă corpul atins de razele acelea se prefăcea în praf, dar nici praful nu se mai vedea.

Mijlocul acesta era însă prea barbar; a întrebuința acele raze, însemna a distruge zeci de mii de ființe omenești și probabil multe din mărețele edificii samiriene. Martienii nu mai aveau nevoe să le întrebuințeze, dar ca să nu se piardă acest mare secret îl transmisese Pământenilor și aceștia îl dedeseră Venuzienilor. Vasi făcuse experiențe în mic și își distrusese aproape în întregime vasta lui grădină. Din arbori seculari nu mai rămăsese nimic,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nicĭ fărămiturile lor. Şi totul se făcuse pe tăcute. Nicĭ un vecin nu auzise zgomot. Când îndreptaĭ razele acealea spre un obiect îl vedeaĭ dispărând; puţin praf dor se maĭ observa uneorĭ, apoĭ nimic.

— Ia închipueşte-ţĭ spunea Vasi luĭ Aldin, că le vine chef imperialiştilor să schimbe organizaţia noastră socială, Nu ajunge oare o clipă să nu rămână niciun partizan!

Aldin se cutremură. Dar dacă va fi absolută nevoe!

Acasă la Ralta, ştirea că Vasi va încerca la trebuinţă puterea acelor raze, produse o mare turburare. Ralta, cât şi Lati se înfiorară. Oare are dreptul omul să omoare pe om? Nu sunt boalele, bătrâneţea, accidentele? Maĭ e nevoe ca oameniĭ să se omoare între eĭ? Şi cine să omoare? Tocmaĭ ceĭ maĭ liniştiţĭ oameni din lume!

— Nu, e peste putinţă, spunea Lati, cu mâinile împreunate.

— Dar dacă va fi nevoe adăogă Ralta dus pe gândurĭ.

Şi în adevăr, era nevoe.

In ziua când Satan se arată ca o Lună ce egala jumătate din discul Luneĭ Pământuluĭ, Samirieniĭ partizani aĭ luĭ Sandy parcă îşĭ pierduseră minţile. Se formase o procesiune cum nu se maĭ văzuse de cât la serbarea anuală, când se ridiculizaŭ vechile obiceiurĭ venuziene. Pe bulevardul cel larg, se înşiraseră câte douăzecĭ de oamenĭ, înarmaţĭ cu puştĭ, ciomege, săbiĭ, tesace, comandat fiecare rând de un locuitor al oraşuluĭ Corani. Eraŭ miĭ de asemenea şiruri. Zece şiruri aveaŭ un alt conducător, iar în fruntea acesteĭ adevărate armate, Sandy, călare pe un cal roib, cu o chivără în cap, cu o sabie enormă în mână. Samirieniĭ aceştia, beţĭ de entusiasm, urlaŭ cât puteaŭ:

— Trăiască Sandy împăratul planeteĭ Venus.

Tropăind greŭ, în sunete de trâmbiţe, zecile de miĭ de oamenĭ ajunseră pe piaţa cea mare, unde se auziră noŭ aclamaţiunĭ. Majoritatea locuitorilor nu lua parte la această mascaradă, ba se retrăsese în casele lor, unde aşteptaŭ cu teamă, să vază ce va aduce ziua de mâine.

Unde se ducea această armată? Ce voia împăratul?

Totul era bine întocmit. Sandy făcuse planul de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1930

luptă împreună cu generalii săi. El știa că niciun Samirian nu se va opune. Singuri învățații erau periculoși. Chimiștii, fizicienii, cine știe la ce mijloace puteau să alerge pentru a se împotrivi în contra instalării Impăratului și a vechilor obiceiuri.

Mai periculos ca oricare altul — credea Sandy — era Asales. In totdeauna, din depărtare, admirase Sandy acea siluetă majestoasă. In ignoranța lui enormă, Sandy credea că Asales era un mare vrăjitor înzestrat cu mari puteri oculte. De el se temea Sandy mai mult. Îi fusese ușor să-și convingă armata că trebuie să pună mâna pe Asales, căci acesta nu era de loc simpatic Samirienilor, ba din contra.

Cântând imnul imperial, noii soldați se îndreptau acum grăbiți pe bulevardul ce ducea spre locuința lui Asales.

— Trăiască împăratul! țipau unele rânduri!

—— Jos Asales descoperitorul lui Satan! răcneau alții și cântau, zbieraŭ, pe când împăratul, legănat de mișcările caluluĭ cel roib, privea mândru pe întinderea bulevardului, care era pustiu în fața trecerei armatei revoluționare. Peste o oră cel mult erau să ajungă pe malul mării, lângă dealul pe care se ridica frumosul palat al celui mai încăpățânat învățat din sistemul planetar. Deastădată, mulțimea nu venea să-i ceară sfaturi, ci viața, pentru ca în urmă să reînceapă viața de odinioară, cu faimoasele lupte politice, cu șefii de partide, cu alegerile cele pline de emoții, cu glorificarea intrigei și a răutății, cu abrutizarea sufletului omenesc, opunându-se iar pentru veacuri mersului omenirei spre adevărata civilizație.

XI

DANSUL MORȚEI

Eterul interplanetar palpita mereu, undele telegrafiei fără fir transmițând vești de pe o planetă pe alta. Învățații venuzieni nici nu se mai gândeau la cele ce se petreceau pe planeta lor, căci știrile ce le

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

soseaŭ de pe planeta Pământ eraŭ din ce în ce mai îngrozitoare. Se sfârşise cu trimiterea descoperirilor şi invenţiunilor; acum, astronomiĭ pământeniĭ nu făceaŭ decât să transmită Venuzienilor ultimele ştiriĭ ale evenimentelor de pe Pământ şi de pe Marte, eĭ primiĭ reporteriĭ cereştiĭ.

Martieniĭ, liniştiţiĭ cu totul, aşteptaŭ moartea fără să le pese, ba mulţiĭ dintre eĭ continuaŭ însemnate cercetăriĭ ştiinţifice. Discul din ce în ce mai mare al luiĭ Satan transformase însă Pământul într'o vastă casă de nebuniĭ. Cadavrele celor sinucişi, ale celor omoriţi, ale celor morţiĭ de congestiuniĭ cerebrale, de spaimă, de groază eraŭ fără număr şi întregul Pământ nu mai era decât o imensă cloacă de miasme cadaverice. Ceĭ rămaşiĭ în viaţă nu mai biruiseră să îngroape pe ceĭ morţiĭ. In urmă se obişnuiseră şi cu mirosul cadavrelor descompuse.

Molimiĭ, multe necunoscute încă, se deslănţuiseră cu furie; mureaŭ ceĭ loviţiĭ de boală, în câteva ore. Şi tot nu secerase moartea niciun sfert din cele două miliarde de locuitoriĭ. Groaza era pretutindeniĭ aceeaşiĭ.

Intr'un oraş mare pe vremuriĭ, şi din care rămăsese încă vreun milion de locuitoriĭ, oraş ce fusese centru al luminieĭ şi al-cultureĭ, de unde porniseră cele maiĭ mariĭ descopeririĭ ale ştiinţeĭ pământene, care cuprindea muzee bogate, populaţia se adunase pe pieţele principale, ca în fiecare seară.

Satan se vedea acum în timpul zileĭ şi nu mai înspăimânta pe Pământeniĭ aşa de mult. De altfel nu se maiĭ temea nimeniĭ de Satan, căcĭ nimeniĭ nu maiĭ avea conştiinţă de ceeace se petrecea. Din contră, toţiĭ eraŭ de o veselie neînchipuită. Feţele lor galbene şi subte, ochiĭ lor înconjuraţiĭ de mariĭ cearcăne negre, privirea lor cea rătăcită, contrastaŭ cu totul cu manifestările lor de bucurie exagerată.

Purtaŭ facle nenumărate, căcĭ electricitatea ce lumina odată oraşul-lumină, cine era să o maiĭ procure. Miĭ şi miĭ de facle luminaŭ piaţa cea imensă. Uneoriĭ un edificiŭ se aprinsese, arsese câte o mahala întreagă. Ce le păsa locuitorilor! Din contra, era o nouă privelişte. Lumina flăcărilor şerpuitoare şi fumul cel des le ascundea în timpul nopţiĭ bolta aceea plină de stele, cariĭ le păreaŭ tot atâţea duşmaniĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Pe o estradă, un om cu părul mare, cu pletele în vânt, cu capul gol, luă cuvântul. Vorbea în versuri și mulțimea asculta entusiasmată.

Era unul dintre cei mai mari poeți ai acelei vremi și dezastrul cel apropiat, dacă îl înebunise, apoi îi și înzecise talentul.

De unde găsea el acum, acele expresiuni mărețe, ce puteau să emoționeze până și sufletele nebunilor? Unde mai auzise el ritmul acela sonor, neîntrebuințat de niciun poet pământean? Ce geniu îi sufla la ureche poema ce o recita în acel moment?

Poetul nebun cânta gloria apusă a omenirei, cânta tot ce fusese nobil și mare, tot ce se înălțase deasupra gloatei. Cânta sbuciumările ce ridicase omenirea la rangul de zeitate, operile ei artistice și științifice, iar mulțimea respira ca un singur om, de frică să nu piardă un singur cuvânt.

La lumina lugubră a torțelor, privelișteа era măreață. Mulțimea îngenuchiase și se ruga încet, fără să știe cui, amintindu-și de vremurile apuse, când existau încă templele pentru sutele de religiuni ce făcuseră farmecul strămoșilor.

Iar poetul, ca un mare preot, continua poema lui ce semăna cu o rugăciune ce nu mai fusese spusă încă. Era rugăciunea, nu a unui popor, ci a unei întregi omeniri. Apărută fără voia ei pe un glob ceresc, evoluând după legi pe cari știința tot nu le putuse descoperi bine, omenirea aceia se vedea condamnată să dispară. Nu mai era judecată care îi conducea, ci numai puternicul instinct de a trăi. Se simțeau acum pentru prima oară izolați, legați de un glob ceresc pe care nu-l aleseseră și care condamnat să piară, îi târa cu el la moarte.

Poetul tăcuse și mulțimea încă se ruga; era un murmur ce tot mai tare se auzea, mugetul unui uragan îndepărtat, dar care se apropia la fiecare moment. Dar momentele lucide trecură ca un fulger.

Câțiva scoaseră strigăte de veselie.

Un individ schiță un pas de dans și iată alții că-l imitară.

— Loc! loc! țipară sute, apoi mii de oameni.

Și iată că mijlocul pieței se goli. Inghesuindu-se, mulțimea se da înlături, spre edificii, lăsând un loc cât mai mare în mijloc.

Acolo, câțiva zeci, apoi câteva sute de inși cu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

prinşi de o furie nebună, dansaŭ un dans necunoscut, inventat de cel dintâi care schiţase gestul, învăţat pe loc de ceilalţi. Dans nebun ce nu urma nicio regulă a arteĭ, dans al morţeĭ, cum strigară câţiva. Şi în curând iată că dansaŭ miĭ de oameni, siluete macabre, la lumina sväpăiatelor torţe, ale căror flăcărĭ ondulaŭ sub puterea vântuluĭ ce începuse să sufle cu putere, gonind nourĭ negri ce acopereaŭ cerul.

Gemea vântul tot maĭ tare, lovind vechile edificiĭ ce păstraŭ încă tezaure de artă şi ştiinţă, iar dansul era tot maĭ intens. Miĭ de oameni dansaŭ acum la lumina torţelor, bărbaţi şi femeĭ şi copiĭ, bătrâni cu bărbile albe, tineri ce abia le mijeaŭ mustaţa, uniĭ aproape goĭ, zdrenţuroşi, murdarĭ, alţiĭ cu rupturĭ de vestminte odată elegante.

Eraŭ egalĭ, egalĭ cu totul, nu maĭ exista nicio deosebire. Eraŭ acolo foştĭ marĭ demnitarĭ, cum şi ceĭ carĭ avuseseră în viaţa lor ce să mănânce, eraŭ o parte din învăţaţiĭ al căror suflet slab nu putuse să reziste influenţeĭ nefaste a luĭ Satan, eraŭ curtezane celebre şi femeĭ a căror bogăţie fusese numaĭ virtutea lor, eraŭ artiştĭ faimoşĭ şi lucrătorĭ din fabrice. La un loc, la lumina acceloraşĭ torţe, în aceeaşĭ stare sufletească, dansaŭ cu patimă, tăcuţĭ, fără muzică care să dea ritmul. Dansaŭ mereŭ dansul morţiĭ, dansaŭ în loc să se gândească, căcĭ la ce s'ar maĭ fi gândit!

Voiaŭ să maĭ trăiască, să simtă viaţa, voiaŭ să se ameţească până în ultimul moment, până când Satan îĭ va fi aruncat spre sfera luĭ Saturn.

XII

RAZELE MARTIENILOR

Aldin aflase pericolul ce ameninţa pe Asales. Era numaĭ admiraţia ce avea pentru bătrânul soare al ştiinţeĭ venuziene? Nu, era şi gândul că Ara era în pericol. In clipa când armata imperialistă, îngrozind lumea, pornise ca o hordă de sălbaticĭ spre pa-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

latul luĭ Asales, Aldin, cu un automobil alergase la Vasi.

— A sosit momentul să ne apărăm, spuse el.

— E pericol?

— Mare. Imperialiştiĭ aŭ pornit spre palatul luĭ Asales.

Atât fu de ajuns pentru Vasi.

Într'o clipă, scoase cu grije dintr'un dulap practicat în zid, o cutie ce nu avea dimensiunĭ marĭ, apoĭ luându-şĭ pălăria, se scoborî repede urmat de Aldin.

— Am un automobil.

— Lasă-l să aştepte, aeroplanul meŭ e gata.

In adevăr, în grădina acum pustie, se afla aeroplanul care se sui în aer cu ceĭ douĭ tinerĭ, luând direcţiunea sudului. In vreo câteva minute se scoborîră în curtea luĭ Asales.

Suiră repede scările.

In cabinetul de lucru, sală imensă, cu zecĭ de miĭ de volume, lucra Asales la o masă încărcată cu hârtiĭ. Alăturĭ, pe un scaun lung, Ara, cu o carte în mână, nu citea, ci privea lung pe una din ferstrele ce da în bulevardul luminat.

Asales privi surprins pe ceĭ douĭ vizitatorĭ neaşteptaţi. Se sculă încet şi veni înaintea lor. Vasi depusese cutia cea neagră şi pătrată pe o masă.

Asales le dete mâna şi-ĭ întrebă cu privirea.

— Maestre, zise Vasi, căruia Aldin îĭ spusese totul pe drum, o armată imperialistă de zecĭ de miĭ de oameni, printre carĭ şi Samarienĭ, se îndreaptă în acest moment spre locuinţa d-tale cu strigăte de „Jos Asales". Situaţia e critică. Am venit să te apărăm.

In acel moment intrară pe uşă Ralta şi Lati. Amândouĭ ştiaŭ totul şi eraŭ foarte îngrijaţi. Uitând de copiĭ, pe carĭ iĭ lăsaseră acasă, veniseră să stea alăturĭ de bătrânul învăţat.

Asales era prea emoţionat ca să vorbească. Era poate să exploadeze ca de obiceĭ, dar Lati, luându-l de mână îĭ arătă pe Ara.

Fiica luĭ! Nu era singur pe lume.

Plecă capul în jos, dragostea luĭ pentru Ara, îĭ învinsese încăpăţânarea. Vasi vorbind mereŭ, desfăcu cutia. Era un aparat foarte simplu în aparenţă, nu era nevoie decât să lase să treacă un curent electric pentru a se produce faimoasele raze martiene.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Bătrânul asculta interesat.

— Aĭ inventat tu asta? întrebă el pe Vasi.

— Nu, face parte din moştenirea Martienilor.

— Eşti sigur că are efectele despre care vorbeşti?

— Da.

— Atunci, dela Martieni, saŭ nu, îl vom întrebuinţa.

— Ne vom apăra, spuse Ralta, care era înfierbântat ca niciodată.

— Suntem în dreptul nostru, spuse Aldin.

— Credeţi că vor avea curajul să mă atace?

— Oh! de asta sunt sigur, spuse Aldin. Nu-i mai cunoşti pe Samarienii noştrii. Sandy, comicul împărat, i-a transformat cu totul. Şi aceasta numai lui Satan se datoreşte.

— Atunci, suspină Asales, va trebui să sacrificăm atâtea vieţi omeneşti!

Vasi ridică din umeri. In urmă, pe când ceilalţi discutaŭ acel eveniment, el, cu ajutorul lui Aldin, puseră o masă în dreptul uşei ce da în mijlocul balconului. Aparatul fu instalat pe masă şi pus în legătură cu curentul electric O simplă mişcare, o învârtitură şi razele martiene luaŭ naştere.

Vasi părea comandantul unei fortăreţe asediate. Da ordine, indica fiecăruia unde să stea, ce să facă.

— Băgaţi de seamă, imperialişitii aŭ şi puşti, instrumente de acelea cari cu ajutorul prafului de puşcă trimit bucăţi de fier până la o mie saŭ două de metrii. Să nu priviţi pe fereastră, căci de şi se întunecă, tot ni se vor vedea siluetele.

Eŭ voiŭ da direcţia razelor, Aldin e însărcinat cu stabilirea curentului.

Se întunecase bine, dar salonul cel mare, cum şi întreaga clădire a lui Asales rămăsese în întuneric. De altfel, cât se putea vedea pe bulevard, mai nicăeri, la nicio fereastră nu se vedeaŭ luminî. Bulevardul era cu totul luminat. Era însă pustiŭ. In depărtare se auzea cântece şi chiote.

— Vin! spuse Aldin. Şi în acel moment îi răsări minte demonstraţia ce avusese loc mai înainte, când Samarienii nu eraŭ încă sub influenţa politicianilor.

Asales rugase pe Ara şi pe Lati să se ducă în camera celei dintâi, ferestrele dând în grădină.

Acolo ar fi fost la adăpost, dar nici Ara nu voia să părăsească pe tatăl săŭ, nici Lati pe soţul săŭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Emoţionate, dar cu destul curaj, ele se aşezaseră una lângă alta într'un colţ, pe o sofa, ţinându-se de talie, Ara cu capul pe umărul drept a luĭ Lati.

Asales se preumbla cu Ralta în sus şi în jos prin sala cea vastă, pe când Vasi îşĭ examina aparatul, dând explicaţiĭ luĭ Aldin.

Aceiaşĭ scenă ca şi rândul trecut, dar mult maĭ sălbatică. Deastădată era o adevărată turmă de sălbaticĭ. Se vedea de departe, la lumina cea vie a electricităţiĭ, 20—30 de călăreţĭ ce veneaŭ în fruntea armateĭ; era împăratul Sandy I cu statul săŭ major, generalĭ şi colonelĭ, cum îĭ botezase el, de şi niciĭ unul nu avea uniformă.

Trâmbiţe stridente spintecaŭ tăcerea aceleĭ frumoase serĭ.

La vreo mie de metri, departe de casa luĭ Asales, hoarda sălbatică se opri. Vasi, privind de pe balcon nu înţelegea această oprire.

Înţeleseră însă toţĭ când un servitor al Asales intră speriat pe uşe.

— Ce e?? întrebă Asales apărând ca o umbră în acel întuneric.

— Un domn vrea să vă vorbească.

Servitorul tremura de fricâ.

— Să intre.

Şi Asales trecu în anticamera săleĭ în care se afla biroul.

Acolo aprinse lumina electrică. Ralta era cu el. Intră un individ înalt, care îşĭ luă de pe cap o pălărie imensă. Purta la brâŭ o sabie ce făcea zgomot pe podeală la fiecare mişcare a individuluĭ.

— D. Asales?

— Da.

— Sunt trimis din partea Inaltuluĭ împărat al acesteĭ planete, Sandy I, să-ţĭ pun în vedere, că nu doreşte de loc vărsare de sânge. Voeste însă să te predaĭ, ca un gaj că liniştea nu va fi turburată de învăţaţiĭ al căror cap eştĭ. Altfel vom proceda cu forţa.

Asales îl privea cu un dispreţ fără seamăn.

Urmă o tăcere de câteva clipe şi bătrânul savant răspunse:

— Du-te şi spune stăpânuluĭ tăŭ, că Asales, cel căreia îĭ se face cinstea de a fi tratat ca un rege al timpurilor vechĭ, îşĭ bate joc de această propunere şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

că aşteptă să vază dacă va avea cineva îndrăzneala, să se apropie de casa luĭ cu gânduri duşmănoase.

Individul se îngălbeni puţin.

— Vom fi fără milă!

— Mă rog.

Şi-ĭ arătă uşa.

Încurcat în sabia luĭ cea lungă, banditul plecă bombănind. Nu se aştepta la o asemenea primire.

Asales stinse lampa şi reintră cu Ralta în sala cea mare.

— Vor să mă ia cu asalt. Vasi, e rândul tău să le răspunzĭ, eŭ mă spăl pe mâinĭ, ce vor căuta vor găsi.

Şi totuşĭ bătrânul era şi el emoţionat, căcĭ ca nicio dată ,el care nu-şĭ manifesta niciodată sentimentele, se duse spre colţul unde Ara se aflaŭ tot cu Lati. Fiica se sculă. Era înaltă tot ca tatăl său, cu care semăna. Asales o aplecă uşor şi o sărută lung pe frunte, apoĭ se întoarse spre Ralta:

— Ah! acum ce-o hotărî soarta! Dar îţĭ spun drept, că nu aşĭ fi crezut niciodată, că la optzecĭ de anĭ, îmĭ va fi dat să azist la asemenea scene. In întuneric, aparatul abia se deosebia. Alăturĭ, Vasi cel maĭ cu sânge rece din toţĭ, sta gata.

— Bagă de seamă Aldin, când voiŭ zice: *da,* întoarce comutatorul.

Inceputul tragedieĭ se apropia. Trupa se puse în marş, vreo câteva clipe numaĭ şi imperialiştiĭ se aflaŭ înaintea palatuluĭ.

Era un urleţ, nu urlete.

Se făcu tăcere pentru o clipă.

Apoĭ sunetul trâmbiţelor stridente spintecară aerul.

— Asales! resună o voce puternică, predă-te, saŭ voiu preface casa ta în ruine.

Aĭ timp prea puţin.... gândeşte-te repede. Voiŭ număra până la treĭ şi când voiŭ spune *treĭ,* vom trage prima salvă.

Glasul tuna în tăcerea nopţeĭ.

Armata se înşirase în faţa caseĭ, cât ţinea bulevardul în lărgime, iar mult departe, şi la dreapta şi la stânga, cât vedeaĭ cu ochiĭ, numaĭ soldaţĭ.

— Una! răsună glasul.

Un fior trecu prin ceĭ carĭ aşteptaŭ tăcuţĭ în sală.

— Două! tună glasul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Dar treĭ, vaĭ nu maĭ zise, căcĭ în acelaşĭ moment o lumină orbitoare se produse şi un fulger intens i-lumină pentru o clipă bulevardul, întunecând bolta cerească.

Niciun vaet, niciun ţipăt.

Un alt fulger, şi un altul.

— Destul! ţipară femeile, care de şi nu vedeaŭ nimic, de şi nu auziseră nimic, eraŭ îngrozite. Niminĭ dintre ceĭ din sală nu ştiaŭ care fusese efectul razelor martiene.

Atât numaĭ că nu se auzea nimic.

Prima rază fusese trimisă drept, în lărgimea bulevarduluĭ; celealte, în stânga şi în dreapta. Dar cine maĭ putea să vază! Lumina fulgerelor fusese atât de orbitoare, încât nimenĭ nu maĭ putea să deosibească ceva. Aceasta ţinu câteva clipe pline de groază, până când ochiĭ se obişnuiră iar cu lumina lămpilor electrice ce acum păreaŭ dor nişte simple candele.

Trecuseră poate 40—50 de secunde dela prima săgetare a razelor. Şi de abia atuncĭ se auzi un răcnet oribil, răcnet de groază. Se auzeaŭ tropăiturĭ de fugă nebună. Eraŭ ceĭ rămaşĭ în viaţă, carĭ revenindu-şĭ în fire fugeaŭ nebunĭ de groază.

Morţi şi răniţi nu existaŭ.

Aceĭ carĭ fusese atinşĭ de puternicile fulgere fuseseră distruşĭ ca prin minune. Razele făcuseră imense strade drepte prin rândurile armateĭ. Patru raze fuseseră zvârlite patru străzĭ largĭ se iviseră deodată. Soldaţiĭ, la început nu înţeleseseră nimic; fură cuprinşĭ de spaimă însă, când văzură golurile cele imense. Căpeteniile lor şi faimosul împărat dispăruseră ca prin farmec.

Cu o mişcare instinctivă, ceĭ rămaşĭ fugeaŭ să îşĭ scape viaţa. Fugeaŭ acum în goana nebună, fugeaŭ urlând, din faţa forţeĭ mistuitoare, care secerase atâtea vieţĭ omeneştĭ fără să lase urmă. Era necunoscutul pentru eĭ, era puterea unor oamenĭ maĭ presus de oamenĭ, era o putere divină ca aceia pe care o adoraŭ odinioară.

Bulevardul rămăsese iarăşĭ pustiu. Oraşul întreg părea că nu maĭ e locuit. Casele toate se aflaŭ în întuneric, de şi era încă de vreme. In colţul lor, cele două femeĭ plângeaŭ.

Toţĭ eraŭ turburaţĭ, afară de Vasi. Dacă Aldin nu ar fi închis curentul, Vasi cu sânge rece, ar fi dis-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

trus întreaga hoardă. El părea că se amuză. Până şi Asales simţise un fior, căci îşi închipuise scena fără să o vază. Vasi îşi puse liniştit aparatul în cutia cea neagră şi pătrată. Era parcă încântat. Razele martiene îşi făcuseră efectul, reţeta Martienilor nu dedese greş

Desigur că numaĭ era niciun pericol, nu ar maĭ fi avut curajul nicun revoluţionar să se apropie de casa cea vrăjită.

Vasi luându-şĭ bunăseara părea foarte preocupat.

— Eştĭ îngrijat Vasi? îl întrebă Aldin.

— Nu, sunt curios să ştiŭ rezultatele exacte ale puterei razelor martiene. Minunată invenţie. Ne-ar fi trebuit câteva miĭ de anĭ ca să dăm de ea. Martienilor le-aŭ trebuit 300 anĭ de aĭ planeteĭ lor, după ce aŭ descoperit principiul, ca să obţină rezultate ce nu lasă nicĭo urmă. Priveşte, bulevardul e gol: nicĭ morţĭ, nicĭ răniţĭ, nicĭ cadavre, nicĭ sânge. E foarte igienic, foarte igienic. Imĭ pare răŭ că am distrus arboriĭ ceĭ atât de frumoşĭ, dar nu se putea altfel.

Vasi plecă încântat de succesul razelor martiene, carĭ nu ucideaŭ, ci pulverizaŭ, reduceaŭ la neant.

— Foarte igienic, murmură Vasi, singur, pe când se îndrepta spre aeroplanul săŭ.

XIII

A R A

Sala de studiŭ nu era cu totul în întuneric; lumina electrică a bulevardelor ajungea până sus şi lumina puţin acea odaie imensă, cu numeroasele rafturĭ pline de volume.

Asales era obosit, căzuse pe un scaun şi privea în gol. Ralta şi Lati se aflaŭ lângă el.

Ralta cerca să scuzeze actul lor, nebun desigur, dar cu totul îndreptăţit. Dor prin monosilabe se exprima, încet, rar. Se vedea bine cât era el însuşĭ de emoţionat. Lati, aproape de el, îl ţinea de mână.

Lângă uşa balconuluĭ, privind bulevardul cel luminat şi tăcut, pe care nu trecea decât rareorĭ câte un automobil electric în goana mare, fără să auză

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cel mai mic zgomot, Ara își îndreptă ochii din când în când spre Aldin, care rezemat de celalt canat deschis al ușei o privea numai pe ea.

— Aldin, șopti ea, de ce nu ne-am născut în vremi mai fericite, de ce ne-a fost dat să azistăm la asemenea lucruri grozave. Aldin, nici tu, nici tata nu credeți într'o putere divină și nimeni din jurul meu nu crede. Am citit o carte veche, aruncată de tata în fundul unui raft. Am găsit în ea, rugăciuni, acele rugăciuni pe cari strămoșii noștrii le adresau unei ființe mari și puternice, pe care ei o numeau Dumnezeu. El guverna totul, cerul cu astrele lui, el răsplătea pe cei buni și pe cei răi de pe Venus. Aldin, unde e acel Dumnezeu?

Era adorabilă nevinovăția ei. Avea 25 ani; dar sufletul ei era de adevărat copil. Pentru ea, știința era o poveste frumoasă, ca multe alte povești și dacă o atrăgea, apoi aceasta se datora numai poeziei nesfârșite a acelui infinit în timp și în spațiu. Se îngrozea însă când se gândea că toate acele lumi erau guvernate numai de veșnic neînțeleasa putere a atracțiunei universale, fără să privigheze și să controloze totul o putere conștientă, o putere neajunsă de oameni.

— Aldin, continuă ea, unde e mama? Poți tu să îmi spui? Eram de 10 ani când a murit. Era frumoasă, dulce, blajină. Și azi nu mai este. Sunt 15 ani de când nu mai respiră și ea aerul parfumat al primăverei. Șu cu toate acestea nu se poate să fi pierit pentru totdeauna.

Aldin nu-și pusese nicodată asemenea întrebări. O privea surprins. Ea, tremurând de emoțiile prin care trecuse, îndrăzneață fără să vrea, îi se spovedea lui, ființei iubite, îi spunea toate gândurile ce-i frământau mintea în acel moment.

Parcă nu vorbea, parcă fredona ușor un cântec plin de armonie.

— Aldin, vezi tu ce tragică soartă poate să aibă, nu numai omul, ci o omenire întreagă. La ce-ar mai folosi viața, ce rost ar mai avea iubirea, iubirea noastră, dacă o ființă brutală, saŭ un corp ceresc inconștient, poate să nimicească viața într'o clipă?

Aldin o privea mai atent ca niciodată. In adevăr, ochii aceea mari, strălucitori, cu reflexele infinitului din spațiu, pot fi ei meniți să se atingă vreodată

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pentru totdeauna? Desigur, era nedrept. Dar așa era Pe el nu-l muncise niciodată ideia de ce e dincolo de viață. Nu se întrebase niciodată pentru ce natura dă omului inteligență, ca apoi aceasta să dispară ca și cum nu ar fi fost niciodată. Înțelesese că individul nu are nicio însemnătate ca individ și că tot ce poate să facă, e să se mulțumească că e o umilă verigă a imenseĭ ființe în timp și spațiŭ ce se numește omenire. Întrebările Areĭ eraŭ întrebărĭ pe carĭ ceĭ vechĭ le numeaŭ metafizice, adică dincolo de experiența omenească. Pentru Aldin, singura preocupare era aceea că omenirea, nu individul, să-șĭ poată da cât maĭ bine socoteală de ceea ce-l înconjoară. Și atât.

Întrebările Areĭ îl dureaŭ. Vedea bine că el nu poate să răspundă.

— Ara. Cum vreĭ să-țĭ răspund eŭ la asemenea întrebărĭ! Sunt legĭ fatale carĭ ne guvernează. Oameniĭ, ca și orice viețuitoare, nu sunt născuțĭ pentru vreun scop oarecare. Nicĭ Martieniĭ nu ar putea să-țĭ dea un răspuns. Iar acea ființă divină despre care vorbeștĭ tu, era o născocire a vechilor oamenĭ, carĭ se temeaŭ de toate fenomenele naturale, pentru că nu le înțelegeaŭ.

Ara îl privi lung.

— Atât poțĭ să-mĭ spuĭ?

— Atât. Ar trebui să mint, ca să spun maĭ mult.

— Și după moarte nu ne vom maĭ revedea? Nicĭ odată!

Aldin era să repete inconștient: nicĭ odată!

Ce-l reținu? De ce să se mintă pe el însuși?

Pentru prima oară simți el că acel simplu cuvânt ar fi fost acum de o brutalitate fără seamăn.

— Nicĭ odată! repetă Ara. Și cu toate acestea, dacă voĭ toțĭ vă înșelațĭ, dacă ceeace știțĭ nu e decât prea pământesc, prea aproape. Dacă ceeace nu puteți ști e prea sus, prea departe!

Știațĭ voĭ acum câteva lunĭ că există omenirĭ la fel cu a noastră pe alte planete, ba încă mult maĭ superioare! Tu bănuiaĭ și eraĭ singurul. Și cu toate acestea acele lumĭ existaŭ, de milioane și milioane de anĭ. Și noĭ nu știam nimic. Pot furnicele din grădina noastră să știe că existăm noĭ? Dacă ar exis-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1961-1932

ta ființe superioare nouă, așa cum noi suntem superiori furnicelor, am putea noi oare să știm ?

În depărtare, un orologiu suna orele, sonor, rar.

Tăcuseră amândoi. Ea visând, el încurcat.

— La revedere, Ara, spuse Lati apropiindu-se de ea și sărutând-o.

Ralta și Lati plecaseră.

Aldin, cel din urmă, se închină înaintea lui Alles și voi să se retragă și el.

— Rămâi Aldin, spuse bătrânul cu vocea blajină ca nicî odată.

Suferea. Suferea pentru întâia oară. Gândul că din cauza lui dispăruse atâtea vieți omenești îl chinuia mereu.

— Stai, stai jos. M'am purtat cam brusc cu tine în ultimul timp, recunosc.

Aldin voi să protesteze.

— Nu, tacî, știu eu, așa e, m'am purtat brusc. Mi-a spus și ea.

Și arătă pe Ara, care se apropiase.

— Stai și tu Ara, stați amândoi.

Se răcorise afară. Începuse să bată vântul, la început încet, apoi tot mai tare.

— Ce vrei Aldin, e firea mea așa, dar tu știi că țin la tine.

Și știi fără să-ți mai spun eu, că și ea ține la tine, ea, singura ființă pentru care trăesc.

Ara se lăsă în genuchi lângă tatăl ei și bătrânul tot vorbind îi mângâia fruntea și părul.

— Prin împrejurări ca cele de acum nu a trecut încă nimeni. Vezi bine, că toți suntem altfel. Pacea de odinioară a pierit; liniștea vieței noastre e distrusă. Dacă e drept ce se spune, că există oameni pe Pământ, — era prima concesie ce o făcea lui Aldin — apoi ai auzit cât de mare e turburarea lor. Un asemenea eveniment ceresc nu se putea să nu ne zăpăcească pe toți. Credeam la început că nu va fi la mijloc decât curiozitatea astronomului de a azista la o nouă priveliște cerească, dar văd acum, că omul are și el partea lui.

Copiii mei, ceeace s'a petrecut adineauri mi-a luat liniștea pentru todeauna. Aŭ pierit de sigur mii de oameni. Pentru mine! Din cauza mea! E îngrozitor! Toate argumentele din lume nu mă vor putea liniști. Credeam că voiŭ putea să rezist la orîce în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cercare. Mă simțeam puternic cu totul, dar clipele de adinceurĭ mi-aŭ scos la iveală slăbiciunea: Atrebuit să omor miĭ de oamenĭ, ca să pot să trăesc eŭ. Nu, trebuia să mă opun, să nu las pe Vasi să comită o asemenea monstruozitate.

Ara plângea.

Aldin, după o scurtă tăcere, spuse:

— In cumpănă atârna maĭ greŭ viața unuĭ învățat ca d-ta, decât a zecĭ de miĭ de ignoranțĭ.

— Nu, nu e drept, nu maĭ vorbi așa. Și chiar de aĭ avea dreptate, chiar dacă viața ignoranților nu ar avea nicio valoare, e omul care simte, e omul care primește lovitura și am primit-o, uite, aci, drept în inimă.

— Tată!

Asales continuă:

— Voiŭ maĭ putea să trăesc? Voiŭ maĭ putea să lucrez dacă voiŭ maĭ trăi? Nu știŭ. De aceea Aldin, te întreb: Vreĭ să fiĭ copilul meŭ? Vă iubițĭ, știŭ de mult și gândul că Ara va avea în orice moment pe cineva lângă ea, este singurul care ar putea să mă liniștească.

Aldin se așează și el în genuchĭ înaintea bătrânuluĭ, care luă mâna Areĭ și o puse într'a tânăruluĭ.

— Ițĭ daŭ pe Ara, e tot ce am maĭ scump din toată averea mea, spuse bătrânul cu vocea tremurândă.

XIV

ȘTIINȚA INVINGE

A doua zi, bulevardele, dar maĭ ales piața Păceĭ eraŭ pline de lume. Vânzătoriĭ de ziare țipaŭ mereŭ:

— Groaznica luptă din Samiri! Cincĭ miĭ de victime! Razele carĭ omoară!

In realitate nu era nicio victimă în înțelesul adevărat al cuvântuluĭ. Ceĭ cincĭ miĭ de revoluționarĭ; dacă eraŭ în adevăr 5000, pieriseră fără să lase nicio urmă. Aceasta încurcase mult pe ziariști, carĭ după orele 12 noaptea vizitaseră teatrul lupteĭ, fără să găsească decât numaĭ pălăriĭ, câteva săbiĭ, câteva puștĭ, obiecte aruncate de ceĭ carĭ fugiseră și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1938

dispariţia a nenumăraţi arborî de pe bulevard. Era decî adevărat ce spuneaŭ supravieţuitoriî: din cele cincî miî de victime nu rămăsese nicî cenuşa lor. Articolele de reportaj cu toate titlurile şi subtitlurile lor nu spuneaŭ maî nimic. Descrierea se oprea la aruncarea razelor orbitoare. Ce maî puteaŭ să spună dacă nu era la mijloc nicî vaetele răniţilor nicî gemetele muribunzilor, nicî piramidele de cadavre.

Ziarele vorbeaŭ dor de panica extraordinară ce cuprinseseră pe imperialiştî. Era exactă cifra aceia de 5000 de dispăruţi? Cine putea să ştie deocamdată. Era o armată improvizată în 2—3 săptămânî, nicî comandanţiî nu-şî cunosteaŭ oameniî.

Un lucru se ştia: Asales poseda o armă spăimântătoare, care putea să distrugă milioane, nu miî de oamenî. Ar fi fost un joc pentru „bătrânul vrăjitor", cum îî zicea lumea, să distrugă întregul oraş în câteva clipe.

Pălăriile-marî şi bastoanele locuitorilor din Coram, pieriseră. Toate bulevardele mişunaŭ de lume, numaî bulevardul luî Asales era pustiŭ. Nimenî nu îndrăznea să treacă prin faţa locuinţeî bătrânuluî învăţat. Câţîva reporterî, foarte curagioşî trecură în goana automobilelor. Bine înţeles, nu văzuseră nimic extraordinar. Palatul cel în stil sever al luî Asales era liniştit, ca totdeauna, cu câteva ferestre deschise.

Niciunul nu avusese curajul să ceară un interviu, nicî prin telefon.Oare nu s'ar putea ca bătrânul, supărat, să trăsnească pe imprudent la aparatul telefonic! Ce nu putea să facă Asales!

Eraŭ câţîva carî trataŭ de basme povestea cu miile de morţî dispăruţî. Printre aceştia eraŭ maî ales academicieniî. Unul dintre eî propusese să meargă la Asales o comisiune, care să ceară amănunte.

Plutea un mare mister în toată această afacere. Mulţimea uitase totul şi nu maî comenta acum decât tragica dispariţie a celor cincî miî de revoluţionarî. Trecuseră două zile şi în acest interval, familiile celor dispăruţî dedeseră alarma. In adevăr, eraŭ câteva miî de Samarienî carî nu se maî reîntoarseră la locuinţele lor, despre carî nu se ştia nimic. Ziarele publicară liste şi se stabili în treî zile, că lipseaŭ 3500 de samarienî.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Câți locuitori din Coram dispăruseră, aceasta nu se putea ști.

Era deci adevărat. Nu era o simplă glumă, o farsă a ziarelor. Dar unde, unde erau cei 3500 de oameni. Cei cari fuseseră de față, povestiră toate amănuntele. Atât știau, că bulevardul era înțesat cu revoluționari. Trei sau patru fulgere orbitoare porniseră din balconul lui Asales. Câteva clipe rămăseseră nemărginite; văzură aleele ce se croiseră subit în rândurile lor.... și atât.... Pieriseră pe loc miile de victime.

Samirienii se cutremurau! Asales putea oricând să-i distrugă. De aceia nu voia el să știe de nimeni. Oare nu aveau dreptate cei cari afirmaseră, că Asales adusese pe Satan în sistemul solar? Bătrânul era un geniu rău și puternic.

Mulți dintre colegii de la Academie veniseră să-l viziteze. Servitorul declarase tuturor că stăpânul său e bolnav în pat și că nu poate să primească pe nimeni. Era adevărat de altfel. Asales era bolnav. Nu era culcat în pat, dar era grav bolnav. Era deprimat sufletește. Nu mai putea să lucreze. Se preumbla încet, cu pași rari în lungul cabinetului său de lucru și numai Ara putea să-l vază. Nici Ralta, nici Aldin, nimeni.

— Vreau liniște, nu vreau să vorbesc cu nimeni.

Vasi era cel care jubila. El se preumbla pe bulevarde, sta ceasuri întregi pe piață, ascultând comentariile, discuțiile. Era acum sigur de eficacitatea razelor martiene. Nu-l interesa câtuși de puțin pierderea celor câteva mii de revoluționari, nici plânsetele familiilor lor.

Se amuza mult de groaza poporului, ba încă așa de mult, încât Aldin îl blama.

— Dar bine, tu nu ai inimă de loc. Tu ești autorul, nu Asales care e acum atât de urît de mulțime....

— Și temut.

— Da și temut, dar ar trebui să-l vezi; nu-l mai recunoști. Mi-a spus Ara le telefon, căci nici pe mine nu vrea să mă primească.

Aveam nevoe de el, tocmai acum, când nu mai sunt decât vreo câteva zile, și Satan intră în acțiune.

— Știința triumfă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dar ştiinţa e omenească. E drept să piară mii de oameni de pe urma ştiinţei?

— Aĭ fi voit mai bine să piară o inteligenţă ca aceea a lui Asales. Asasinarea trebuia să fie răsplata acestuĭ mare învăţat.

Aldin lăsă capul în jos.

Şi-aduse aminte de sălbătecia sceneĭ, de urletele acelor zecĭ de miĭ de oameni carĭ dacă nu ar fi fost opriţĭ, ar fi fost cel mai mare pericol pentru întreaga civilizaţie venuziană.

— Gândeşte-te, urmă Vasi, dacă Sandy triumfa, ar fi urmat cu siguranţă întoarcerea la vechile organizaţiĭ. Ştiinţa, care azĭ e independentă, ar fi fost călcată în picioare de ignoranţĭ. Ar fi trebuit veacurĭ de luptă, ca să ajungem unde suntem azĭ, cu toate că nicĭ azĭ nu a ajuns omenirea venuziană acolo unde ar fi trebuit să ajungă. Avem încă milioane de ignoranţĭ, carĭ ştiŭ dor să citească, să scrie, să facă versurĭ, să invente basme, să se amuzeze, să invente tot soiul de petrecerĭ, carĭ de carĭ mai ridicole.

— Tu aĭ dori ca fiecare locuitor de pe Venus să facă cel puţin o descoperire ştiinţifică!

— Ba nu, dar aşĭ dori cel puţin să le priceapă. Nu vezĭ, eĭ tratează pe Asales drept un vrăjitor. Ştiinţa e aceia care dă toate armele de luptă, cel puţin să se folosească şi ea de ele şi de cele mai brutale chiar. Iată, eŭ, autorul masacrelor — dacă se mai poate întrebuinţa acest cuvânt — sunt gata să-mĭ iaŭ cutia cea pătrată şi să pornesc spre cele treĭ oraşe infame.

— Să le distrugĭ!

— De ce nu! De acolo porneşte răul, de acolo se împrăştie ideile în contra cărora strămoşiĭ noştriĭ aŭ luptat atâta timp. Câteva raze şi imperialiştiĭ, regaliştiĭ şi republicaniĭ vor intra pe poarta cea mare a trecutuluĭ. Omenirea e un organism care trebuie să fie mereŭ sănătos şi după cum taĭ o putreziciune, un abces, ca să scapĭ un corp omenesc, aşa trebueşte operată omenirea venuziană de acele tumorĭ periculoase.

Vasi vorbea repede, apăsat, autoritar şi Aldin nu mai discută. Găsea însă că procedeul acesta era prea brutal. Era însă în adevăr eficace. Mintea luĭ era ocupată însă de alte imaginĭ mai plăcute decât

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

imagina ureĭ. Acum când Asales îĭ dedese binecuvântarea luĭ, era îndreptăţit să vie în casa luĭ orĭcând şi tocmaĭ acum nu putea să vază pe Ara. Se mulţumea să vorbească cu ea la telefon, ba încă de cincĭ-şase orĭ pe zi.

Pentru prima oară în viaţa luĭ, Aldin îşĭ pierduse capul. Viaţa luĭ fusese până atuncĭ cea maĭ liniştită, ocupată numaĭ de cercetărĭ ştiinţifice. Emoţiile luĭ cele maĭ marĭ le încercase numaĭ când făcea o observaţie astronomică maĭ interesantă, când auzea de vre-o descoperire însemnată în orĭce altă ramură a ştiinţeĭ. Ultimele evenimente îl turburaseră însă cu totul. De când cu apariţia luĭ Satan se întâmplaseră atâtea evenimente curioase!

Avea el destulă putere asupra luĭ şi tot nu se putea linişti. Simţea nevoia să umble, să vorbească, să discute şi biroul îĭ sta încărcat cu reviste ,cărţĭ şi manuscrise. Noaptea se mulţumea cu câteva observaţiĭ. Cum nu avea observatorul luĭ, se folosea de acela al luĭ Ralta. Şi atuncĭ tot numaĭ pe Satan îl observa.

Ştiinţa triumfa şi de astădată. Satan îşĭ urma drumul indicat de astronomiĭ celor treĭ planete. Câtva timp, Satan fusese văzut în timpul zileĭ şi acum se desfăcea din razele soareluĭ întârziind din ce în ce maĭ mult pe cerul sereĭ.

Lună din ce în ce maĭ enormă, lumina ca şi Luna Pământuluĭ pentru Pământenĭ. Era o priveliştе cu totul nouă pentru venuzienĭ, carĭ de patru zile de când cu lupta, eraŭ cuprinşĭ din noŭ de groaza astruluĭ ce se apropia. Spre miezul nopţeĭ străluceaŭ spre sud, aproape una de alta cele doŭa planete amenințate: Pământul şi Marte, Pământu cel verzuĭ, luceafărul enorm, măreţ şi Marte, astru modest, roşiatic.

Satan spre cele două astre se îndrepta din seară în seară, mărindu-şĭ faza, secera luĭ luminoasă dându-ĭ o înfăţişare şi maĭ fantastică. Pământeniĭ aveaŭ însă două lunĭ pe cer. Nopţile lor eraŭ feeric luminate, cu cât Satan întârzia din ce în ce maĭ mult după apusul soareluĭ.

Venusieniĭ ştiaŭ, că atuncĭ când Satan va fi luminat de soare aproape în plin, influenţa luĭ asupra luĭ Marte trebuia să se simtă.

Aşa le spuseseră Asales, Ralta şi Aldin şi toţĭ cre-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

deaŭ, dar groaza tot nu puteaŭ să o înlăture. Satan se vedea şi ziua pe cerul venuzian ca o frumoasă seceră albă, la oarecare depărtare de soare, spre estul luĭ. Când se însera însă, când Soarele se lăsase sub orizon, Satan se aprindea din ce în ce, se îngălbenea şi lumina luĭ, palidă faţă de aceea a soareluĭ, era însă destul de puternică, tot maĭ puternică, căcĭ se putea observa de oricine, cum pe seară ce trecea se depărta de soare, din ce în ce maĭ luminat.

Ştiinţa triumfa.

Mulţĭ fuseseră ceia carĭ făcuseră haz când auziresă despre apariţia unuĭ astru, nevăzut încă cu ochiĭ liberĭ.

— Ce ne sperie pe noĭ cu asemenea minciunĭ! Când s'a maĭ întâmplat aşa ceva! spuneaŭ ceĭ maĭ deşteptĭ prinlocalurile publice. Revistele umoristice caricaturizaŭ mutra luĭ Asales în toate chipurile. Acum însă, când vedeaŭ că se realizează toate cele spuse de Asales, când Satan îşĭ urma drumul aşa cum îl indicaseră astronomiĭ, schimbându-şĭ şi fazele întocmaĭ cum indicase calculul, acum se încredinţaseră că astronomia nu era ştinţă zadarnică. Dacă totul se întâmpla aşa după cum prevăzuseră astronomiĭ, urma dela sine, că şi restul profeţieĭ trebuia să se întâmple tot aşa. Venus nu era decĭ ameninţată. Venusieniĭ simţiră însă pentru prima oară un viŭ interes pentru soarta celor două planete. La început era numaĭ un sentiment de curiozitate, înăbuşit şi acela de deslănţuirea atâtor altor evenimente. Acum, când revoluţia fusese sfârşită şi când momentul fatal se aprpia, îĭ cuprinsese o adevărată milă pentru locuitoriĭ celor două planete.

Ştirile de pe Pământ eraŭ din ce în ce maĭ rare; nu maĭ rămăsese de cât două instalaţiĭ de telegrafia fără fir, care maĭ funcţionaŭ. Toate celelalte încetaseră, de oarece astonomiĭ suiţĭ pe munţiĭ unde se aflaŭ şi observatoarele ior, eraŭ lipsiţĭ de maĭ tot ceeace le era necesar lor şi instalaţiunilor ce le aveaŭ. Maĭ era o instalaţie pe un munte numit Gaurisancar, munte colosal de înalt dintr'un lanţ numit Himalaia, alta pe un munte maĭ modest numit Omul, dintr'alt lanţ de munţĭ numit Carpaţiĭ.

Venusieniĭ, dela mic până la mare ştiaŭ numele acestor douĭ eroĭ, cel dintâiŭ se numea Nanki-Po, cel de al doilea Receanu. După cât ştiaŭ şi eĭ, groaza

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

era aceiaşi pretutindeni, multe oraşe pieriseră incendiate; mureau pe fiecare zi sute de mii de oameni pretutindeni. Aceasta ştiau ei dela alte posturi telegrafice, unde mai rămăseseră câţiva învăţaţi, cari scăpaseră de furia mulţimei.

Omenirea putea să fie privită ca pierdută, deoarece viaţa inteligentă abia mai exista, representată prin câteva sute sau mii de inşi, risipiţi ici şi colo. Oceanele cele odată străbătute de vapoare monstruoase erau acum pustii, locurile unde vântul vereî făceau să tremure întinse lanuri de grâu era acum pline de ierburi sălbatice, de bălării.

Era o tristeţe fără margini şi pe întreaga planetă Venus. Locuitorii nu mai făceau afaceri, viaţa comercială şi industrială se oprise cu totul. Era ceva apăsător în aer. Nu se mai adunau ca înainte. Seara se strângeau de vreme prin casele lor şi mulţi nici mai voiau să mai privească cerul. Satan, cu lumina lui palidă, îi înfiorau. Nu voiau să-l vază şi-l aşteptau să treacă spre cerul dimineţei. Ştiau ei toţi, că odată ce se va vedea numai spre dimineaţă, vor fi scăpaţi de ameninţarea lui.

Cine da înainte însemnătate evenimentelor astronomice! Acum, când aluneca pe cer o umilă stea căzătoare, când zbura lin câte un frumos bolid, toţi speriau ,tremurau, aşteptau să cază bolta cerească întreagă cu toate astrele ei.

O cometă neînsemnată, un astru ce abia licări câteva seri dearândul spre apus, cu o coadă numai de câteva grade, produsese o vie surexcitare. Din toate oraşele emisferului nord, cometa era privită ca un astru ce nu mai fusese văzută şi care cine ştie ce groaznice nenorociri putea să aducă.

Astfel o linişte mare apăsa peste toată planeta. Rar mai vedeai elegantele aeroplane străbătând văzduhul. Trenurile electrice numai îşi făceau datoria, străbătând continentele în lung şi în lat. Vapoarele tot mai circulau, dar numai cele pentru pasageri.

Toţi aşteptau trecerea lui Satan, care cu cei 400 kilometri pe secundă, părea că merge prea încet.

— Grăbeşte-te, soare odorogit, soare stins, spunea un poet venusian într'o poemă, iuţeşte-ţi sborul, treci ca o săgeată, părăseşte pentru vecie spaţiul nostru. Vezi, tremură omenirile tuturor plantelor

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

sub lumina ta galbenă. Spectru al morţeĭ, dute în infinitul din care aĭ apărut, dute sacrificător de nobile fiinţe omeneştĭ, tu fiinţă brută şi inconştientă, a căreĭ viaţă e numaĭ mişcarea fără ţel."

XV

ULTIMELE ZILE ALE PAMANTENILOR

Dacă un Pământean ar maĭ fi avut mijlocul să călătorească pe planeta luĭ, multe lucrurĭ i-ar fi fost dat să vază.

Pământul părea că nu maĭ era locuit ; pe câmpiĭ nu maĭ vedeaĭ nicĭ o fiinţă omenească. Animalele eraŭ însă nenumărate. Turme de cirezĭ de vacĭ, hergheliĭ de caĭ, rătăceaŭ în bună voie, fără stăpân. Icĭ sfărâmăturile unuĭ aeroplan, dincolo ale unuĭ automobil; dar ce era înspăimântător era numărul enorm de schelete omeneştĭ. Albite toate, oasele acelea dedeaŭ o priveliştе ciudată. Multe oseminte omeneştĭ nu eraŭ însă cu totul curăţite; corbiĭ, vulturiĭ, hienele îşĭ făcuseră datoria, dar diferitele insecte încă nu. Se înmulţise colosal numărul vulturilor de tot felul, şi al tuturor păsărilor ce se hrănesc cu stârvurĭ. N'auzeaĭ de cât croncănirile şi certele lor. Imbuibaţĭ peste măsură, de multe orĭ eraŭ atacaţĭ de semeniĭ lor. Rar, rar de tot, la fereastra vre-uneĭ case de ţară, vedeaĭ apărând câte un chip omenesc, înfăţişare de fantomă.

In oraşe însă, acolo era priveliştea maĭ lugubră decât pe câmpiĭ. Mahalalе întregĭ, în cele maĭ multe oraşe fuseseră prada foculuĭ şi multe cartiere, maĭ pretutindenĭ ardeaŭ încă, înăbuşit, răspândindu-se în atmosferă un miros acru, pestilenţial.

Pe străzĭ crescuse iarbă, icĭ şi colo, printre pietre; natura îşĭ relua drepturile eĭ, ea voĭa viaţa cu orice preţ, natura era risipitoare ca totdeauna. Cu toate molimele, rămăseseră încă pretutindenĭ fiinţe omeneştĭ, fantome ce se târaŭ dealungul zidurilor, mirate şi ele că tot maĭ văd lumina zileĭ. Omul, pretutindenĭ căzuse pe ultima treaptă, înainte ca planeta să fi suferit vreun accident. Groaza triumfase

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

asupra raţiuneĭ; revolteĭ îĭ urmase idiotizarea complectă. Nimenĭ nu se maĭ plângea, nimenĭ nu-şĭ maĭ da seamă de ce maĭ urma să se maĭ întâmple. Fiinţele omeneştĭ maĭ delicate, intelectualiĭ în majoritate, carĭ nu avuseseră destulă putere să reziste, pieriseră ceĭ dintâĭ. Dintre învăţaţĭ chiar, ceĭ fără o maĭ adâncă filozofie, mulţĭ pieriseră, se sinuciseseră. Alţiĭ fuseseră omorâţĭ de poporul cel înfuriat, încă din primele zile.

Afară de cele câteva sute de astronomĭ, fizicienĭ, chimiştĭ, matematecienĭ, carĭ duceaŭ acum şi eĭ ceĭ maĭ mizerabilă viaţă, nu maĭ rămăsese de cât tot ce avea omenirea pământească maĭ josnic. Aceştia rezistaseră maĭ multă vreme, numaĭ eĭ urmaŭ să fie martoriĭ unuĭ fenomen pe care nu puteaŭ însă să-l priceapă.

Eĭ rătăceaŭ singurĭ, saŭ în turmă pe strade. In „oraşul luminei" deasemenea rămăsese numaĭ pleava societăţeĭ; femeile pierdute, apaşiĭ, hamaliĭ şi ciocliĭ. Dar niciĭ unul nu-şĭ maĭ putea exercita meseria; umbla rătăcind prin vechile muzee, acum devastate, dedeaŭ cu piciorul în imense in-folĭĭ cu foile rupte, scuipaŭ statuele şi tablourile cele fără preţ odinioară, saŭ obosiţĭ, adormeaŭ în paturĭ cu dantele rupte şi murdare din palate pe ferestrele cărora fluera vântul. Totul era al tuturor, dar nimenĭ nu se folosea de ceva. In pelerinajele eĭ, mulţimea descoperise un tezaur cu monede de aur. Vederea aurului făcu să strălucească ochiĭ tuturor. Şi-aduseseră aminte de puterea de odinioară a aurului. Se uitară o clipă unul la altul şi apoĭ se repeziră luând cu pumniĭ monedele cel galbene. Se îmbrânciră, se loviră, muriră mulţĭ striviţĭ, înghesuiţĭ, udând movila de aur cu sângele ce le ţâşneaŭ din rănĭ.

Când se treziră ceĭ cu sânul plin de aur, plecară pe străzĭ, iar în procesiune, amuzându-se să svârle în ferestrele pe carĭ nu le spărsese vântul, pe carĭ nu le plesnise dogoarea incendiilor. Ce preţ maĭ puteaŭ să aibă monedele acelea odată aşa de ispititoare, căutate cu atâta lăcomie şi muncă, strânse cu atâta grije!

Nimic, nu preţuiaŭ nimic, nu aveaŭ altă valoare de cât aceia a pietrişuluĭ din prunduriĭ, a nisipuluĭ de pe malul mărei. Nimenĭ nu vorbea. Omul pierduse graiul. N'avea gânduriĭ. Ce era să-şĭ maĭ comunice unul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

altuia. Nicĭ „mi-e foame", saŭ „mi-e sete" nu maĭ ştiaŭ să spună. In miĭ şi miĭ de colţurĭ, pe sub arcadele palatelor, la uşĭ de temple, în mijlocul stradelor, vedeaĭ indivizĭ pe moarte, cu ochiĭ marĭ, holbaţĭ, cu buzele vinete şi cojite, cu două găurĭ marĭ în obrajiĭ lor ca pământul. Mureaŭ de foame şi de sete. Acum nu maĭ murea nimenĭ de groază. Răsărea soarele şi apunea, străluceaŭ luceferiĭ bolţeĭ înstelate, lumina Satan cu lumina luĭ cea galbenă, lumina Luna cu obişnuita eĭ paliditate, dar Pământeniĭ nu îşĭ maĭ ridicaŭ privirile lor spre cer; eĭ nu maĭ ştiaŭ de pericolul ce-ĭ ameninţa. Natura fusese poate îndurătoare cu eĭ, le luase cunoştinţa.

Era o tăcere mormântală peste tot Pământul. De câteva zile însă marea şi oceanul se agita din ce în ce maĭ mult; veneaŭ valurĭ furioase unele după altele, fără să bată vântul, fără să fie furtună. Odată în 24 de ore, de câte orĭ Satan trecea la meridianul uneĭ localităţĭ, se năşteaŭ maree enorme, maĭ puternice ca cele produse de Lună. Valurile mărilor şi oceanelor pătrundeaŭ în interiorul uscatuluĭ până la zecĭ de kilometriĭ şi când se retrăgeaŭ, luaŭ totul cu ele, curăţind Pământul de murdăria luĭ, lăsând dor un strat de nisip fin şi pietricele.

Pe zi ce trecea mareele eraŭ tot maĭ puternice, pătrundeaŭ tot maĭ departe, valurĭ binecuvântate carĭ purificaŭ uscatul de mortăciunĭ.

De astădată se înfiorară şi ceĭ câţiva învăţaţĭ carĭ maĭ rămăseseră în viaţă şi carĭ dacă îşĭ maĭ aveaŭ mintea întreagă, apoĭ la înfăţişare semănaŭ tot cu ceilalţĭ pământenĭ. Valurile măreĭ luară viaţa multora din eĭ; scăpaseră numaĭ ceĭ carĭ se aflaŭ la sute de kilometri de parte de orice mare, saŭ ocean şi puţiniĭ carĭ se aflaŭ pe munţĭ.

Şi mereŭ veneaŭ valurile tot maĭ înalte, ca dealurile, ca munţiĭ, sfărâmând totul, distrugând totul, purificând totul.

Venuzieniĭ nu maĭ primiră într'o zi veştĭ telegrafice pe Gaurisancar; Nanki-Po murise de foame. Cu câteva zile maĭ înainte, neputând să maĭ comunice cu Venus, înştiinţase pe colegul săŭ din Carpaţĭ despre apropiatul luĭ sfârşit.

Acesta îşĭ aştepta şi el sfârşitul.

Primise apoĭ ştirea, că un cutremur îngrozitor făcuse să se scufunde podişul ce despărţea marea cea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mai apropiată, de câmpia ce se întindea sub poalele Carpaţilor. Mareele gigantice ale mării, trimeseseră valurile până dincolo de fosta capitală a imperiului român care acum zăcea sub apă. Câmpia se umpluse toată de apele mării, care se revărsau fără să mai aibă nevoie de maree.

Işi aştepta deci în linişte moartea, întocmai ca şi înţelepţii lui colegi de pe Marte. Moartea omenirei pământene îi părea acum un basm; ba nu-şi mai aducea aminte nici de viaţa ei înfloritoare de odinioară. Acum vedea şi el apele. La o depărtare nu tocmai mare, într'o dimineaţă, când răsărea soarele, el văzu un pustiu de apă ce se întindea spre întregul sud. Ar fi putut să-şi prelungească agonia fugind spre nord, coborând muntele, dar pericolul nu venea din partea mării şi-apoi ce era să găsească spre nord? Oasele albite ale fraţilor lui? Nu, rămase la postul lui. Instalaţia funcţiona încă. Avea sute de mii de prieteni şi pe Marte şi pe Venus; va sta de vorbă cu ei până în ultimul moment. Cu el mai erau apoi zece inşi, zece scăpaţi, oameni de rând, cari îl ascultau orbeşte şi cari tot mai credeau că învăţatul îi va salva dela moarte. Credinţa, speranţa aceasta le ţinuse încă mintea teafără şi mulţumită lor trăise şi Receanu până atunci.

Ei scoborau munţii ca să aducă de-ale mâncărei.

Când văzuseră că partea din spre sud a ţărei e numai o apă întinsă ce strălucea sub razele soarelui, îşi priviră lung stăpânul. Işi pierduse oare şi el speranţa că va scăpa?

Dar nu, figura lui era zâmbitoare. De ce le-ar fi aruncat groaza în suflet? De ce ar fi spus acelor suflete simple şi bune adevărul? Receanu îi asigură că nu e nimic.

— Apele nu vor ajunge până la noi. N'avem noi liberă partea de miază-noapte? Uite, Satan va trece şi vom scăpa.

Satan se apropia din ce în ce mai mult, Lună enormă văzut de pe Pământ, Lună ce întrecea cu mult pe vechiul şi credinciosul satelit al Pământului, deşi trecea dincolo de orbita lui Marte.

Se apropia momentul când cele două planete: Marte şi Pământul urmau să-şi schimbe drumul., dar câţi Pământeni puteau să mai trăiască până atunci? Câţi vor fi aceia, cari să vază cum se va

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

micşora discul soareluĭ din ce în ce, până ce se va vedea mic, aşa cum se vede de pe îndepărtata planetă Saturn?

Putea să se întâmple Pământuluĭ orice. Putea să facă explozie gazele închise la presiunĭ enorme sub coaja cea subţire a Pământuluĭ. Putea să cază însuşĭ enormul glob al luĭ Satan spre Pământ şi Pământul spre Satan. Ar fi fost dor două stâncĭ cereştĭ enorme, stâncĭ lipsite de viaţă, din ciocnirea cărora s'ar fi născut poate vreun nou soare, saŭ vre-o nebuloasă în spirală, ca miile de asemenea nebuloase descoperite de astronomĭ în ultimiĭ anĭ.

Urlaŭ furioase valurile mărilor şi ale oceanelor, sub influenţa puterniculuĭ Satan, urlaŭ fără încetare, neauzite maĭ de nimenĭ. Oraşe în carĭ înflorise civilizaţia cea maĭ rafinată, dormeaŭ acum la sute de metri sub apele cele înfuriate. Şi tot maĭ puternice veneaŭ valurile, tot maĭ mult cotropeaŭ oceanele, ca şi cum, sătule de a fi purtat miĭ de veacurĭ în sînul lor acel potop de ape, voiaŭ să le împartă şi uscatuluĭ. Nu maĭ era revolta oamenilor, carĭ dispăruseră aproape cu toţiĭ, era mult maĭ îngrozitoarea revoltă a elmentelor. Atmosfera începuse să încerce şi ea influenţa astruluĭ, influenţă ce se manifesta prin deslănţuirĭ de adevărate uragane.

Primul uragan aruncă ca o jucărie întreaga instalaţiune a astronomuluĭ român, dărîmă coliba unde toţĭ se adăposteaŭ şi cu locuitoriĭ eĭ cu tot, o asvârli departe, spre sud, pe întinderea măreĭ. In 24 de ore nu maĭ rămăsese fiinţă vie pe Pământ. Nu maĭ avea cine să maĭ auză mugetul măreĭ, trăznetele ce se succedaŭ fără întrerupere; nu maĭ era cine să vază potopul de ploaie ce cădea din cer cu nemiluita. Omenirea nu maĭ suferea, de oarece nu maĭ exista. Pământeniĭ trăiseră. Un pustiu de ape acoperea aproape planeta întreagă. Icĭ şi colo insule ascuţite şi albe, se vedeaŭ dor creştetele munţilor ceĭ maĭ înalţĭ, cu zăpada cea veşnică.

Pământul putea acum să se îndrepte spre orbita luĭ Saturn, putea Satan să-l trimită şi maĭ departe, să-l scoată de sub atracţiunea soareluĭ, să-l svârle ca pe un bolid gigantic în infinit, până ce în goana luĭ nebună prin spaţiul fără marginĭ, corp întunecat, cimitir imens, să se întâlnească din întâmplare cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

un alt frate, care să fi venit şi el din cine ştie ce părăginĭ ale universuluĭ înstelat.

Dar nu. Natura are legile eĭ.

Dela depărtarea la care se găsea, Pământul, imitând neînsemnatele comete, copiind drumul acestor fluturĭ aĭ imperiuluĭ solar, trebuia să treacă numaĭ până la orbita luĭ Saturn, pentru a se reîntoarce apoĭ din ce în ce maĭ repede, până aproape de Venus. Pământul-cometă! Aşa îĭ vor zice omenirile ce vor urma pe alte planete. Se vor mira înţelepţiĭ viitorĭ locuitorĭ aĭ planetelor Jupiter şi Saturn, de câte orĭ vor vedea trecând prin apropierea lor această iazmă cerească, glob masiv, periculos oricând pentru o planetă ce-şĭ urmează drumul eĭ obişnuit în ujrul Soareluĭ. Saŭ poate, că vreodată, puternicul Jupiter, îngrijat de ameninţările acestuĭ imens bolid, l'ar putea prinde în mreje le sale, l'ar putea face să se învârtească ca un satelit al săŭ într'o anumită perioadă. In acest caz, poate că va veni un timp, când Pământul, va fi din noŭ locuit; dar nu de o omenire la fel cu aceea pe care a avut-o odinioară, ci o omenire ce va trebui să se poată mulţumi numaĭ cu palidele raze ale soareluĭ de la acea enormă distanţă, cu temperatura cea scoborâtă. Şi tot ar putea să existe o nouă omenire; dacă apele se vor fi retras.

Şi în acest caz, peste zecĭ de miĭ de anĭ, peste sute de miĭ de anĭ poate, noua omenire mergând cu paşĭ repezĭ spre cultură, se va minuna mult, când va descoperi la marĭ adâncimĭ în pământ, pe locurĭ ocupate odată de oceane, urmele uneĭ omenirĭ civilizate, mult maĭ civilizate poate de cât ea. Vor umplea locuitoriĭ muzeele cu oseminte de animale antideluviane, cu tot ce va fi maĭ păstrat încă pământul.

Vor făuri teoriĭ, vor închipui tot felul de ipoteze, dar nicĭ odată nu ar putea să crează, că pământul lor, era pe vremurĭ a treia planetă dela soare, luminată de un soare mult maĭ puternic, populată cu o omenire ce era mândră pe ştiinţa eĭ. N'ar şti nicĭ odată care a fost tragicul sfârşit al aceleĭ omenirĭ, care abia aruncase scuticele copilărieĭ, îndreptându-se cu paşĭ repezĭ spre apogeul eĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

XVI

MARTIENII SPRE INFINIT

— Nimeni?

— Nimeni.

— Atunci aŭ pierit ultimii Pământeni.

Eraŭ tot fiinţe omeneşti, ca şi pe Pământ, ca şi pe Venus şi totuşi era o mare deosebire între aceste fiinţe şi cele ale celorlalte două planete. Mici, eraŭ mici de tot oamenii de pe Marte, cu corpul lor emaciat, un fel de trup de insectă, cu capul relativ mare, cu ochii mici, cu faţa ciudată.

Judecând după fiinţele omeneşti de pe Pământ şi de pe Venus, Martienii eraŭ urâţi, respingători chiar. Aceştia eraŭ oare cei mai de seamă învăţaţi ai sistemului solar!

Se mişcaŭ repede, alunecaŭ par'că, iar atmosfera era plină de ei. Mii şi mii de Martieni pluteaŭ, sburaŭ, se repezeaŭ ca adevărate rândunici. Cerul, de şi nu era înorat, era mai mult plumburiŭ, nu albastru, ca pe Pământ, saŭ pe Venus. Soarele ceva mai mic decât văzut de pe Pământ. Aerul rece, parcă ar fi fost începutul iernei pe Pământ.

Jos, pe marginea unui imens canal ce se pierdea în zare, lat de cinci—şease kilometri, se afla un grup de Martieni, cari discutaŭ.

— Ultima telegramă a trimes'o Receanu, un adevărat filosof. A murit la postul luĭ. Omenirea de pe Pământ nu mai există.

— Şi tot nu putem să ne punem în comunicaţie cu Venus?

— Nu, până acum şi dacă până în câteva zile nu vom reuşi, vom pleca în călătoria cea lungă fără să ne fi luat rămas bun dela tinerii fraţi venuzieni.

— Păcat, ar fi fost ultima noastră mângâiere.

Vorbeaŭ rar, încet, vorbeaŭ fără patimă şi dacă nu aĭ fi ştiut ce soartă era să aibă acea planetă, expulzată din sistemul solar, nu aĭ fi crezut că locuitorii ei, ar mai putea să-şi păstreze liniştea întreagă.

— Aide, spuse unul, care părea că are o mai mare autoritate, să mai revedem planeta noastră.

Şi fără nici o silinţă fără nici un aparat, prin pro-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pria lor voință, cei zece-doisprezece Martieni ce formau grupul, se ridicară ușor, cu mâinile în jos, cu picioarele puțin aduse. Soarele apunea, era tocmai la orizon, și aproape de el, puțin mai sus, o lună, o secere subțire de tot, o lună în miniatură.

Peisajele se estompaseră în depărtare, dar suprafața planetei mai în apropiere se vedea admirabil. Atmosfera foarte delicată, prea puțin densă, lăsa să se vază admirabil panorama ce se întindea jos. Mii și mii de canaluri se întretăiau formând nenumărate figuri geometrice, unind canalurile cele mari, ce veneau din spre cei doui poli ce nu se vedeau. Localitatea se afla la ecuatorul lui Marte. Soarele tot nu apusese încă. Martienii priveau cu admirație opera strămoșilor lor și a lor. Ce-ar fi fost planeta, dacă omenirea martiană nu ar fi făcut sforțări de sute și sute de veacuri, pentru a utiliza puțina apă ce le mai rămăsese! La început construiseră douătrei canaluri imense, dela polul nord până la ecuator, apoi spre polul sud. In fiecare an se lucrase la alte canaluri, mari și mici, cari formau acum o adevărată rețea pe intreaga suprafață a planetei. Prin canaluri venea apa binefăcătoare dela cei doui poli, rezultată din topirea zăpezilor polare, apa ce se revărsa apoi pe maluri, pentru a putea să transforme cu nămolul ei, solul cel sterp al planetei. In unele părți, sute de canaluri se încrucișau. Acolo erau centrele martiene și cu mult mai înainte de anul 2000, un astronom pământean descoperise aceste centre ale civilizației martiene.

Era în adevăr frumoasă priveliștea. Iți făcea impresia că asiști la o mare serbare, căci numărul martienilor era imens. Era însă o serbare aeriană, căci mai toți locuitorii, doui câte doui, sau în grupuri mari, sburau ca niște roiuri de meteori întunecați . Făceau ultimele lor preumblări, căci în curând trebuia să-și ia adio pentru vecie dela razele soarelui. Pământul și Venus se aflau aproape de soare, nu se vedea deci seara. Satan se vedea însă în toată splendoarea lui, enorm, Lună nepomenit de mare.

Martienii îl priveau cu nepăsare. Spaima le-ar fi fost de prisos. Satan, corp inconștient, ascultând dor de mișcarea lui nebună nu era cu nimic vinovat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Satan, geniŭ al răuluĭ, îl numiseră aşa Pământeniĭ şi Venuzieniĭ.

Martieniĭ eraŭ mulţumiţĭ. Toată ştiinţa lor trecuse la Venuzienĭ şi speraŭ că astfel, aceştia vor ajunge mult maĭ repede la apogeul lor. Cine ştie! Peste zecĭ, peste sute de anĭ, poate că Venuzienĭ vor ajunge să transmită ştiinţa lor, omenirilor ce vor pope planetele Jupiter şi Saturn, carĭ la acea epocă eraŭ globurĭ pe carĭ abia răsăriseră primele seminţe ale vieţeĭ universale. Afară numaĭ, dacă până atuncĭ vre-un noŭ Satan nu va pune capăt visuluĭ vieţeĭ.

Sbura grupul de Martienĭ paralel cu suprafaţa planeteĭ, sburaŭ Martieniĭ cu o iuţeală din ce în ce maĭ mare, lacomĭ să vază cât maĭ mult. Se întunecase însă, abia se maĭ vedea. Martieniĭ se lăsară jos. Stelele împodobeaŭ acum bolta cerească. Nu se vedea însă nicĭ o planetă, căcĭ planetele marĭ: Jupiter şi Saturn ca şi Uranus şi Neptun, se aflaŭ în conjuncţiune cu Soarele, adică pentru Martienĭ, se aflaŭ de cealaltă parte a Soareluĭ, de aceia scăpaŭ ele de influenţa îngrozitoruluĭ Satan.

Inainte de a se scoborâ pe suprafaţa planeteĭ, aproape în acelaşĭ timp, din miĭ de locurĭ ţâşni lumina. Centrele martine, pentru care soarele apusese, fuseseră iluminate.

Eraŭ miĭ de sălĭ dreptunghiulare, luminate, dar lumina nu se vedea de unde vine. In fiecare sală, sute de Martienĭ.

Grupul se scoborâ la intrarea uneia dintre sălile cele maĭ marĭ şi pătrunseră toţĭ înăntru, cu modul lor de a umbla, cu acea alunecare repede şi curioasă.

In sala luminată ca ziua, Martieniĭ, sute la număr, se aflaŭ în nemişcare. Era tăcere şi totuşĭ vorbeaŭ. Discuţiile lor aşa eraŭ, se făceaŭ dela creer la creer, nu altfel. Gândul era tot aşa de puternic ca şi cuvântul. De cuvinte pronunţate cu gura rar aveaŭ nevoe. Vorbeaŭ ca şi cum ar fi cântat. Discuţiile si maĭ ales discuţiile grave se ţineaŭ însă cu gândul. Martianul era o fiinţă de o sensibilitate extremă.

Pentru locuitorul alteĭ planete, însufleţitele lor discuţiĭ ar fi fost egale cu tăcerea absolută. Marţieniĭ uraŭ zgomotul. Pe planeta lor ce putea oare să producă zgomot. Vânturile eraŭ domoale, asemănătoare cu zefirul Pământenilor şi Venuzienilor.

Aerul cel prea puţin dens, nu putea să dea naştere

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

la vânturĭ puternice. Mărĭ şi oceane nu existaŭ, decĭ nicĭ zgomot de valurĭ. Martieniĭ eraŭ ca şi natura ce-ĭ înconjura. Tăcerea lor nu era însă monotonie, căcĭ se puteaŭ înţelege perfect cu gândul.

Discutaŭ în sala cea mare, ca şi în toate sălile ce formaŭ acel centru martian. Discutaŭ cu multă linişte ce se va face planeta Marte, după ce va fi smulsă cu atâta brutalitate de sub stăpânirea Soareluĭ.

Un martian în vârstă *gândea* şi ceilalţĭ îl ascultaŭ cu capul plecat.

— Iuţeala cu care planeta noastră va părăsi cortejul solar va fi relativ mică şi în acest caz i-ar trebui un timp nemăsurat de lung până să ajungă în părăginire vreunuĭ alt soare, care ar putea să o prindă mrejele sale. Va rătăci miĭ şi miĭ de anĭ, cu iuţeala pe care o avea înainte, plus iuţeala ce-ĭ va fi imprimat Satan. Dar în spaţiul fără marginĭ, în sistemul sideral pe care nu-l poate părăsi, sunt milioane şi miloane de corpurĭ întunecate, carĭ nu pot fi văzute de pe planetele sistemuluĭ solar.

Sunt sorĭ stinşĭ, sorĭ ca Satan, saŭ şi maĭ marĭ, sorĭ cu saŭ fără cortegiurĭ de planete, pe carĭ vor fi existat pe vremurĭ imemoriale omeniriĭ diferite. Oare nu se va întâlni Marte, astru neînsemnat ca diametru, cu vreunul din acele corpurĭ întunecate? In acest caz, cum depărtarea de sistemul solar ar fi relativ, foarte mică, Pământeniĭ şi Venuzieniĭ, ar aziста la un măreţ fenomen ceresc, o stea nouă de o mărime colosală, un soare poate. Vor presupune eĭ oare, că acea stea, acel noŭ soare nu s'a format de cât din trecutul ruinelor martiene? In orĭce caz, Martieniĭ de mult vor fi pierit. Eĭ, carĭ şi aşa abia îşĭ prelungeaŭ existenţa, nu ar maĭ putea să vieţuiască îndată ce depărtarea de soare ar spori cu 100 milioane kilometri numaĭ, ba şi maĭ puţin.

O parte infimă din moleculele incandescente ce vor vibra punând eterul în mişcare, care ar duce undele luminoase până la ochiĭ pământenilor şi venusienilor, ar fi formată şi din corpurile eĭ. Vor da şi eĭ lumină, ca tot ceeace-ĭ înconjoară. In flăcărĭ imense se vor fi schimbat toate cele ce există acum pe Marte, dar groaznicul incendiŭ va fi văzut dela depărtărĭ imense, cel mult ca un măreţ luceafăr.

Un singur lucru îĭ supăra pe Martienĭ, faptul că

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-09

omenirea lor nu mai poate să trăiască cel puțin încă vreo câteva mii de ani, ca să desăvârșească câteva din marile descoperiri pe urma cărora se aflau. Așa, era aproape fapt sigur, că peste 200--300 de ani numai, Martienii ar fi putut să întreprindă călătorii cerești, călătorii în întreg sistemul planetar, visul a mii și mii de veacuri din trecut și până la epoca sosirei lui Satan. Și câte alte descoperiri nu ar mai fi făcut ei, descoperiri ce i-ar fi pus în rândul Zeilor pe cari îi creiase omenirile primitive.

Soarta fatală însă voia altfel; Satan tăia cu brutalitate firul vieței Martienilor, aruncând umilul lor glob în necunoscut.

Pe când în toate sălile discuțiile erau în toiul lor, iată că un gând puternic străbătu toate creerele martiene. Gândul spunea:

„Astă-seară, eu Sari, fizicianul, de pe malul drept al Laculuĭ Soareluĭ, am obținut pentru prima oară comunicarea telegrafică cu Venuzienii și anume cu fizicianul Vasi din orașul numit Samiri, unde se află Asales, astronomul care a descoperit pe Satan după acea planetă.

Venuzienii știu și ei despre moartea tragică a Pământenilor, despre mareele gigantice cari au făcut din Pământ aproape un enorm ocean".

Comunicarea aceasta produse o mare impresiune asupra Martienilor. De la mii de kilometri venea gândul lui Sari, căci Martienii ajunseră și la aceasta. Telepatia la ei luase o formă cu totul practică și era întrebuințată ca cel mai excelent mijloc de comunicare.

In sfârșit, li se împlinise dorința; înainte de a părăsi sistemul solar, vor mai putea să stea de vorbă cu venuzienii. Și chiar după ce se vor depărta, până la o distanță anumită tot vor mai putea încă să comunice cu ei, chiar dacă aceștia nu vor reuși să transmită așa de departe mesagiile lor.

Era o bucurie ca și cum ar fi reușit să scape de nefasta influență a lui Satan. De mult timp nu vorbiseră cu glas tare. De astădată, din toate sălile imense se ridică același cânt, un fel de imn, cântat deodată de toți, un vechiu cântec martian, intonat la anumite împrejurări solemne.

Câtva timp ei mai puteau să fie în comunicare cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

fraţi din sistemul solar, fraţi atât de îndepărtaţi, dar la cari ţineau atât, căci lor le dedeseră întreaga moştenire ştinţifică, lor le lăsaseră ei tot ce avuseseră mai scump pe lume.

Iar Satan se apropia din ce în ce mai mult, glob enorm văzut de pe Marte, monstruos, care în acelaşi moment îşi reflecta faţa lui cea rotundă şi galbenă în oceanul ce învăluia Pământul cel fără viaţă.

XVII

INCEPUTUL TRAGEDIEI

In Samiri era iarăşi o vie agitaţie. Ziarele anunţau dispariţia ultimului pământean, care mai putea să corespundă cu Venus. Apele invadaseră uscatul si de sigur pieriseră şi ceî cari resistaseră groazei. Pe de altă parte o nouă ştire sensaţională.... Vasi reuşise să se pună în comunicare directă cu Martienii. Paşnicii Venuzieni erau ameţiţi de atâtea ştiri noui şi bătrânii clătinau din cap, murmurând:

— Tot lucruri ciudate, mare mirare de nu s'o sfârşi lumea.

Apele oceanelor venuziene ce nu cunoşteau decât mareele solare, satelit neexistând, simţeau acum şi puterea de atracţie a lui Satan. Spuneau învăţaţii acest lucru, căci influenţa era relativ mică, apreciabilă numai de aparatele speciale.

Mişcarea aparentă a lui Satan pe bolta cerească era din ce în ce mai repede şi soarele cel stins, se apropiase de cele două planete, victime ale sale. La cea mai mare apropiere a lui Satan de Venus tot era-u peste 200 milioane kilometri. Pe bolta cerească erau înşirate, dela apus spre răsărit: Satan, Marte şi Pământul, un trifoi ceresc, o constelaţie nouă, curioasă, spăimântătoare pentru Venusieni din cauza lui Satan.

Mişcarea planetei Venus fiind cea mai repede, celelalte două planete se apropiau tot mai mult de vest. Deocamdată însă formau un măreţ grup îndată după apusul Soarelui.

Mulţi dintre Venuzieni credeau că evenimentul ceresc se va vedea la un moment dat, aşa deodată. Credeau că vor observa cu ochii lor pe Marte arun-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cat ca un bolid. Cu toate acestea ceĭ treĭ astronomĭ de seamă căutaseră în destul să-l lumineze. Influenţa luĭ Satan asupra celor două planete nu putea fi observată decât numaĭ cu măsurătorĭ, la început foarte delicate. Atât Marte, cât şi Pământul, părăsindu-şĭ obişnuitele lor drumurĭ în jurul Soareluĭ, nu maĭ puteaŭ să urmeze drumurile aparente pe bolta cerească a planeteĭ Venus, drumurĭ indicate cu anĭ de zile maĭ înainte.

Ziua fusese de o căldură neobişnuită; pe bulevarde abia se maĭ vedea câte un automobil; în aer nu plutea nicĭ un aeroplan.

Abia pe la 6 ore seara începură să se arate locuitoriĭ Samiri. Toţĭ eraŭ îngrijaţĭ, deoarece din acea seară urma să înceapă adevărata influenţă a puterniculuĭ Satan. Privirile toate eraŭ îndreptate spre cer. Soarele însă strălucea încă spre orizontul apusuluĭ făcând să scânteeze acoperişurile. Cerul era de un albastru intens, atmosfera venuziană fiind foarte densă.

Începură să se formeze grupurĭ-grupurĭ. Negustoriĭ cu lunete îşĭ făceaŭ pregătirile; eĭ eraŭ ceĭ carĭ profitaseră după urma acestor evenimente, ba eraŭ mulţĭ carĭ adunaseră capitaluri foarte frumoase.

La orele 7 seara, sala cea mare a Academieĭ din Samira era plină de lume. In incintă, în jurul uneĭ imense mese în formă de potcoavă, învăţaţiĭ din Samiri veniseră să asculte o nouă comunicare a luĭ Asales.

Bătrânul învăţat se întrebase, dacă nu cumva planeta Pământul, schimbându-şĭ orbita într'o orbită cometară, nu ar fi un pericol pentru planeta Venus, prin apropierea căreia trece.

Lojile eraŭ pline de ascutătorĭ.

Asales nu maĭ avea obişnuitul săŭ zâmbet sarcastic, pe care îl arunca neglijent spre mulţime. Vorbea rar, serios, preocupat cu totul de subiectul cel grav ce-l studiase.

In adevăr Pământul, care de obiceĭ se afla la o depărtare mijlocie de 149 milioane kilometri de soare, urma acum să se apropie, din 15 în 15 anĭ de acest astru până la 0,55 din depărtarea sa obişnuită. Cu alte cuvinte, urma să se apropie de soare până la aproape 82 milioane kilometri. Mercur se află

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

numaĭ la 58 miloane kilometri, dar Venus pluteşte la 108 milioane kilometri de Soare.

Cu alte cuvinte, la fiecare 15 anĭ, Pămîntul-cometă va tăia drumul planeteĭ Venus. Dacă la un moment dat, cele două planete s'ar fi întâlnit, nu ar fi urmat oare un dezastru? Desigur. Chestiunea aceasta era de o extraordinară însemnătate. Un cataclism ca acesta ar fi însemnat în adevăr pieirea lumeĭ. Singur Asales putea să rezolve această nouă problemă, care nu fusese încă adusă la cunoştinţa publicului cel mare, cel destul de speriat; la discuţie azistaŭ deocamdată numaĭ venuzienii ceĭ maĭ culţi.

Asales arătă, că sub influenţa luĭ Satan, Pămîntul urma acum să se îndrepte spre afeleul său, adică spre punctul cel maĭ îndepărtat de Soare, situat la o depărtare de 1755 milioane kilometri, deci cu aproape 330 milioane kilometri *dincolo* de drumul pe care inelata planetă Saturn îl face în jurul astruluĭ lege. Cu alte cuvinte, Pămîntul ar semăna cu cometele ce ţin de planeta Saturn, dar numaĭ în ce priveşte drumul, masivitatea luĭ deosebindu-l cu totul de inofensivele comete. Aveaŭ deci dreptate Martienii când speraŭ că Pămîntul va putea fi prins de Jupiter şi prefăcut în umil satelit. *Pămîntul era acum un pericol pentru sistemul solar.* Era ca un vagabond, un individ hoinar, eşit din legile societăţeĭ. Pentru Jupiter si Saturn el era un mare pericol, dar pentru planeta Venus, care cu puţin e maĭ mică decât pămîntul-cometă!

Bietul Pămînt! După ce strălucise de veacurĭ şi de veacurĭ pentru locuitoriĭ planeteĭ Venus, încântându-le privirile, acum trebuia să devie un obiect de groază.

— Cum nu l'a scos Satana şi pe el! murmura în sine academicianul farmacist, cel cu faimoasa indiscreţiune, care provocase prima panică printre venuzienĭ.

Botaniştiĭ, fisiologiĭ, mediciĭ, chimiştiĭ toţĭ academicienĭ eraŭ indignaţi în contra Pămîntuluĭ, maĭ ales că de câtva timp, astronomia, numaĭ ea, ocupa sedinţele învăţatuluĭ corp. Asales, care era urît si temut de popor, nu prea era iubit nicĭ la Academie.

Nu era oare el, care odată, dând o explicaţie asupra uneĭ chestiunĭ de mecanică cerească, spusese ironic:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1900...

— Am să fiu clar, foarte clar, am să vorbesc aşa ca să mă priceapă şi veterinarii şi farmaciştii şi botaniştii.

Pentru academicieni astronomia, era Asales; se poate închipui deci cât ţineau ei la această ştiinţă

Satan,iazma cerească ce înspăimânta de 4 luni de zile pe toţi cetăţenii venuzieni nu plecase însă, şi apoi o nouă nenorocire ameninţa planeta, toţi erau deci interesaţi.

Atitudinea lui Asales mira pe mulţi. De când cu dispariţia subită a celor 3500 de revoluţionari, venuzienii nu-l mai putea uri, de oarece îl vedeau prea puternic. Nu poţi să mai urăşti pe un om, care ţine trăznetul în buzunarul său. Aveau însă o mare teamă. Şi tocmai de aceia îi mira pe toţi blajinetea lui neobişnuită.

Expunerea lui apoi, ca niciodată, era foarte limpede, pricepea foarte bine până şi spiţerul. Mai reeşea apoi grija cea mare ce Asales o depusese să facă cele mai exacte calcule, pentru a se încredinţa că planeta Venus nu va suferi de pe urma vagabondului Pământ. Bătrânul astronom făcuse toate calculele necesare, ajungând la concluzia, că cel puţin pentru câteva mii de ani planeta Venus nu avea să sufere nimic. Venuzienii nu cereau nici ei mai mult; va rămâne ca omenirea viitorului să se teamă.

Pentru prima oară fură călcate regulele cele severe ale Academiei şi învăţaţii, ca şi publicul, aplaudară. Asales surâse.

Cinci minute în urmă, Ara, la braţul tatălui său şi întovărăşiţi de Aldin eşeau pe poarta cea mare a Academiei. Bătrânul voia să meargă pe jos. Iar un obiceiu schimbat. Era orele 8. Se întunecase puţin. Cerul spre apus era roşiu ca focul. Satan se afla pe cer.

— Oh! tată, ce drăguţ ai fost azi! şopti Ara.

— Crezi! Să-ţi spun drept, mă simţeam mulţumit; am putut să liniştesc spiritele şi aceasta e ceva în vremurile acestea atât de agitate. Am reuşit, sunt mulţumit, sunt mulţumit.

Şi privea lung mutra lui Satan ce începea să se îngălbenească.

— Biata Lună! exclamă el.

— Care? întrebă Aldin.

— Luna Pământului. E nevoită să-şi urmeze soţul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

în drumul luĭ cometar. Aĭ pus locuitoriĭ şi pe Lună, dragul meŭ Aldin?

Surâdea blajin.

— Nu, spuse Aldin serios, după cum ne-aŭ spus astronomiĭ pământeni, Luna nu a fost locuită niciodată.

— Atât maĭ bine.

De şi bulevardul era atât de larg, cu greŭ înaintaŭ. Samirienii eşiseră toţi din casele lor Toţi voiaŭ să privească cerul în acea seară. In jurul uneĭ lunete îndreptate spre Satan, un astronom din ceĭ de stradă ţinea un discurs spus de miĭ de orĭ, dând amănuntele cele maĭ fantastice, sute de gură-cască ascultând.

Asales opri pe ceĭ douĭ tineri. Cuvântarea şarlatanuluĭ îl amuza mult.

Plecară.

— Nenorocirea unora aduce fericirea altora, spuse el

După câteva minute, bătrânul reluă:

— Ara! Tu nu vezĭ, nu maĭ pot fi un bun sprijin pentru tine, ia braţul luĭ Aldin.

Iĭ făcea plăcere bătrânuluĭ să-ĭ vază la un loc; amândouĭ înalţi, bruni, cu ochiĭ negriĭ, frumoşi, tineri, plini de viaţă. Eĭ reprezentaŭ viitorul, pe când el un prea îndepărtat trecut.

Peste un sfert de oră se suiră într'un aeroplan, căcĭ altfel ar fi ajuns prea târziŭ. Acasă găsiră pe Ralta cu Lati, pe Vasi şi pe vreo câţiva colegĭ dela Academie, maĭ toţi matematicianĭ.

Toţĭ veniseră să-l felicite.

Vesel ca niciodată, Aasales îĭ invită la masă, pentru a se sui apoĭ cu toţiĭ pe terasă, de unde să privească cerul.

— Vom privi pe Marte maĭ ales, spuse Asales. Vezĭ, Aldin, tot eŭ am dreptate, Pământeniĭ şi Martieniĭ tăĭ nu există.

— Nu, Martieniĭ trăesc încă, spuse Vasi şi chiar aseară am maĭ primit ştiriĭ dela eĭ.

— Curioase vremurĭ! murmură bătrânul.

Peste o oră se aflaŭ pe terasa caseĭ, terasă imensă cât ţinea acoperişul caseĭ, în colţul din spre sud fiind cupola ce adăpostea două lunete gemene.

Satan se afla foarte aproape de Marte, în reali-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1910

tate el se afla dincolo de orbita acestuia. Mai spre est, se afla Pământul.

— Satan a început să-şi arate influenţa lui, spuse bătrânul uitându-se la ceas. De acuma Marte va trebui să-şi ia rămas bun. Dar unde e Vasi?

— A plecat, spuse Ralta şi cum erai ocupat m'a rugat să-ţi spun să-l ierţi. Trebue să fie la postul lui ca să primească telegramele Martienilor.

Samiri văzut de pe terasa lui Asales era fermecător, mai ales acum sub lumina gălbue a lui Satan. In mijlocul teraseĭ, Asales înconjurat de prieteniĭ săĭ dedea amănunte asupra tragedieĭ cereştĭ ce începuse pe tăcute.

— Ralta, ce-aĭ făcut să fi fost pe Marte?

— Oh! maestre! spuse Lati rugătoare.

— Aşa e, pe tine te uitasem!

Priveaŭ cele treĭ astre superbe, Marte mult maĭ puţin strălucitor cu Pământul, dar părând un fin rubin, Pământul cel albăstriŭ, dar cu culoare maĭ închisă ca înainte.

— Apele s'aŭ revărsat peste tot uscatul, explică Aldin.

In acel moment pe Pământ nu maĭ exista fiinţă omenească care să asculte zgomotul valurilor înfuriate. Pe Marte însă tot maĭ trăiaŭ locuitorĭ, „filozofiĭ sistemuluĭ solar", cum le zicea Asales care fusese nevoit să le admită existenţa.

Satan înainta mereŭ îndreptându-se spre cerul dimineţeĭ, inconştient de marea dramă cosmică ce începuse în acel moment.

XVIII

A D I O !

Acum vedeaŭ nu numaĭ astronomiĭ că cele două planete se îndepărtaŭ, dintre carĭ una pe drumul veşnicieĭ. Satan se afla pe cerul miezuluĭ nopţiĭ îşĭexercitase dezastroasa luĭ influenţă şi îşĭ vedea de drum, zburând şi el tot în infinitul din care venise spre nenorocirea sistemuluĭ solar.

Amândouă planetele îşĭ micşoraŭ strălucirea, ba Marte ajunsese o stea cu totul obişnuită. Pământul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

era încă strălucitor, dar nu ca altădată. Venus însă își urma drumul obișnuit în jurul Soareluĭ, așa că cele două planete, pentru Venuzienĭ se lăsaŭ din ce în ce spre orizontul apusuluĭ.

Mult timp Martienii continuaseră corespondența cu Venuzienii și aceștia trimiteaŭ și eĭ mesagiile lor, dar fu o vreme, când Martienii fură singurii carĭ reușeaŭ să-și transmită ultimele depeșĭ. Vasi, cu toate silințele luĭ trebui să renunțe. Nicĭ Martienii însă nu reușiră multă vreme și sosi un timp când cele două planete rămaseră izolate pentru totdeauna. Ah, dar ultimele comunicărĭ fuseseră foarte emoționante. Intr'o ședință solemnă, a tuturor secțiunilor Academieĭ venuziene, se redactase un mesaj către nobiliĭ locuitorĭ aĭ planeteĭ Marte. Vasi, pentru prima oară în viața luĭ, emoționat, primise însărcinarea să telegrafieze Martienilor acea adresă interplanetară.

FRAȚII NOȘTRI,

Abia realizasem visul nostru cel de miĭ de anĭ, abia ne pusesem în comunicare și tocmaĭ atuncĭ o nenorocire fără marginĭ ne despărți pentru totdeauna. Făcând un gest, ne maĭ făcut până acum, ne-ațĭ dăruit cu atâta dragoste tot ce aveațĭ voĭ maĭ scump, știința voastră, rezultatele la carĭ aŭ lucrat învățațiĭ voștriĭ miĭ de veacurĭ. Noĭ, mult maĭ tinerĭ nu v'am putut da adecât numaĭ imensa noastră recunoștință și asigurarea că luându-vă drept exemplu, vom căuta să călcăm pe urmele pașilor voștriĭ, de și de ocamdată ne sperie progresele uimitoare la care ațĭ ajuns.

O forță ce nu poate fi înfrântă vă împinge spre păraginĭ necunoscute, departe de lumina și căldura mândruluĭ soare, care pentru noĭ e chiar risipitor. Neputincioși cu totul, azistăm cu inima plină de durere la această catastrofă cerească și nu putem decât să vă mulțumim în numele omenireĭ venuziene pentru bogățiile științifice ce ne-ațĭ trimis și să vă spunem că gândul nostru vă va însoți mereŭ în spațiu. Aproape de soare, la 108 milioane kilometri o întreagă omenire cu toțĭ învățațiĭ eĭ vă trimite salutul eĭ, prin spațiul din ce în ce maĭ îndepărtat ce ne desparte".

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Urmaŭ apoĭ iscăliturile tuturor academicianilor şi printr'o favoare specială şi acelea ale luĭ Aldin şi Vasi, carĭ nu eraŭ academicianĭ.

Peste câteva zile primiseră următorul răspuns:

FRAŢII NOŞTRI,

Ne doare sfârşitul acesta brutal, dar oare nu este aceasta un noŭ eveniment astronomic atât de interesant!

Şi noĭ şi voĭ admiteam această ipoteză, dar o credeam îndepărtată. Bieţiĭ pământenĭ carĭ azĭ nu maĭ aŭ niciun reprezentant făcuseră de mult socotelĭ prevăzând o asemenea catastrofă cerească. Ebert, care a trăit acum vreo 1000 de ani pământeştĭ făcuse calculul tocmaĭ pentru un eveniment ca cel de azĭ. Pe planeta noastră nu e singur locuitor care să-şĭ fi pierdut mintea, deoarece noĭ nu punem preţ pe viaţă maĭ mult decât merită ea. Ştim bine, vom pieri cu toţiĭ, lipsiţĭ de ultimele raze ale soareluĭ, în pustiurile îngheţate ale spaţiuluĭ întunecat, dar ne dăm bine seama, că asemenea evinimente, rare pentru micul sistem solar căruia aparţineam până maĭ erĭ, se vor fi întâmplat multor altor planete din milioanele de sisteme solare ce populează universul nostru vizibil.

Ne ducem în noaptea fără sfârşit, dar cu gândul că cel puţin am salvat din acest naufragiŭ ceresc, tot ceeace aveam maĭ scump pe lume, unica noastră bogăţie: ştiinţa noastră.

Ne vom gândi şi noĭ la voĭ şi privind soarele care se va micşora mereŭ, vă vom întrezări cu mintea şi pe voĭ, care ne veţĭ privi poate încă cu lunetele voastre. Adio, fraţĭ iubiţĭ şi aduceţi-vă aminte de ceĭ carĭ aŭ plecat într'o călătorie cerească din care nu se vor maĭ întoarce".

*

Trecuseră peste 60 de zile de când Pământul şĭ Marte fuseseră văzuţĭ pentru ultima oară spre orizontul apusuluĭ.

Acum urmaŭ să afle spre orizontul dimineţeĭ. Marte era o steluţă, Pământul destul de strălucitor încă. Satan avea încă un disc, dar mic, el călătorea mereŭ cu iuţeala luĭ nebună şi când din cauza revoluţieĭ planeteĭ în jurul Soareluĭ, nu maĭ fusese văzut, niciĭ dimineaţa, Venuzieniĭ de pe strade îl

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

huiduiseră. Viaţa reîncepea cu intensitatea de altă dată, comerţul şi industria înfloreaŭ din noŭ, învăţaţiĭ îşĭ reîncepuseră activitatea şi timide la început apoĭ din ce în ce maĭ dese, apărură la Aacademie comunicărĭ cu privire la nenumărate chestiunĭ, nu numaĭ de astronomie. Eĭ, dar tot Martieniĭ le dedeaŭ de lucru. Biologiĭ explicaŭ lucrurĭ nouĭ, în special constituţia corpuluĭ martian, medicĭ expuneaŭ boalele martiene, botanişţiĭ se ocupaŭ cu rachiticele plante de pe Marte. Era un adevărat potop de comunicărĭ. Învăţaţiĭ venuzienĭ eraŭ într'o fierbere continuă. Câteva lunĭ le maĭ trebuiaŭ până să isprăvească cu interesantele lor comunicărĭ. Vasi, care fusese primit şi el la Academie explică secretul „razelor martiene", secret pe care nimenĭ nu-l ştia, căcĭ egoistul nu-l spusese decât luĭ Asales şi luĭ Aldin. Mulţĭ spuneaŭ că invenţia martienilor neliniştea până şi pe învăţaţĭ. Vasi îĭ asigură explicându-le totul. Era o armă ştiinţifică de o putere neîntrecută, dar care tocmaĭ pentru aceasta nu putea să fie oricând întrebuinţată. Experienţa nu se putea face la Academie; fu crezut Vasi pe cuvânt şi nimenĭ nu încercă să o repete. Aldin fusese şi el primit cu mare cinste. Tot atuncĭ luase pe Ara de soţie, care maĭ părăsise gândurile triste şi reflecţiile filozofice. Înţelesese ea că viaţa trebuie să ţi-o trăeştĭ, nu să o visezĭ. De altfel, nu se despărţise de tatăl săŭ; palatul îĭ adăpostea pe câte treĭ, ba pe câteşi patru, spunea Asales surâzând, fără să indice pe aceea a patra misterioasă fiinţă, care trebuia însă să-şĭ facă apariţia.

*

Pe terasa palatuluĭ luĭ Asales petrecuseră toată noaptea toţĭ pe ceĭ carĭ îĭ cunoaştem. Era bătrânul învăţat, Ara şi Aldin; venise Ralta şi Lati, apoĭ Vasi.

Până după miezul nopţeĭ rămăseseră în salon, unde avusese loc o adevărată petrecere ştiinţifică. Ralta, Aldin, dar maĭ ales glacialul Vasi, făcuseră nenumărate experienţe învăţate de la Martienĭ, carĭ amuzaseră până şi pe ceĭ douĭ copiĭ aĭ luĭ Ralta, carĭ în urmă s'aŭ culcat obosiţĭ pe o canapea.

Sus pe terasă, aşteptaŭ cu toţiĭ răsărirea luĭ Marte şi a Pământuluĭ.

Intrară în cupolă. Era maĭ mult o simplă curiozitate, deoarece Marte nu maĭ prezenta un disc pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

care să poată deslușì ceva. Pământul fu observat cu luneta. Un disc destul de mic, aproape cu aceeași culoare. Alături, Luna, crediciosul satelit ce-și urma stăpânul, o simplă steluță.

Se strânseseră iar pe terasă, privind răsăritul ce se albea din ce în ce . Se simțea răcoarea nopței; vântul bătea ușor. In tăcerea aceia fără margini, Asales, umbră majestoasă în mijlocul grupului emoționat, spuse:

— Am rămas singurii locuitori ai sistemului solar; suntem singurele ființe omenești cari își dau socoteală de ceeace ne înconjoară și suntem obligați să muncim fără întrerupere, ca să sporim și mai mult domeniul cunoștințelor noastre. Și nu ne putem întreba la ce va fi folosit vreo dată și odată să pierim. Vom trăi poate până ce soarele cel mândru de azi va ajunge un enorm tăciune ceresc, dar tot suntem condamnați să pierim. Și singurul nostru titlu de noblețe e acela de a înțelege în scurta viață ce o avem universul în care trăim. Se nasc sori, mor sori, sori cu cortejul lor de planete.

Să imităm însă pe Martieni, să nu ne frământăm mintea cu gânduri deșarte, cu întrebări ce n'au răspunsuri. Să muncim înainte pentru știință, singura care merită să primească sacrificii.

*

Orizontul se roșise. Marte și Pământul pieriseră de pe cerul cel albit. Cerul era gol de stele. Ici colo dor câteo stea strălucitoare ce se mai lupta cu lumina ce sporea mereu. Jos, pe bulevardul ce se întindea spre nord cât vedeai cu ochii începuse să circule automobilele electrice. Două-trei aeroplane se iviră.

Pe întinsul mării se vedeau numeroase fumuri; erau coșuri de vapoare ce soseau în port.

Se auzea unu murmur tot mai mare, era orașul întreg care se deștepta la muncă. Grădinile cele vaste erau pline de ciripiturile numeroasele păsărele. Samiri se deștepta.

Cele două planete în acest timp își continuau cursa lor în spațiu, una grăbindu-se să ajungă până la 300 milioane kilometrii dincolo de Saturn, ducându-și spre aceeași țintă satelitul cel palid și fără viață, iar alta alungată pentru totdeauna din imperiul sistemului solar.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Şi dacă locuitoriĭ Pământuluĭ, afară de prea puţinĭ, muriseră de groază, fără demnitate, înebuniţĭ de o panică ne maĭ pomenită, în schimb, pe micul glob martian maĭ trăia poate în acel moment, un milion de adevăraţĭ filozofĭ, carĭ nu maĭ aveaŭ de ce să se agite, carĭ pierdeaŭ pe fiecare zi din lumina şi căldura soareluĭ dătător de viaţă, carĭ eraŭ condamnaţĭ să moară.

In sălile lor imense, înghemuiţĭ în colţurĭ eĭ discutaŭ de sigur pentru ultima oară, discutaŭ cum ştiaŭ eĭ, pe tăcute, saŭ intonând cu solemnitate imnul lor melodios, imnul singureĭ zeiţe, *imnul ştiinţeĭ*.

— SFARŞIT —

———— ✣✣✣ ————

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

NOTE EXPLICATIVE

SISTEMUL SOLAR

In jurul Soareluĭ, imens glob de gaze aprinse, al cărui diametru e de 1.390.000 orĭ maĭ mare decât al Pământuluĭ, se învârtesc 8 corpurĭ întunecate numite *planete*. In ordinea depărtăreĭ de soare, planetele sunt Mercur, Venus, Pământul, Marte, Jupiter, Saturn, Uranus şi Neptun. Intre Marte şi Jupiter se află 750 planete micĭ descoperite până acum, miĭ saŭ zecĭ de miĭ în realitate. Vom vorbi însă de fiecare planetă în parte.

Planetele Mercur şi Venus

Intre Soare şi Pământ se află numaĭ două planete: Mercur şi Venus. Mult timp, astronomiĭ aŭ crezut, că între Mercur şi Soare se află o altă planeră, decĭ prea apropiată de soare şi prea mică, pentru a putea fi văzută de astronomiĭ pământenĭ.

Planeta *intramercurială* însă trebuia uneorĭ să treacă în dreptul Soareluĭ, cum trec pentru noĭ Pământeniĭ planetele Mercur şi Venus şi în acest caz, putea fi bine deosebită de petele solare, căcĭ ar fi avut o mişcare repede.

Asemenea observaţiĭ, în adevăr, s'aŭ şi făcut în maĭ multe rânduri, dar nu cu mare siguranţă. Un medic francez, din Orgères, un anume Lescarbault, pretinse însă că a observat cu mare siguranţă şi cu exactitate, trecerea uneĭ planete de discul Soareluĭ. El era de altfel influenţat de rezultatele unor calcule ale celebruluĭ Leverrier, astronomul care toţ prin calcul, descoperise planeta Neptun.

Leverrier cercetând *perturbaţiunile* suferite de pla-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

neta Mercur, ajunsese la concluzia, că acele perturbări nu puteaŭ fi provocate decât de o planetă ce s'ar găsi între Mercur şi Soare. Lescarbault observase deci *transitul,* trecerea necunoscuteĭ planete pe discul Soareluĭ. Leverrier făcu o călătorie la Orgères, vorbi cu Lescarbault şi luându-l de scurt asupr moduluĭ cum făcuse observaţia, ajunse la concluzia că, în adevăr, acesta nu se înşelase.

După observaţiunile făcute de medicul astronom, Leverrier calculă ceeace se numesc elementele planeteĭ şi prooroci timpul, când ea trebuia să treacă din noŭ în dreptul Soareluĭ. Fu botezată *Vulcan,* dar nu o veţĭ găsi trecută în tratatele de astronomie, deoarece s'a dovedit că nu există. Lescarbault se înşelase, de altfel nu pentru ultima oară, căcĭ a maĭ făcut el şi alte încurcăturĭ cereştĭ, astfel a anunţat pe astronomĭ că s'a ivit în Leul o stea nouă. Era însă planeta Saturn.

Leverrier avea însă dreptate, când pretindea că între Soare şi Mercur trebuie să se găsească un alt membru al sistemuluĭ planetar. Acest lucru e admis şi azĭ, dar cu singura deosebire că se crede în existenţa a miliarde de corpuscule, carĭ ar forma un inel în jurul Soareluĭ. Acel inel de corpuscule ar putea să explice în parte, neregularităţile mişcăreĭ pe care o are Mercur în jurul Soareluĭ.

MERCUR e planeta foarte interesantă din maĭ multe puncte de vedere, astfel:

E cea maĭ apropiată planetă de soare, căcĭ se găseşte numaĭ la 58 milioane kilometri de acest astru. E decĭ planeta care primeşte maĭ multă lumină şi căldură.

Are orbita cea maĭ *excentrică,* adică drumul eĭ este aşa, în cât uneorĭ se află la o mare apropiere de soare şi alte orĭ mult maĭ departe. Deosebirea e de vreo 24 milioane de kilometrĭĭ şi aceasta de sigur nu e puţin lucru pentru o planetă.

Orbita, (drumul eĭ în jurul Soareluĭ), e cea maĭ înclinată pe ecliptică. Am văzut că toate planetele se învârtesc în jurul Soareluĭ aproape pe acelaşĭ plan; Mercur însă are un drum ce e înclinat cu 7 grade pe acest plan.

E cea maĭ mică dintre planete, căcĭ nu are decât 3800 de kilometrĭĭ în diametru, adică e prea puţin

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mai mare decât Luna noastră, care nu e decât un satelit.

E cea care posedă cea mai mare iuțeală. Pământul se învârtește în jurul Soareluĭ cu o iuțeală de 29 km. pe fiecare secundă, pe când Mercur are o iuțeală ce ajunge uneorĭ, când e mai aproape de Soare, până la 60 km. pe secundă.

E evident că Mercur e apoĭ planeta care are revoluția cea mai scurtă în jurul Soareluĭ; în adevăr Mercur în 88 de zile, adică în mai puțin de treĭ lunĭ pământeștĭ face înconjurul astruluĭ rege.

Cu ochiĭ liberĭ e mai greŭ să observĭ pe Mercur, și mai ales din orașe. Afară la țară, pe o câmpie întinsă și dacă eștĭ familiarizat cu stelele, veĭ putea să-l vezĭ de câteva orĭ pe an, la epoce hotărîte, când după apusul Soareluĭ, când înainte de răsăritul Soareluĭ, deoarece fiind prea aproape de Soare, pentru noĭ nu se poate depărta mult de acest astru.

Astronomiĭ însă îl studiază cu lunetele și tocmaĭ pentru aceasta, nu-l observă în timpul sereĭ saŭ al dimineței când Mercur strălucește ca o frumoasă stea de mărimea întâĭ, ci în timpul zileĭ, când Soarele se află pe cer, căcĭ eĭ pot găsi la orĭce oră din zi, cu Soarele pe cer, poziția exactă a orĭcăruĭ astru. Studiat cu luneta, Mercur nu ne lasă să vedem multe amănunte și astronomiĭ aŭ ajuns la rezultate, carĭ nu ne încântă de loc. Schiaparelli, în special, apoĭ Lowell, aŭ dovedit, că Mercur este o lume fără apă, fără aer, un pustiŭ. Cauza, între altele, este aceea că această planetă, contrar tuturor celorlalte planete, nu se învârtește în jurul eĭ în câteva ore, ci tot în atâta timp încât se învârtește în jurul Soareluĭ. E tocmaĭ cazul Luneĭ despre care vom vorbi maĭ târziŭ, dor că Luna se învârtește în jurul Pământuluĭ, care e un corp întunecat pe când Mercur se învârtește în jurul arzătoruluĭ Soare.

Astfel, o jumătate din globul luĭ Mercur e expusă în continuă razelor violente ale Soareluĭ, iar jumătate se află expuse într'un întuneric complect.

In acest caz, viața pe planeta Mercur nu ar putea să existe.

Ipoteza aceasta nu este întărită numaĭ de observațiunile făcute cu lunetele, ci și de cercetările făcute cu spectroscopul, un instrument cu care se poate analiza razele de lumină a orĭcăruĭ astru.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Cu ajutorul spectroscopului se poate spune, dacă o planetă are saŭ nu vaporĭ de apă şi decĭ şi o atmosferă şi pentru Mercur, metoda spectroscopică, *analiza spectrală* cum îĭ se zice, a dat rezultate negative.

Pe Mercur trebuie să fie o temperatură de 7 orĭ maĭ ridicată decât pe pământ şi cu greŭ ne-am putea închipui fiinţe organizate astfel, carĭ să suporte o asemenea temperatură bună numaĭ pentru legendarele salamandre.

Uneorĭ Mercur trece în dreptul Soareluĭ pentru noĭ şi se înţelege că trecerile luĭ sunt observate cu grije; o asemenea trecere a avut loc în 1907, cele carĭ vor urma: în 1914, 1924 etc., decĭ destul de repede una după alta.

VENUS ar trebui să fie mult maĭ interesantă decât Mercur din cauza apropiereĭ sale de Pământ. Ea se află la 108 milioane depărtare de Soare, decĭ, în anumite împrejurărĭ, cum Pământul în mijlociu se află la 149 milioane kilometrĭĭ, ar urma, ca Venus să afle la vre-o 40 milioane kilometrĭĭ depărtare. Asemenea apropierĭ nu aŭ loc însă decât atunci, când Venus se află drept între noĭ şi Soare, adică atunci când... nu o vedem, căcĭ ne prezintă partea cea neluminată. In ce priveşte revoluţia e în jurul Soareluĭ, are loc în 255 zile.

Ca să înţelegeţĭ relaţiunile dintre mişcările acestor două planete închipuiţi-vă două cercurĭ concentrice, în mijloc fiind Soarele.

Ştim de altfel că planetele descriŭ elipse în jurul Soareluĭ, dar aceasta nu se preocupă acum. Dacă vă închipuiţĭ în mijloc Soarele, apoĭ primul cerc ca orbita luĭ Venus, iar cel de al doilea ca orbita Pământuluĭ, lesne vă veţĭ da socoteală de relaţiunea dintre mişcările celor două planete, închipuindu-vă pentru uşurinţă că Pământul s'ar afla nemişcat într'un punct oarecare al drumuluĭ săŭ.

V'aţĭ putea explica astfel şi de ce Venus prezintă faze ca Luna, de ce nu o putem vedea decât numaĭ câteva ore după apusul Soareluĭ, câteva ore înainte de răsăritul Soareluĭ şi niciodată la miezul nopţiĭ, niciodată la răsărind seara, niciodată apunând dimineaţa. Tot poziţia eĭ între noĭ şi Soare explică aceste lucrurĭ.

Ca mărime e aproape la fel cât pământul, are

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

peste 12.000 km. şi ca şi Mercur, ca şi Marte, are o densitate aproape egală cu aceea a Pământuluĭ, una din caracteristicile acestor patru planete.

Venus ne răsplăteşte şi pentru Mercur, căcĭ după Soare şi Lună, ca este astrul cel maĭ strălucitor, aşa că oameniĭ fără carte sunt expuşĭ de multe orĭ să o ia drept felinar, balon dirijabil saŭ aeroplan cu reflector, ceeace e destul de ruşinos pentru veacul în care trăim. E aşa de strălucitoare această planetă că maĭ totdeauna o poţĭ observa ziua nămiaza mare pe cer, cu ochiĭ liberĭ şi bine înţeles, tot atuncĭ o poţĭ studia şi cu luneta. Acum câţĭva anĭ am făcut o serie de asemenea observaţiunĭ şi tot între orele 12 şi 2 din zi. Seara din cauza strălucireĭ prea marĭ e peste putinţă să o studiezĭ cu luneta.

Multă vreme s'a crezut că Venus are şi ea o Lună, ca satelitul nostru, dar de obicel, ceĭ carĭ pretindeaŭ că observaseră satelitul cel enigmatic, nu văzuseră în realitate decât anumite steluţe prin dreptul cărora trecea planeta Venus în mişcarea eĭ aparentă pe bolta cerească.

Fiind aşa de aproape, Venus ar trebui să fie văzută admirabil, înainte saŭ după conjuncţiunea inferioară. Dar nu. E planeta cea care nu ne arată maĭ nimic pe suprafaţa sa, saŭ maĭ bine zis, aproape nu ne-o arată de loc, deoarece planeta e învăluită într'o atmosferă foarte deasă încărcată veşnic cu norĭ. Dacă Venus e atât de strălucitoare şi albă, apoĭ aceasta s'ar putea datora şi norilor albĭ ce o înconjoară. Cu toate acestea tot se văd unele umbre vagĭ, nu totdeauna însă, ba şi calote polare.

În orĭce caz, Venus e una dintre puţinele planete care întruneşte toate condiţiunile ca să aibă viaţă. Dacă nu există încă o omenire pe Venus, apoĭ desigur există mărĭ şi oceane în carĭ plutesc animale gigantice ca cele carĭ populaŭ odinioară mările şi oceanele pământeştĭ; trebuie să existe o vegetaţie abundentă şi decĭ animale, păsărĭ, insecte, o lume pe care o pricepem dacă am studiat diferitele faze prin care a trecut Pământul. E aproape sigur că rotaţiunea planeteĭ Venus se face în 24 de ore, de şi sunt câţĭva astronomĭ, prea puţinĭ de altfel, carĭ susţin o rotaţie egală cu revoluţia planeteĭ. Cercetările spectroscopice dovedesc însă şi ele rotaţia cea scurtă, adică aproape ca aceea a pământuluĭ,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

iar o caracteristică a planetelor apropiate de Soare: Venus, Pământul şi Marte.

Ca şi Mercur, Venus trece uneorĭ în dreptul Soareluĭ, dar cam rar. Astfel, în 1874 şi în 1882 a avut loc câte o asemenea trecere, dar cele carĭ vor urma, iar o pereche, tocmaĭ în 2004 şi 2012, adică atuncĭ când nu va maĭ trăi nimenĭ din ceĭ de azĭ. Transitele luĭ Venus sunt destule de interesante din multe puncte de vedere. Aşa de pildă, din observaţiunile făcute în acel moment din maĭ multe puncte ale Pământuluĭ, se poate dovedi depărtarea Pământuluĭ de Soare, ceeace e foarte interesant în astronomie, căcĭ această depărtare serveşte ca *etalon,* pentru multe alte măsurătorĭ de depărtărĭ cereştĭ.

Pe dealtă parte când discul cel întunecat al planeteĭ Venus se proectează pe suprafaţa cea strălucitoare a Soareluĭ, astronomiĭ aŭ prilejul să observe un inel luminos ce înconjoară acel disc, care dă dovada existenţeĭ uneĭ dese atmosfere venuziene.

*

In sfârşit la 149 mil. kilometri de Soare se află o altă planetă care are un diametru de vreo 12-700 km., planetă pe care o cunoaştem foarte bine, pe care am exploarat-o în toate direcţiunile. E planeta pe care am botezat-o Pământul şi pe care o locuim, glob întunecat, dar luminat de razele cele viĭ ale Soareluĭ, glob pe care ne purtăm bucuriile şi necazurile noastre.

In 365 de zile, această planetă ocoleşte Soarele, împreună cu satelitul săŭ: Luna.

E primul satelit ce-l întâlnim în cale. Şi poate că s'ar fi putut întâmpla să nu-l avem. Ne-ar fi fost maĭ greŭ atuncĭ să pricepem, de ce Jupiter are 8 sateliţĭ, Saturn 10, etc., cum de sigur vor pricepe greŭ Venuzieniĭ, pentru ce sunt eĭ lipsiţĭ de o asemenea priveliste frumoasă.

Planeta Marte şi planetele micĭ

La 227 miloane kilometri de soare, se află drumul în jurul Soareluĭ, al uneia dintre cele maĭ enigmatice planete. Pentru planeta Marte s'aŭ ridicat observatoare sneciale, deoarece ea este singura planetă pe suprafaţa căreia se văd maĭ multe obiecte curioase, cu forme bine definite, asemănătoare uneorĭ cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

multe configuraţiunĭ geografice pe carĭ le cunoaştem.

In 686 de zile, Marte se roteşte în jurul soareluĭ, cu alte cuvinte, anul săŭ e aproape de două orĭ maĭ lung decât anul nostru. Ca diametru e mult maĭ mic decât Pământul, aproape pe jumătate, căcĭ nu are decât vreo 6800 km. în diametru.

Dacă ne, gândim la orbita sa în jurul Soareluĭ, care înconjoară orbita Pământuluĭ, ne închipuim lesne, că uneorĭ se va afla la o mică depărtare de noĭ, ajungând până la 70—80 milioane km., iar alteorĭ se va afla la 376 milioane km. de noĭ. In primul caz se află în opoziţiune, după cum ştim, adică răsare tocmaĭ în momentul când apune Soarele, la 12 noaptea aflându-se la cea maĭ mare înălţime a sa deasupra orizontuluĭ. In timpul opoziţiuneĭ decĭ e maĭ uşor de observat această planetă. In opoziţie a fost şi la începutul anuluĭ 1914, dar cele maĭ favorabile opoziţiĭ aŭ fost la 1907, 1909 şi 1911.

Cu ochiĭ liberĭ ni se arată ca un strălucitor astru, ce rivalizează cu Jupiter, dar numaĭ în timpul opoziţiunilor. In urmă, din cauza depărtăreĭ mereŭ crescânde strălucirea sa se reduce la aceia a uneĭ stele de mărimea întâĭ.

Ceeace ne interesează însă maĭ mult este studiul suprafeţeĭ luĭ Marte cu luneta. E foarte interesant istoricul descoperirilor făcute, dela întrebuinţarea luneteĭ şi până azĭ, dar neavând timpul să facem acest lucru, trebuie să ne mărginim la o descriere generală a suprafeţeĭ martiene, vorbind şi despre ipotezele ce s'aŭ admis pentru explicarea lor.

Ce se observă pe planeta Marte?

1. Maĭ întâĭ, două regiunĭ albe cu totul, una la polul nord, alta la polul sud a căror întindere variază după anotimpurile martiane şi carĭ sunt privite cu drept cuvânt ca zăpeziĭ polare.

2. Regiunĭ roşcate carĭ ocupă cea maĭ mare întindere şi carĭ sunt privite ca întinse pustiurĭ de nisip.

3. Regiunĭ albastre-verzuĭ, maĭ puţin întinse, carĭ eraŭ luate drept mărĭ şi carĭ se ştie azĭ cu siguranţă că sunt tot uscaturĭ, planeta Marte neavând mărĭ.

Până la 1877 nu se cunoşteaŭ alte amănunte, când iată că astronomul italian Schiaparelli, studiind a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ceastă planetă cu deamănuntul, observând sub cerul frumos al Italiei, găsi că pe suprafaţa lui Marte se află nenumărate linii drepte, cari întretate, formând astfel curioase figuri geometrice: pătrate, triunghiuri, dreptunghiuri, etc.

Observaţiunile acestea fură primite la început cu o deosebită neîncredere.

A trebuit să treacă multă vreme, până când alţi astronomii să se încredinţeze de adevărul spuselor lui Schiaparelli.

Acesta le botezase *canaluri* şi numele acesta a rămas, cu toate protestările multor astronomi. Canalurile se întind de la 300 km. până la 3600 km., iar lărgimea lor variază dela 2-3 km. până la 10 km.

In 1881 Schiaparelli făcu o altă descoperire curioasă: multe dintre canaluri se dedublau. Acolo unde mai înainte nu vedeai decât o singură linie, vezi altădată o altă linie, paralel cu cea dintâi, soră geamănă a ei.

Incetul cu încetul, astronomii au regăsit toate canalurile lui Schiaparelli, le-au denumit cu numele pe cari le-a dat acesta, ba au descoperit multe altele.

Lowell, mai ales, a găsit sute de canaluri noui, ba pe cele mai principale le-au şi fotografiat.

De vreo zece ani încoa, astronomi distinşi, ca Maunder, André, Cerulli şi alţii, au început o adevărată campanie în contra realităţei existenţei canalurilor, mai cu seamă de când Lowel a întocmit o ipoteză sprijinită pe propriile sale observaţiuni, prin care explică acele canaluri reale construite de omenirea martiană.

Toţi ştim că lunetele cele mai mari din lume nu văd faimoasele canaluri ca linii drepte, cum le văd lunetele mijlocii, ci le rezolvă în fâşii neregulate, ceeace ar dovedi că aparenţa aceea de linie dreaptă nu s'ar datori decât numai puterei neîndestulătoare de mărire telescopică a lunetelor.

Lowell are mai puţini partizani în lumea ştiinţifică, dar are nenumăraţi în lumea celor cari ar dori să aibă dovezi sigure, că mai există o omenire în sistemul nostru solar.

Se poate foarte bine ca Lowell să nu aibă dreptate, se poate ca în adevăr, canalurile să nu existe, ci să fie simple iluzii dar nu e mai puţin adevărat că

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ipoteza lui Lowel este una dintre cele mai interesante şi merită să fie rezumată.

E un lucru bine stabilit, acela că Marte este o planetă mult mai veche decât Pământul şi apoi, chiar dacă am admite altă teorie decât aceea a lui Laplace, chiar dacă am crede că Marte a luat naştere în urma Pământului, tot Marte e o lume bătrână, deoarece având un diametru cu mult mai mic, s'a răcit mai repede.

Lunetele şi spectroscopul ne arată că Marte are şi apă şi atmosferă, nu însă în mare cantitate ca pe Pământ, dar numai existenţa zăpezilor polare martiene, ce se îngrămădesc în timpul erneĭ martiene şi aproape dispar în timpul vereĭ martiene, ar fi o dovadă evidentă, că pe Marte există vaporĭ de apă, atmosferă, precipitărĭ, decĭ norĭ, apă, etc. Apoĭ, suprafaţa acesteĭ planete suferă necontenite schimbărĭ. Sunt configuraţiunĭ permanente, e drept, dar ele sunt uneorĭ acoperite de un fel de voal mai subţire, saŭ mai des, ce le întunecă. Norĭ? Furtunĭ de nisip? In orĭce caz mişcare, viaţă şi în acest caz, e peste putinţă să ne închipuim, că întreg globul martian e un pustiŭ ca acela al Luneĭ.

Dacă sunt unĭĭ astronomĭ carĭ mai susţin că planeta Venus prezintă Soareluĭ totdeauna aceiaşĭ faţă decĭ că nu ar putea fi locuită, apoĭ despre Marte nu pot să invoace acest argument, deoarece în 24 de ore, acest glob se învârteşte în jurul său. Rotaţiunea planeteĭ Marte e stabilită cu mare exactitate, până la secundă şi există decĭ şi pe globul vecin, ca şi pe Pământ, zi şi noapte, cu toate consecinţele lor metereologice.

Ipoteza luĭ Lowell nu ne mai pare prea riscată, dacă ne gândim la toate cele de mai sus, carĭ sunt constatate prin miĭ de observaţiunĭ.

După Lowell, planeta Marte se găseşte în ultima fază a dezvoltăreĭ omenireĭ sale, în acea clipă, când tot ce e viaţă inteligentă trebuie să lupte cu desnădejde pentru nu pieri, căcĭ aerul, dar mai ales apa, se pierd încetul cu încetul.

Regiunile roşcate, am spus sunt nisipurile ce se întind din ce în ce mai mult; munţĭ nu mai sunt, căcĭ sub acţiunea de milioane de milioane de anĭ a apeĭ şi a atmosfereĭ, aŭ fost reduşĭ la platourĭ, fărămiţate şi acelea, până ce Marte a rămas pretutin-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

denĭ nivelat. Ştim că pe Lună, dacă există încă munţĭ, ba încă aşa de ascuţiţĭ, cauza este faptul că Luna nu a avut niciodată, nicĭ apă, nicĭ atmosferă.

Existenţa canalurilor pare acum şi maĭ clară. Martineiĭ nu maĭ aŭ altă apă decât cea rezultată din topirea zăpezilor polare. Apa aceasta, atât de scumpă pentru Martienĭ, trebuia adusă acolo unde eĭ aŭ nevoie şi cum desigur pe planeta Marte nu există graniţe, nu există popoare, ci o omenire nedivizată, în faţa pericoluluĭ comun, toţĭ aŭ lucrat la construirea enormelor canalurĭ, pe carĭ le vedem noĭ ca nişte liniĭ drepte. Munţĭ şi dealurĭ nu eraŭ carĭ să împedice aceste gigantice lucrărĭ hidraulice. Dar sunt canalurile aşa de largĭ cum le vedem noĭ, până la 10 kilometri? Nu. Ceeace vedem noĭ de aci de pe Pământ, nu e numaĭ canalul propriu zis. Apa canaluluĭ e menită să se răspândească pe ambele malurĭ, să fecundeze terenul cel de obiceĭ uscat. In primăvara martiană ambele malurĭ daŭ roadele lor, se naşte o bogată vegetaţie şi ceea ce vedem este decĭ canalul de vegetaţie înconjurătoare, aceasta prelungindu-se de pe cele două malurĭ ale canaluluĭ.

In 1902, astronomul W. Pickering a descoperit, că în multe din locurile unde se întretaie canalurile, se vede o pată întunecată, maĭ totdeauna rotundă. Aceste formaţiunĭ aŭ primit numele de oaze şi Lowell crede că aceste oaze sunt centrele de civilizaţie ale planeteĭ Marte.

Maunder însă găseşte că ipoteza luĭ Lowell nu ar avea valoare dintr'un motiv foarte serios, acela că temperatura mijlocie a planeteĭ Marte e foarte inferioară planeteĭ noastre şi prin urmare o omenire nu ar fi putut să existe.

De aceea planeta cea roşcată e încă o enigmă nedisciframă, de aceea se îndreaptă încă nenumărate instrumente spre globul eĭ şi poate că se va ajunge cu timpul la descoperirĭ pe carĭ noĭ nicĭ nu putem să le bănuim încă.

Marte are douĭ sateliţĭ, descoperiţĭ în 1877 de Asaph Hall la Washington. Amândouĭ la un loc şi tot nu pot fi încă comparaţĭ cu Luna noastră. Cel maĭ apropiat, *Phobos*, are un diametru de 58 km., adică distanţă dela Bucureştĭ la Ploeştĭ. Cu alte cuvinte un tren ar înconjura acest corp ceresc în câteva ore, căcĭ nu ar avea de străbătut decât vre-o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

180 km., distanță ce un aeroplan ar face-o într'o oră. Depărtarea la care se află însă de Marte nu e de cât de 9490 km. Se învârtește în jurul planetei sale în 7 h. 39 m.

Cel de al doilea satelit: *Deimos* e și mai mic, are dor 16 km. în diametru, deci în circumferință 50 kilometrii! Se găsește la 23.700 km. de Marte și se învârtește în jurul acestuia în 30 h. 18 m.

Lumina ce aceștii sateliți o dau Martienilor e prea mică, astfel că aceștia sunt lipsiți de „clarul Lunei" care face fericirea pământenilor sentimentalii, dar disperarea astronomilor, căci razele lunare întunecă strălucirea stelelor.

Planetele mici formează al treilea grup de planete și deși numai câteva dintre ele au diametre de câteva sute de kilometri, celelalte având dimensiuni extrem de mici, sunt foarte interesante din multe puncte de vedere. Mai întâi sunt foarte numeroase Până acum se cunosc vre-o 750, dar în realitate trebue să fie mii, dacă nu zeci de mii, cele mai multe însă au dimensiuni așa de mici, în cât nu ar putea fi comparate de cât cu niște stânci.

E curios că multă vreme înainte de a fi descoperite, astronomii bănuiau existența unei planete între Marte și Jupiter și credința aceasta a fost întărită în urmă prin legea descoperită de Titus și popularizată de Bode.

Scriți numerele:

0 3 6 12 24 48 96 192 384.

Cum vedeți fiecare cifră înmulțită cu 2 dă cifra următoare:.

Adunați fiecare din aceste cifre cu 4 și veți avea

4 7 10 16 28 52 100 196 388

Impărțiți cu 10

0,4 0,7 1.0 1.0 1.6 2,8 5,2 10,0 19,6 38,8.

Dacă cu 1.0 (a treia cifră din serie) însemnăm distanța dela Pământ la Soare, atunci, în ordinea depărtărei planetelor de soare, 0,4 represintă depărtarea lui Venus de Soare, 0,7 al lui Mercur, 1,6 a Marte, 5,2 a lui Jupiter, 10,0 a lui Saturn, 19,6 a lui Uranus și 38,8 a lui Neptun.

In 1772 când a fost publicată această lege de Bode nu erau descoperite nici planeta Uuranus, nici planeta Neptun. Cifra 2,8 însă (adică la 2,8 distanța

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Pământuluĭ de Soare) nu indica nicĭ o planetă; locul acela se afla însă tocmaĭ între Marte şi Jupiter.

După ce se descoperi planeta Uranus, în 1781, aĭ căreĭ loc corespunde de aproape cu 19,6 credinţa în existenţa uneĭ planete dincolo de Marte crescu şi maĭ mult. Maĭ mulţĭ astronomĭ începură să facă cercetărĭ şi Piazzi, din Palermo, la 1 Ianuarie 1801, descoperi o planetă mică ce fu botezată *Ceres*. In 1802, Olbers descoperi o alta: *Pallas*, în 1804 Harding descoperi pe *Junona*, în sfârşit în 1807, iar Olbers găsi pe *Vesta*.

Timp de 38 de anĭ nu s'a maĭ descoperit nicĭ o planetă mică. Aceste plante, greŭ şi rar se văd cu ochiĭ liberĭ, puţine dintre ele abia ajung să fie de mărimea 6, adică să fie văzute cu ochiĭ liberĭ.

In 1845, Hencke, un şef de poştă dete peste o nouă planetă mică. Aceste planete, greŭ şi rar se văd cu vânătoare după planetele micĭ, cărora li se daŭ numele cele maĭ ciudate, ba printre cele 750 cunoscute până acum multe sunt încă nebotezate.

Astronomiĭ aŭ foarte mult de lucru cu aceste astre liliputane, de oarece ca să poată mereŭ urmărite, trebuiesc lungĭ şi obositoare calcule. Un astronom american a lăsat o întreagă avere, pentru a se putea întreţine ceĭ carĭ vor calcula efemeridele planetelor micĭ pe carĭ le-a descoperit el. Uniĭ astronomĭ — în scopurĭ tot astronomice — aŭ vândut particularilor dreptul de a boteza cu numele lor câteva din planetele micĭ şi nu lipseşte de cât reclama ingenioasă a vreunuĭ agent de publicitate. Ar fi singura parte comercială a astronomieĭ.

Descoperirile însă făceaŭ ca ţinerea socotelilor acestor micĭ planete să fie din ce în ce maĭ grea, şi un astronom, aproape foarte serios, a propus odată să fie amendaţĭ ceĭ carĭ vor maĭ face nouĭ descoperirĭ. Fotografia însă descopere în fiecare an zecĭ de planete micĭ.

Şi cu toate acestea planetele micĭ sunt foarte interesante, dacă nu prin diametrele lor, cel puţin prin drumurile ce le descriŭ în jurul Soareluĭ. Sunt unele carĭ descriŭ aproape exact acelaşĭ drum. Planeta *Eros*, descoperită în 1898 e şi maĭ curioasă, de oarece ea *întretaie* orbita planeteĭ Marte, aşa că poate să se apropie de Pământ până la o distanţă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

relativ mică, căci după Lună, numaĭ Eros poate să ajungă aproape de Pământ.

Planetele botezate *Achille,* şi *Hector,* trec dincolo de orbita luĭ Jupiter, iar o călcare a armonieĭ sistemuluĭ planetar. In sfârşit planeta M T are o orbită la fel cu aceea a cometelor, se învârteşte împrejurul Soareluĭ în 4 anĭ, are un diametru numaĭ de 5 km. şi ajunge la o apropiere de Pământ maĭ mare de cât aceea la care ajunge Eros.

Toate aceste anomaliĭ sunt tot atâtea enigme carĭ aţâţă curiozitatea astronomilor. Cine poate să pretinză că din cercetarea acestor mişcărĭ curioase nu se vor putea scoate concluziĭ foarte însemnate cu privire la naşterea . sistemuluĭ solar, la legătura ce presupun uniĭ că ar exista între unele planete micĭ şi comete etc.

De aceea, planetele micĭ cu toate protestările unora dintre astronomĭ nu vor fi părăsite .Unele, ce e drept, aŭ fost pierdute, dar cele maĭ multe vor fi regăsite. Ee pe cale să se înfiinţeze, în urma propunereĭ unuĭ astronom german ,un institut special, care să se ocupe numaĭ cu chestiunea planetelor micĭ.

Afară de mişcărĭ curioase unele dintre planetele micĭ presintă un fenomen, care nu e încă bine explicat, anume acela că într'o anumită perioadă totdeauna scurtă, presintă variaţiunĭ marĭ de lumină. S'a spus că aceste corpurĭ nu sunt adevărate sfere, ci un fel de corpurĭ neregulate, un fel de stâncĭ ce se învârtesc în jurul lor ,presentând diferite parţĭ, unele carĭ reflectă maĭ bine lumina dela soare, altele maĭ puţin. Chiar de ar fi apoĭ corpurĭ rotunde, tot ar putea să presinte acest fenomen însă. Un astronom a emis părerea că în ce priveşte pe Eros, se poate foarte bine să avem aface cu un astru dublu, două planete micĭ ce se învârtesc una în jurul alteia. Şi aceasta e o esplicare, dar nu cea maĭ probabilă.

Planetele marĭ

Planetele Jupiter, Saturn, Uranus şi Neptun aŭ o mare asemănare între ele şi desigur, că şi cele carĭ se află dincolo de Neptun, nedescoperite încă, se aseamănă cu acestea. Caracteristicele lor sunt: mă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

rimea lor colosală, față de grupul întâi, prin urmare și de Pământ, atmosfere lor dese, numărul ce mare de sateliți ce-l au, asemănarea suprafetelor lor, etc.

Jupiter e cea mai mare planetă din întreg sistemul solar, de oarece are o massă de 318 ori de cât aceia a Pământului, un diametru de 145.200 km. Dela depărtarea mijlocie de 775 milioane kilometrii de Soare, străluceşte pentru noi, cari îl vedem în epocile cele mai favorabile dela 620 de milioane kilomertii, ca un frumos luceafăr alb-gălbui.

Il deosebeşti numai de cât de stele prin lumina lui liniştită, ceea ce o caracteristică a mai tuturor planetelor. In 11 ani şi 315 zile el ocoleşte soarele, deci un an jupiterian e egal cu aproape 12 ani de-ai noştrii.

Privit cu lunetele, Jupiter nu este interesant ca planeta Marte, dar are avantajul, că o lunetă mediocră numai îți arată multe amănunte, îți dă înfățişarea pe care Jupiter nu şi-o schimbă nici când e privit cu cele mai mari lunete din lume.

Cel dintâiu lucru ce observi sunt brâurile ce sunt paralele între ele, brâuri întunecate ce alternează cu bande luminoase. La fel nu sunt, căci mai fiecare brâu are înfățişarea lui particulară, aşa că dacă le observi cu băgare de seamă, vezi că planeta are o mişcare în jurul ei, o rotație de 9 h. 55 m. 37 s.

Brâurile jupiteriene nu pot fi în realitate de cât imense fâşii de nori, cari au această înfățişare tocmai din cauza repezei rotațiuni a planetei. Ele presintă multe amănunte, dar prea mici, cu deosebire de culoare, cu tonuri diferite. Brâurile suferă apoi multe schimbări şi se poate înțelege pentru ce, am am admis că ele nu sunt de cât nori jupiterieni.

Ceeace nu se poate explica încă este o pată enormă, de formă circulară, care înainte era roşie, devenind în urmă trandafirie, apoi, de câtva timp gălbuie. Pata aceasta are o mişcare proprie. S'a spus că ar fi o insulă plutitoare, acoperită cu vegetație, dar aceasta nu se poate şti.

Cum e adevărata suprafață a planetei Jupiter nu putem să ştim, de oarece nu o vedem, s'ar putea însă ca în mare parte să fie acoperită cu apă. Unii astronomi cred însă că Jupiter nu este cu totul răcit, având astfel şi lumina lui proprie. In orice caz, această planetă colosală se află în primele studii

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ale vieței sale și de și născută cu mult înaintea Pământului, ea nu s'a răcit încă.

In 1610, când Galileu a îndreptat pentru prima oară luneta spre Jupiter, a descoperit patru sateliți ai acestei planete, botezați apoi Io, Europa, Ganimede și Callisto. Dimensiunile și depărtările lor le veți găsi într'un tabloŭ special. Dar nu numai acești patru sateliți formează cortejul lui Jupiter. In 1892, americanul Barnard a descoperit un al cincilea satelit, în 1904 Perrine a descoperit un altul, în 1905, tot el, un altul, în sfârșit în 1908, Melotte de la Greenwich a găsit un altul. In total opt sateliți. Acela al lui Barnard abia se observă cu cele mai mari lunete din lume, ceilalți trei nu aŭ fost descoperiți direct și nici nu vor putea fi văzuți vreodată, ei își lasă urmele numai pe plăcile fotografice.

Primii patru sateliți ai lui Jupiter aŭ dimensiuni destul de frumoase, așa Io are un diametru de 3950 km., Europa are 3290, Ganimede 5730, iar Calisto 5390. Ganimede e deci aproape cât Marte. Pe suprafețele unora dintre acești patru sateliți și mai ales pe Ganimede s'aŭ observat urme de calote polare și unele umbre, dar e atât de greŭ să vezi bine ce e pe un corp ce se află la peste 700 milioane kilometri, când acel corp nu are de cât numai câteva mii de kilometri!

Satelitul descoperit de Melotte, al VIII-lea are a particularitate foarte curioasă, revoluția lui în jurul lui Jupiter nu se face direct, în sensul mișcărilor tuturor celorlalți sateliți, adică în sensul mișcărilor tuturor planetelor, ci în sens invers.

Saturn care se află la o depărtare de 1421 km. de soare are o mare asemănare cu Jupiter, dar e și mai turtit la poli de cât acesta și observația se poate face lesne și pentru o planetă și pentru alta. Brâurî întunecoase și paralele cu ecuatorul are și Saturn, dar nu așa de pronunțate ca acelea ale lui Jupiter.

Ceea ce-l deosibește însă de toate plantele sunt numeroasele inele ce-l înconjoară și carî aŭ fost văzute pentru prima oară de Galileu, dar fără ca acesta să-și dea socoteală ce vede. Luneta lui Galileu era mică, mărea cel mult de 30 de ori și Saturn își presenta inelele lui puțin cam în muche la acea epocă, așa că marele învățat italian nu vedea pe Saturn înconjurat de inele, ci ca un *tri-corp*. De abia

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Huyghens a putut să dovedească că Saturn e înconjurat de un inel. In urmă s'a dovedit, că nu e vorba de un inel, ci de mai multe, despărțite între ele. Ce sunt aceste inele? Sunt ele corpuri solide? saŭ lichide? saŭ gazoase?

Astronomiĭ aŭ ajuns la o concluzie asupra căreia nu mai încape nicĭ o îndoială: inelele acelea sunt formate din milioane de corpuri foarte micĭ, carĭ se învârtesc cu repeziciune în jurul planeteĭ, dându-ne nouă iluzia de continuitate a materieĭ din cauza depărtăreĭ la care se află, cât și din cauza iuțeleĭ cu carĭ se învârtesc. De altfel, nicĭ vorbă nu ar fi să putem rezolva inelele pe carĭ le vedem, în părticele din carĭ sunt compuse. Ceva mai mult, vedem proectată pe inele, umbra pe care o aruncă Saturn în spațiu. Veți găsi în tabloŭ datele cu privire la planeta Saturn, depărtare, massă, etc, dar trebue să adăogăm, că numărul sateliților e de 10, cel mai mare număr de sateliți ce-l are o planetă și cu toate acestea nu ar fi de mirare să mai aibă încă.

Uranus plutește la 2858 milioane kilometri. Dacă Saturn e văzut ca o stea frumoasă de prima mărime, apoĭ Uranus, care e și mai departe și mai mic, (56.000 km. în diametru). Pentru noĭ se presintă ca o stea de mărimea 6, adică o persoană înzestrată cu vederea bună, poate să vază pe Uranus ca o simplă steluță. De aceia ar fi fost descoperit Uranus abia pe la sfârșitul veaculuĭ al 18-lea (1781). Descoperirea luĭ se datorește întâmplăreĭ. William Herschel observa stelele din Gemeniĭ și când l'a găsit în câmpul luneteĭ, din cauza disculuĭ ce presenta; l'a luat drept sâmburele uneĭ comete. Suprafața sa presintă prea puține umbre, așa că nu poate fi studiată. Ceĭ patru sateliți ai luĭ Uranus se învârtesc și eĭ într'o direcție opusă mișcăreĭ obișnuite, aŭ o mișcare *retrogradă,* cum spun astronomiĭ, ceeace în curcă mult ipoteza luĭ Laplace asupra naștereĭ planetelor și sateliților.

Neptun e la 4478 km. departe de Soare și de pe Pământ se vede numaĭ cu lunetele, de oarece strălucește abia ca o stea de mărimea 9 saŭ a 10-a. Interesant pentru noĭ e că această planetă nu a fost descoperită întâmplător, ci prin calcul. Astronomiĭ bănuiaŭ că dincolo de Uranus se maĭ află o planetă, aceasta din motivul că planeta luĭ Herschel avea o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mişcare neregulată, *perturbaţiuni* neesplicabile, dacă nu se admitea că ele se datoresc influenţei unei planete ce s'ar afla dincolo de orbita ei. Leverrier, un tânăr astronom francez şi Adams, un tânăr astronom englez, aproape în acelaşi timp, făcând calcule lungi şi grele, au indicat poziţiunea cerească unde trebuia să se afle Neptun pe vremea aceea. Urmând indicaţiunile lui Leverrier, un astronom din Berlin a găsit planeta aproape de locul arătat. Era un mare triumf al astronomiei matematice. Vă puteţi lesne închipui că despre suprafaţa unei planete atât de îndepărtată nu putem să spunem nimic lunetele cele mai mari nu pot să deosibească nici o umbră, nici un amănunt. Ştim dor că are un satelit.

Se află alte planete dincolo de Neptun? E mai mult ca probabil de noi ar putea fi descoperite cu ajudiat această chestiune, au ajuns la concluzia, că trebue să existe 2—3 planete transneptuniene; cele mai aproape de no ar putea fi descoperite cu ajutorul fotografiei, sau cel puţin una dintre ele, pe celelalate nu putem însă de cât să le bănuim, de şi observăm influenţa ce ele exercită asupra cometelor ce se aventurează tocmai prin acele paragini.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

DATE RELATIVE LA PLANETE ŞI SATELIŢI

MERCUR

Depărtarea de soare: 58 milioane km.
Rotaţia egală cu revoluţia.
Revoluţia 87 z. 969.
Diametrul: 4400 km.
Massa 0,056 din massa Pământuluĭ.

VENUS

Depărtarea de soare: 108 milioane km.
Rotaţia Aproape 24 ore.
Revoluţia 224 z. 701.
Diametrul 12.610 km.
Massa 0,817 din massa Pământuluĭ.

MARTE

Depărtarea de soare: 227 milioane km.
Rotaţia 23 h. 56 m. 4 s.
Revoluţia 686 z. 736.
Diametrul 7000 km.
Massa 0,108 din massa Pământuluĭ.

PLANETELE MICI

Diametrele planetelor:
Ceres 780 km., *Pallas* 490, *Junon* 190, *Vesta* 390 km.

JUPITER

Depărtarea de soare 775 milioane km.
Rotaţia 9 h. 55 m. 37 s.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Revoluția 11 ani 315 zile.
Diametrul euatorial 145.200 km.
Diametrul polar 136.000 km.
Massa 318,36 cât massa Pământului.

SATURN

Depărtarea de soare 1421 milioane km.
Rotația 10 h. 14 m. 24 s.
Revoluția 29 ani 167 zile.
Diametru ecuatorial 123.060 km.
Diametrul polar 112.330 km.
Massa 95,22 cât a Pământului.

URANUS

Depărtarea de soare 2858 milioane km.
Rotația 10 h. 42 m. ?
Revoluția 84 ani 019.
Diametrul 56.000 km.
Massa 14,58 cât a Pământului.

NEPTUN

Depărtarea de soare: 4478 milioane km.
Rotația ?
Revoluția 84 ani 7 zile.
Diametrul 53.000 km.
Massa 17,26 cât a Pământului.

BIBLIOTECA - MUNICIPIULUI - BUCUREȘTI

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

SCRIERI DE ACELAŞ AUTOR

ORIGINALE

1) **Romanul Cerului** (Biblioteca pentru toţi), 60 b.
2 **Cum să înveţi stelele** (Editura Caseĭ Şcoalelor), 1 leŭ 20 banĭ.
3 **Stelele** (Biblioteca Minerva), 30 banĭ.
4 **Povestea cerului** (Biblioteca steaua), 20 banĭ.
5 **Observaţiĭ asupra planeteĭ Venus** (Extras din Analele Academieĭ române), 20 banĭ.
6 **Cometele, eclipsele şi bolizii** ce s'aŭ observat în România (1386—1853), 30 banĭ. (Extras din Analele Academieĭ române)
7 **O tragedie cerească**, 1 leu.
8 **Newton şi gravitaţiunea**, 15 banĭ.
9 **Eclipsele** (Biblioteca Lumen), 15 banĭ.
10 **Planeta Marte** (Biblioteca Lumen), 15 banĭ.
11 **Giordano Bruno** (Biblioteca Lumen), 15 banĭ.
12 **Cometele** (Biblioteca Lumen), 15 banĭ.
13 **In anul 2000, saŭ o călătorie la Venus.** Epuizat.
14 **In lumea spiritelor** (Bibl. pentru toţi), 60 banĭ.

TRADUCERI

15 **Ce e cerul** de Flammarion (Bibl. pentru toţi), 90 b.
16 **Sistemul solar** de Ch. Lane Poor (Biblioteca Minerva), 30 banĭ.
17 **Catastrofa din Martinica** de Flammarion (Biblioteca Minerva), 30 banĭ.
18 **Viaţa Mariei Antoaneta** (Bibl. Minervei), 30 b.
19 **Astronomia populară** de Macpherson (Biblioteca Minerveĭ), 30 banĭ.
20 **Hamlet** de Shakespeare (Biblioteca pentru toţi), 30 banĭ.
21 **Othello** de Shakespeare (Bibl. pentru toţi), 30 b.
22 **Fenomenele spiritismuluĭ** de Flammarion (Biblioteca pentru toţi), 30 banĭ.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

TRADUCERI ŞI ORIGINALE SUB PRESĂ

23 **Povestea unuĭ electron** de Gibson.
24 **Fizica astrelor** de Messerschmidt.
25 **Istoria astronomieĭ** de Agnes Clerke.
26 **Culminarea astrelor** de Joseph Nickl.
27 **Viaţa învăţaţilor iluştri** de V. Anestin.
28 **Stele nouĭ** de V. Anestin.
29 **Cutremurele de pământ** de V. Anestin
30 **Viaţa şi opera luĭ D. Alembert** de V. Anestin

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

[Leib]